

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व.२०८१/०८२

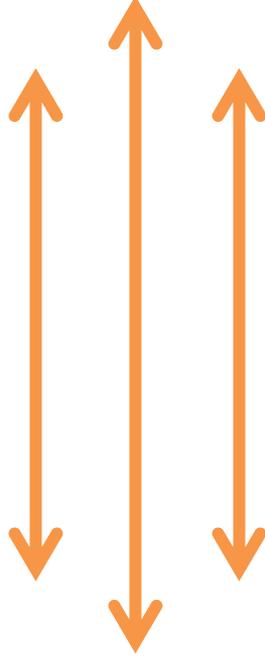
कोशी प्रदेश सरकार
पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन निर्देशनालय

डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी

इनरुवा, नेपाल
२०८२

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ. व. २०८१/०८२

प्रकाशक

कोशी प्रदेश सरकार

पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन निर्देशनालय

डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी

इनरुवा, नेपाल

२०८२

प्रकाशक	: डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी
टेलिफोन नं.	: ०२५-५६५१७८, ९८५२०५५३६३
इमेल	: sunsaridfo@gmail.com
वेबसाईट	: http://dfosunsari.koshi.gov.np/
सर्वाधिकार	: © डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी
प्रकाशन मिति	: असोज, २०८२
प्रकाशन प्रति	: २००
सल्लाहकार	
डिभिजनल वन अधिकृत खुद्रुस मियाँ	
सम्पादन मण्डल	
देवेन्द्र भण्डारी, वन अधिकृत	
जिवन कुमार यादव, वन अधिकृत	
बनिता बजगाई, वन अधिकृत	
डिजाइन एण्ड लेआउट	: मनिष शर्मा
मुद्रण	: कंचन बहुउद्देश्यीय कम्पनी प्रा.लि., विराटनगर

कोशी प्रदेश सरकार

पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन निर्देशनालय

डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी

ईनरुवा, नेपाल

पत्र संख्या:- २०८२/०८३

चलानी नं.:-

☎ ०२५-५६५१७८

मन्तव्य

जैविक विविधता, वन, वनस्पति, वन्यजन्तु साथै संस्कृति, शिक्षा, कला, सभ्यताले समृद्ध मानिएको यस सुनसरी जिल्ला अक्षांश २६ डिग्री २३ मिनेट उत्तर देखि २६ डिग्री ५५ मिनेट उत्तरसम्म र देशान्तर ८७ डिग्री ५ मिनेट पूर्व देखि ८७ डिग्री १६ मिनेट पूर्वसम्म रहि समुन्द्र सतहबाट ८२ मिटर देखि १७९२ मिटर सम्मको उचाईमा फैलिएर अधिकांश तराई क्षेत्रमा अवस्थित रहेको छ। यस जिल्लाको कूल क्षेत्रफलको १९.२६ % राष्ट्रिय वन क्षेत्र रहि वनको व्यवस्थापकीय हिसाबले यस जिल्ला अन्तर्गत रहेको राष्ट्रिय वन क्षेत्र मध्ये करिब ४६.५२ प्रतिशत वन क्षेत्र सामुदायिक वन र धार्मिक वनको रूपमा हस्तान्तरण भैसकेका छन्। आ.व. २०५२/०५३ देखि आ.व. २०८१/०८२ सम्म यस जिल्ला अन्तर्गत ७३ वटा सामुदायिक वन दर्ता भई ११,२०५.९२ हे. वन क्षेत्र सामुदायिक वनको रूपमा हस्तान्तरित भईसकेका छन् जसबाट करिब ४०,८४४ घरधुरीहरू लाभान्वित भएका छन्। त्यस्तै धार्मिक वन तर्फको तथ्याङ्कलाई हेर्दा १२ वटा धार्मिक वन समूह दर्ता भई ५९.५४ हे. वन क्षेत्र धार्मिक वनको रूपमा व्यवस्थापन भैरहेको छ। त्यसै गरि यस डिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत पर्ने प्रस्तावित रामधुनी वन संरक्षण क्षेत्र अन्तर्गतको ६१७.७८ हे. वन क्षेत्र समेत सरकारद्वारा व्यवस्थित वनको रूपमा संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुँदै आईरहेको छ।

यस डिभिजन वन कार्यालयको आ.व. २०८१/०८२ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गतका प्रदेश सरकार तर्फका डिभिजन वन कार्यालयहरू, प्रदेश वन विकास तथा व्यवस्थापन, प्रदेश हरित अभियान, वन्यजन्तु तथा वासस्थान संरक्षण, वातावरण संरक्षण र जडिबुटी विकास कार्यक्रम र संघिय शसर्त अनुदान तर्फका राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन, जडिबुटी विकास, र डिभिजन वन कार्यालयहरू (वन सुरक्षा सैनिक समेत) कार्यक्रमको भौतिक प्रगती ७२.३२ प्रतिशत र वित्तीय प्रगति ६९.३३ प्रतिशत रहि समग्रमा यस कार्यालयको प्रगती सन्तोषजनक रहि यस कार्यालयले वन तथा वातावरणको क्षेत्रमा हासिल गरेका उपलब्धिहरू र यस जिल्लाको विविध क्षेत्रको वर्तमान अवस्थालाई सर्वसाधारणसम्म जानकारी दिने उद्देश्यले यस वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न लागेका छौं। यस प्रकाशनले आम सर्वसाधारण, वनकर्मी, अध्ययन अनुसन्धानकर्ताहरू, वन पैदावरमा संचालित उद्योग व्यवसायीहरू, घरेलु तथा साना उद्योगीहरू तथा वन/वातावरणको क्षेत्रमा चासो राख्ने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई यस जिल्लाको आधारभुत तथ्याङ्क र हासिल गरेका उपलब्धीहरूको जानकारी प्रदान गर्ने विश्वास लिएको छु। यसका साथै प्रकाशित विषयवस्तु बारेमा विज्ञ पाठकवर्गबाट प्राप्त अमूल्य सुझावलाई मार्गदर्शनका रूपमा लिई आगामी प्रकाशनमा परिष्कृत गरिनेछ।

अन्त्यमा, यस आर्थिक वर्षका क्रियाकलापहरूलाई समयमै कार्यान्वयन गरि सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरू प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु। साथै यस प्रतिवेदन तयार गर्न सहयोग गर्नु हुने डिभिजन वन कार्यालयका योजना तथा वन व्यवस्थापन शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा तथा मातहतका सब-डिभिजन वन कार्यालयका सम्पूर्ण सहकर्मी कर्मचारी साथीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। त्यसैगरी प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गरी प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप दिन अहोरात्र लागि पर्ने वन अधिकृत श्री देवेन्द्र भण्डारी, जिवन कुमार यादव र बनिता बजगाईंलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

सुदस मिया
डिभिजन वन अधिकृत

विषयसूची

विषयवस्तु	पेज नं.
विषयसूची	i
तालिकाहरु	iii
चित्रहरु	iii
परिच्छेद १: परिचय	१
१.१. जिल्ला परिचय	१
१.१.१. जिल्लाको सामान्य ईतिहास	१
१.१.२. जिल्लाको मुख्य विशेषताहरु	२
१.१.३. भौगोलिक अवस्था तथा बनौट	४
१.१.४. भू-उपयोग	६
१.१.५. जलवायु र वर्षा	८
१.१.६. प्रमुख नदी, ताल र सिमसार क्षेत्र	८
१.१.७. सुनसरी जिल्लाको जनसंख्या	१०
१.२. डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरीको परिचय	१०
१.२.१. ऐतिहासिक पृष्ठभूमी	१०
१.२.२. दूरदृष्टि (Vision)	११
१.२.३. लक्ष्य (Mission)	११
१.२.४. उद्देश्य (Purpose)	११
१.२.५. संगठन संरचना	१२
१.२.६. सब-डिभिजन वन कार्यालयहरुको कार्यक्षेत्र	१४
१.२.७. डिभिजन वन कार्यालयको संस्थागत विवरण	१६
१.२.८. सुनसरी जिल्लाको वनको अवस्था	१९
१.२.९. उपलब्ध सेवा र प्राप्त गर्ने प्रकृया	२६
परिच्छेद २: आ.व. २०८१/०८२ को प्रगति विवरण	२९
२.१. डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरीको स्वीकृत कार्यक्रमको प्रगति	२९
२.१.१. डिभिजन वन कार्यालयहरु कार्यक्रमको प्रगति	३०
२.१.२. प्रदेश वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रमको प्रगति	३४

२.१.३. प्रदेश हरित अभियान कार्यक्रमको प्रगति	३८
२.१.४. प्रदेश वन्यजन्तु तथा वासस्थान संरक्षण कार्यक्रमको प्रगति	३९
२.१.५. जडिबुटी विकास कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान) कार्यक्रमको प्रगति	३९
२.१.६. प्रदेश वातावरण संरक्षण कार्यक्रमको प्रगति	४०
२.१.७. प्रदेश जडिबुटी विकास कार्यक्रमको प्रगति	४०
२.१.८. राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन (संघ शसर्त अनुदान) कार्यक्रमको प्रगति	४१
२.१.९. डिभिजन वन कार्यालयहरू (वन सुरक्षा सैनिक समेत)(संघ शसर्त अनुदान) कार्यक्रमको प्रगति	४२
२.२. आ.व. २०८१/०८२ को प्राप्त राजश्व तथा मू.अ.कर को अवस्था	४४
२.३. बेरुजुको अवस्था	४४
२.४. आ.व. २०८१/०८२ मा काठ दाउरा बिक्री वितरणको अवस्था	४५
२.५. जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति, सुनसरीको प्रगति विवरण	४५
२.५.१. स्वीकृत क्रियाकलापहरूको प्रगति	४५
२.५.२. प्राप्त राजश्व, समिति शुल्क तथा मू.अ. करको विवरण	४६
२.६. वन डढेलोको विवरण	४६
अनुसूचीहरू	४७
अनुसूची-१: कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	४७
अनुसूची-२: हालसम्मका कार्यालय प्रमुखहरूको नामावली	५०
अनुसूची-३: सामुदायिक वनहरूको विवरण	५१
अनुसूची-४: धार्मिक वनहरूको विवरण	५४
अनुसूची-५: वन क्षेत्रको जग्गा अन्य प्रयोजनमा दिइएको सम्बन्धी विवरण	५५
अनुसूची-६: अतिक्रमण सम्बन्धी विवरण	५६
अनुसूची-७: काठ, दाउरा उत्पादन तथा बिक्री वितरणको विवरण	५९
अनुसूची-८: आ.व. २०८१/०८२ को वन डढेलोको क्षतिको विवरण	६०
अनुसूची-९: वन डढेलो नियन्त्रण सामग्री हस्तान्तरण सम्बन्धी विवरण	६३
अनुसूची-१०: कार्यक्रम संचालनका केही तस्वीरहरू	६४

तालिकाहरू

तालिका नं. १: सुनसरी जिल्लाको प्रमुख विशेषताहरू.....	३
तालिका नं. २: भौगोलिक विभाजन अनुसारको क्षेत्रफलको विवरण.....	६
तालिका नं. ३: सुनसरी जिल्लाको भू-उपयोगिता.....	६
तालिका नं. ४: जिल्लामा रहेका प्रमुख नदीनालाहरूको विवरण.....	८
तालिका नं. ५: जनसंख्या विवरण.....	१०
तालिका नं. ६: कर्मचारीहरूको पदपूर्ति विवरण.....	१३
तालिका नं. ७: सबडिभिजन वन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र-.....	१४
तालिका नं. ८: जग्गा जमिन तथा भवनको विवरण.....	१६
तालिका नं. ९: सवारी साधनको विवरण.....	१८
तालिका नं. १०: प्राविधिक श्रोत साधनको विवरण.....	१८
तालिका नं. ११: वन्यजन्तु उद्धार तथा वन व्यवस्थापनको लागि प्रयोग हुने मौज्जात साधनको विवरण.....	१९
तालिका नं. १२: भौगोलिक अवस्था अनुसार वन क्षेत्रको विवरण.....	१९
तालिका नं. १३: स्थानीय तह अनुसार वनको विवरण.....	२०
तालिका नं. १४: वन व्यवस्थापन पद्धतीको विवरण.....	२१
तालिका नं. १५: राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा रहेको औषत मौज्जात संचिती.....	२२
तालिका नं. १६: सुनसरी जिल्लाको वन व्यवस्थापन पद्धती अनुसार कार्वनको संचितीको विवरण.....	२३
तालिका नं. १७: सामुदायिक वनको विवरण.....	२४
तालिका नं. १८: नागरिक वडापत्र.....	२६
तालिका नं. १९: आ०८२ को स्वीकृत कार्यक्रम अनुसारको प्रगति विवरण/२०८१ .व.....	२९
तालिका नं. २०: आ०८२ को राजस्व संकलनको विवरण/२०८१ .व.....	४४
तालिका नं. २१: डिसुनसरीको बेरुजुको विवरण .का.व.....	४४
तालिका नं. २२: जिल्ला वन आपूर्ती समिति, सुनसरीको स्वीकृत कार्यक्रमको प्रगति विवरण.....	४५
तालिका नं. २३: समितिबाट भएको चिरान काठ र दाउरा बिक्रीबाट भएको आम्दानी सम्बन्धी विवरण.....	४६

चित्रहरू

चित्र नं. १: सुनसरी जिल्लाको अवस्थिती नक्शा.....	५
चित्र नं. २: सुनसरी जिल्लाको भू-उपयोग नक्शा.....	७
चित्र नं. ३: सुनसरी जिल्लाको नदीनाला देखाईएको नक्शा.....	९
चित्र नं. ४: डिसुनसरीको संगठन संरचना .का.व.....	१३
चित्र नं. ५: सबडिभिजन वन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र सहितको अवस्थिती नक्शा-.....	१५
चित्र नं. ६: वन व्यवस्थापन पद्धती र भौगोलिक क्षेत्र अनुसारको वन क्षेत्रको विवरण.....	२१
चित्र नं. ७: अतिक्रमित वन क्षेत्रको विवरण.....	२४
चित्र नं. ८: अतिक्रमित वन क्षेत्रको नक्शा.....	२५
चित्र नं. ९: विनियोजित वार्षिक बजेट र खर्च भएको रकमको तुलनात्मक नक्शा.....	४३

परिच्छेद १: परिचय

१.१. जिल्ला परिचय

१.१.१. जिल्लाको सामान्य ईतिहास

कोचे राजा साङ्गला इङ्ग स्वतन्त्र विजयपुर (हाल सुनसरी जिल्ला अन्तर्गतको स्थान) राज्यका पहिलो शासक थिए। अमरा रायको नामले प्रख्यात पुङ्गलाइङ्ग दोस्रो राजा थिए भने उनका उत्तराधिकारीहरू क्रमशः किर्तिनारायण, जोशनारायण, इङ्गदीनारायण र विजयनारायण थिए। कोचे राजाहरू बिहारको कोचबाट आएका थिए र राजा विजयनारायण चतुर र कुटनीतिक शासक रहि फेदाप क्षेत्रका किराँत सामन्तहरूसँग राम्रो सम्बन्ध विकास गरेका थिए। विजयनारायणले किराँतहरूको सहयोग लिएर पुरानो भताभुंगे खलंगालाई मर्मत गरी बिहारको बडटप्पाबाट आफ्नो राजधानी विजयपुरमा सारेका थिए। हाङ्गखेवाङ्ग भन्ने किराँतलाई स्थायी मन्त्री बनाई विजयनारायणले आफ्नो राजधानी उत्तरमा हिमालय, दक्षिणमा गंगा नदी, पूर्वमा जल्पाइगुडी र टिस्टा नदी तथा पश्चिममा सप्तकोशी नदी सम्म आफ्नो राज्य विस्तार गरेको भएता पनि १७ औं सताब्दीतिर पाल्पाका राजा मुकुन्द सेनले आफ्ना छोरा लोहाङ्ग सेनको नेतृत्वमा फौज पठाई विजयपुरमा आक्रमण गरी विजयपुर लगायत शिलगुढीसम्मको क्षेत्रमा आधिपत्य जमाए। लोहाङ्ग सेनलाई मकवानपुर र पूर्वी क्षेत्रको शासक बनाइयो र लोहाङ्ग सेनले आफ्नो राज्यलाई मकवानपुरदेखि पुर्निया र जल्पाईगुढीसम्म विस्तार गरे। लिम्बुवान र खुम्बुवानमा विभक्त दश किराँतलाई समेत आफ्नो राज्यमा गाभे। मकवानपुरलाई राजधानी बनाई राज्य चलाएबापत लोहाङ्ग सेनले हिन्दुत्व पूनस्थापित गर्न विभिन्न मठ मन्दिर बनाए। देवान विद्याचन्द्र रायको सहयोगमा राजाले बुढासुब्बा मन्दिरको समेत स्थापना गरेको पाईन्छ। पछि मकवानपुरबाट शासित सेन राज्य तीन राज्यमा विभक्त भयो। ती राज्य मकवानपुर, चौदण्डी र विजयपुर थिए। रघुनाथ इन्द्र सेन स्वतन्त्र विजयपुरका पहिलो तथा अन्तिम राजा भए। उनी आफ्नै देवानद्वारा मारिएका थिए। एकीकरणको समयमा चौदण्डीबाट भागेर आएका कर्ण सेनलाई पनि विजयपुरको अन्तिम सेन राजा मान्न सकिन्छ। यसरी ई.सं. १५५३ देखि १७७५ सम्म विजयपुरमा पाल्पाली सेनवंशी राजाहरूले शासन गरे। नेपाल राज्यमा गाभिएपछि पनि सार्वभौमसत्ता केन्द्रमा रहने गरी स्थानीय स्तरमा किराँतहरूको शासन नै सहअस्तित्वमा थियो जुन राणाकाल हुँदै वि.सं. २०१८ सम्म मोरङ्ग क्षेत्रको रूपमा चिनियो।

वि.सं. २०१८ सालमा मुलुकलाई ७५ जिल्लामा विभाजन गरिनु अघि सुनसरी नाम गरेको कुनै प्रशासनिक इकाइ वा स्थान विशेष भएको पाईँदैन। छिमेकी जिल्लाहरू मोरङ्ग र धनकुटा जस्तो पृथक पहिचान पनि थिएन। राजा त्रिभुवनको समयमा देशमा विभिन्न ग्राम विकास नामक स्थानीय इकाइहरू खडा गरिँदा यस क्षेत्रलाई भुटाहा केन्द्र अन्तर्गत ग्रामिण ब्लकमा विभाजन गरिएको थियो र यसको प्रशासनिक कार्य भुटाहामा स्थापित प्रशासनिक कार्यालयका हाकिम ग्राम विकास अधिकारी (Block Development Officer) तथा हरिनगरस्थित प्रहरी प्रशासनको माताहतमा हुने गर्दथ्यो। यही ग्राम विकासलाई पछि गाउँ विकासको नाम दिइयो र प्रशासनिक प्रमुखलाई गाउँ विकास अधिकारी (VDO) को पदले सम्बोधन गरियो। हालको जिल्लाको स्वरूप पाउनु अघि यस भुटाहा केन्द्रबाट प्रशासित मुख्य क्षेत्रलाई क्रमशः पञ्चायत विकास र स्थानीय विकासको नाम दिई प्रशासकलाई क्रमशः PDO र LDO को पदमा परिवर्तन गरिएको थियो। हाल यस जिल्ला अन्तर्गतका पूर्वी भागहरू दुहवी र पूर्वकुशाहा मोरङ्ग क्षेत्रमै पर्दथे भने पश्चिममा हालको कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्षण क्षेत्र

(सोभनपुर), पश्चिमकुशाहा, लौकही, मधुवन, श्रीपुर र हरिपुर सप्तरी क्षेत्रमा पर्दथे। वि.सं. २०१८ मा जिल्लाको अवधारणा अन्तर्गत निश्चित क्षेत्रफल र जनसंख्याको मापदण्ड तोकिए अनुसार भुटाहा अन्तर्गतका क्षेत्रको मात्र जनसंख्या र क्षेत्रफल जिल्ला मापदण्डको लागि पर्याप्त नभएकोले तत्कालिन भुटाहा प्रशासनिक केन्द्रका प्रमुख नायब सुब्बा विष्णुप्रताप शाह (पूर्व प्रमुख निर्वाचन आयुक्त) र तत्कालिन मन्त्री दिल बहादुर श्रेष्ठको प्रयासमा बुढी खोला पश्चिम र कोशी नदी पूर्वका सबै भू-भागलाई मिलाएर उत्तरमा साँगुरी भञ्ज्याङ्ग र दक्षिणमा भारतीय सिमाना (दश गजा) भित्रको क्षेत्रलाई समेटेी आवश्यक मापदण्ड बमोजिम जिल्लाको प्रारूप तयार गरिएको थियो।

क्षेत्र र सिमाना छुट्टाईए पनि जिल्लाको नाम भने तय भएको थिएन। यसका लागि जिल्लाको अधिकांश क्षेत्रलाई समेट्ने जनताबाट परिचित र भौगोलिक चरित्र **physical feature** भएको नाम आवश्यक थियो। हालको सुनसरी नदी त्यस बखत ठूलै नदी थियो। धरानदेखि आउने सेउती, सर्दु र अन्य खोलाहरू थुनी क्षेत्रमा समेटिए पश्चात सुनसरीको नामले बग्ने गर्दथे र अद्यापि त्यही स्वरूपमा बगिरहेका छन्। पानीको आयतन ठूलो थियो भने वर्षातमा यो खोला पार गर्न हुंगा नै प्रयोग गर्नु पर्दथ्यो। अधिकांश जनताहरू र देशका अन्य भागका मानिसहरू पनि सुनसरी नदीसँग परिचित थिए। भारतमा पुगेपछि पनि यसलाई सुनसेर भनिदो रहेछ। २००७ सालको क्रान्तिमा पनि यस नदीको बगरक्षेत्रमा ठूलो बाँध बनाई मुक्ति सेनाले आश्रय स्थल बनाएको अवशेष हाल पनि देख्न सकिन्छ। यस जिल्ला अन्तर्गतका अधिकांश मानिसले यस नदीलाई राम्रोसँग चिन्दथे। तत्कालीन साहित्यानुरागी युवाहरू तथा भाषाविद् महानन्द सापकोटा मिलेर सुनसरी नामक पत्रिका प्रकाशनमा ल्याउनु भएको थियो। यसरी सुनसरी नदीको उत्तर देखि दक्षिणसम्मको स्थानीय नदी प्रणाली समेट्ने पहिचान, साहित्यिक पत्रिका सुनसरी र तत्कालिन प्रशासक विष्णु प्रताप शाहको अभिरुचिको प्रभावका कारण यस जिल्लाको नाम सुनसरी राखिएको पाईन्छ।

यसरी सुनसरी जिल्ला नेपालको पुरानो प्रशासनिक विभाजन अनुसार पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र रहि आएता पनि वि.सं. २०७२ साल असोज ३ गते जारी भएको नेपालको संविधानमा व्यवस्था भए बमोजिम देशलाई संघीय ढाँचामा लगेर राज्य पुनःसंरचना गर्ने उद्देश्य अनुरूप कोशी प्रदेशमा पर्दछ। यस सुनसरी जिल्लाको पूर्वमा मोरङ जिल्ला, पश्चिममा उदयपुर र सप्तरी जिल्ला, उत्तरमा धनकुटा जिल्ला र दक्षिणमा अन्तर्राष्ट्रिय सिमाना रहि भारतको बिहार राज्य पर्दछन्। सुनसरी जिल्लामा बर्जु गाउँपालिका, गढी गाउँपालिका, देवानगञ्ज गाउँपालिका, कोशी गाउँपालिका, भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका, रामधुनी नगरपालिका, दुहवी नगरपालिका, इनरुवा नगरपालिका, बराहक्षेत्र नगरपालिका, धरान उप-महानगरपालिका र इटहरी उप-महानगरपालिका गरि जम्मा ६ वटा गाउँपालिका ४ वटा नगरपालिका र २ उप-महानगरपालिका रहेका छन्।

१.१.२. जिल्लाको मुख्य विशेषताहरू

कोशी प्रदेशका चौध (१४) जिल्लाहरू मध्ये जैविक विविधता, वन, वनस्पति, वन्यजन्तु साथै संस्कृति, शिक्षा, कला, सभ्यताले समृद्ध मानिएको यस सुनसरी जिल्ला २६ डिग्री २३ मिनेट देखि २६ डिग्री ५५ मिनेट उत्तरी अक्षांश सम्म र ८७ डिग्री ५ मिनेट देखि ८७ डिग्री १६ मिनेट पूर्वी देशान्तर सम्म रहि समुन्द्र सतहबाट ८२ मिटर देखि १७९२ मिटर सम्मको उचाईमा फैलिएर अधिकांश तराई क्षेत्रमा अवस्थित रहि यस जिल्लाको मुख्य विशेषताहरू तालिका नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १: सुनसरी जिल्लाको प्रमुख विशेषताहरू

प्रदेश	कोशी प्रदेश	
प्रदेशको राजधानी	विराटनगर	
जिल्ला	सुनसरी	
सदरमुकाम	ईनरुवा	
उत्तरी आक्षांश	२६°२३' देखि २६°५५' सम्म	
पूर्वी देशान्तर	८७°५' देखि ८७°१६' सम्म	
क्षेत्रफल	१२५७ वर्ग कि.मि.	
प्रदेशसभा निर्वाचन क्षेत्र संख्या	८ वटा	
प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र संख्या	४ वटा	
स्थानीय तह संख्या	१२ वटा	
गाउँपालिका संख्या	६ वटा (कोशी, भोक्राहा, हरिनगरा, देवानगञ्ज, बर्जु, गढी)	
नगरपालिका संख्या	४ वटा (बराह, दुहवी, इनरुवा, रामधुनी)	
उप-महानगरपालिका संख्या	२ वटा (धरान, इटहरी)	
उचाई	समुद्री सतहदेखि ८२ मी. देखि १७९२ मी. सम्म	
सिमाना	चार किल्ला	सिमानाको भौगोलिक चरित्र
	पूर्व:- मोरङ जिल्ला	बुढी/केसलिया खोला
	पश्चिम:- सप्तरी र उदयपुर जिल्ला	सप्तकोशी नदी
	उत्तर:- धनकुटा जिल्ला	कोका खोला,साँगुरी भञ्ज्याङ, भेडेटार डाँडा
	दक्षिण:- भारतको बिहार राज्य	दशगजा/अन्तराष्ट्रिय सिमाना
औषत लम्बाई	यस जिल्लाको पूर्वमा बुढी खोलादेखि पश्चिममा कोशी नदीसम्मको लम्बाई ४४ कि.मि. रहेको छ।	
औषत चौडाई	यस जिल्लाको उत्तरमा भेडेटारदेखि दक्षिणमा भारतको बिहार राज्य (बुढी खोलासम्म) को चौडाई ४५ कि.मि. छ।	
जिल्लाको जनसंख्या	९,२६,९६२ (४,४९,०२३ र महिला ४,७७,९३९)	
भू-उपयोग	कृषि भुमि- ६४.१२%, वनले ढाकेको क्षेत्र १७.५९%, अदर उडेड ल्याण्ड ०.४७ %, कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष क्षेत्र ५.३२ % र अन्य क्षेत्र १२.५० %	
हावापानी	मुख्य उष्ण तथा उपोष्ण मनसुनी हावापानी, महाभारत क्षेत्रमा समशितोष्ण हावापानी	
प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकिय क्षेत्रहरू	पिण्डेश्वर धाम, चतराधाम, वराहक्षेत्र, रामधुनी, दन्तकाली, बुढा सुब्बा, औलिया बाबा मन्दिर, विष्णुपादुका, कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, बर्जुताल, भेडेटार आदी।	

१.१.३ भौगोलिक अवस्था तथा बनौट

सुनसरी जिल्लाको भूगोल महाभारत पर्वत देखि तराईको समथर भू-भाग सम्म फैलिएको छ। यस जिल्लालाई भौगोलिक हिसाबले चार क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ।

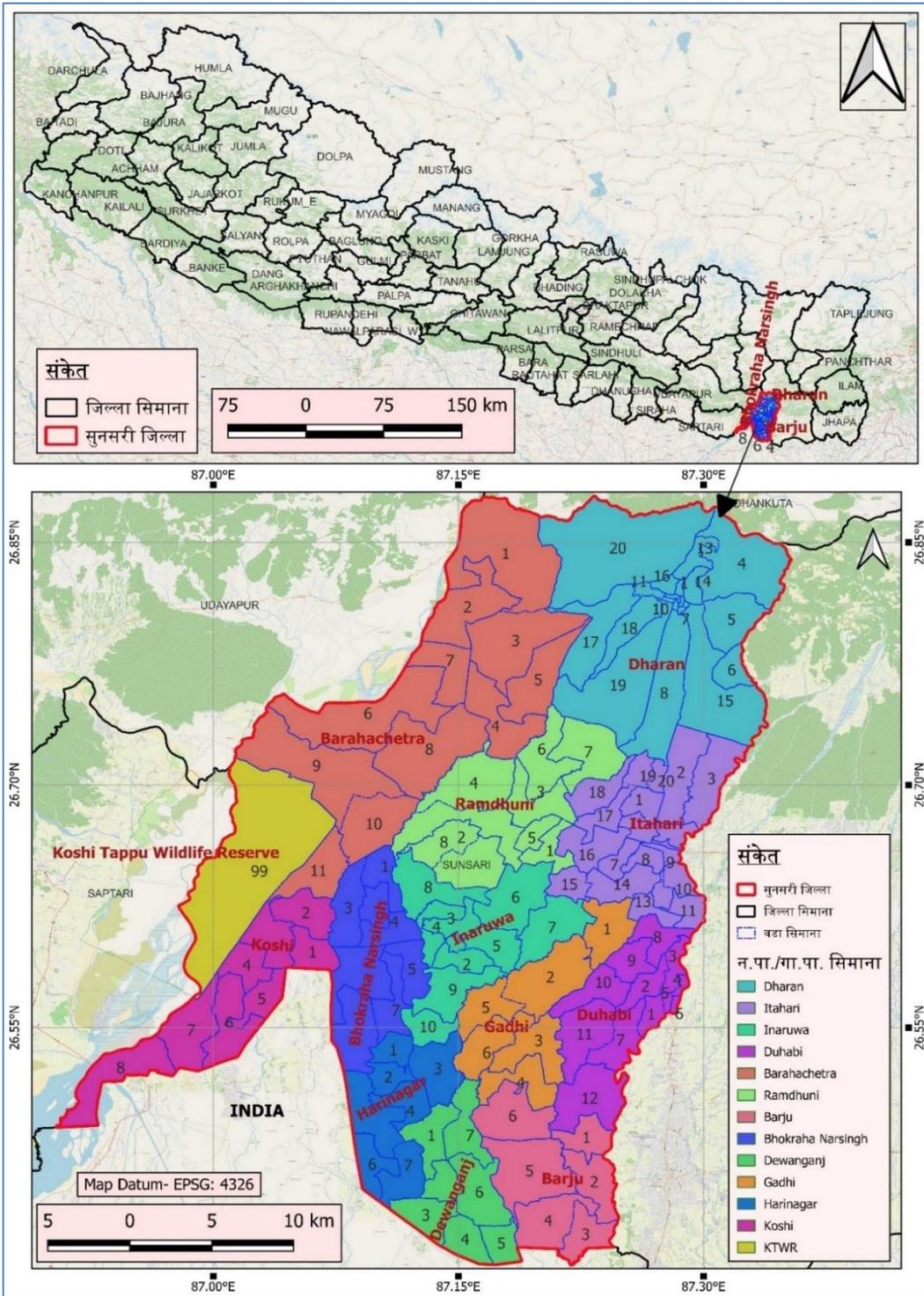
महाभारत क्षेत्र: सुनसरी जिल्लाको उत्तरी भागमा महाभारत पर्वत पूर्व पश्चिम भएर फैलिएको छ। यो क्षेत्र दक्षिण पट्टिको चारकोसे झाडीसम्म पुगेको छ। यहाँ स-साना खोला, खहरे तथा बेसीहरू रहेका छन्। यहाँको भू-भागको दक्षिण पट्टिका पाखाहरू उत्तरी पाखा भन्दा कम भिराला छन्। बराहक्षेत्र नगरपालिका, धरान उपमहानगरपालिका यसै क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछन्। यो क्षेत्र समुद्र सतहबाट ६५७ मि. देखि १७९२ मि. उचाईमा रहेको छ।

चुरे क्षेत्र: चुरे हिमालय पर्वत श्रृंखलाको दक्षिण पंक्तिमा रहेको पहाड हो। यो पर्वत मेची देखि महाकाली सम्म फैलिएको छ। महाभारत पर्वतको दक्षिण सिमानामा अवस्थित Main Boundary Thrust तराईको उत्तरी सिमानामा रहेको Main Frontal Thrust को बीचको भाग चुरे हो। चुरे पहाडको बनौट धेरै कोमल छ र यसलाई कान्छो पहाडको रूपमा लिइन्छ। वि.सं. २०७१ मा चुरे वातावरण संरक्षण क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरिएको छ। चुरे क्षेत्रलाई चुरे पर्वत तथा साँघुरो गल्ली गरी दुई भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ। यो भू-भाग समुद्र सतहबाट १६८ मि. देखि १५२६ मि. को उचाई सम्म पर्दछ।

भावर क्षेत्र: चुरे र तराई क्षेत्रलाई भावरको सानो क्षेत्रले छुट्टाएको छ, जसलाई स्थानीय रूपमा चारकोसे झाडी पनि भनिन्छ। यो क्षेत्र समुद्र सतहबाट १७९ मि. देखि ७०८ मि. उचाईसम्म करिब १२ कि.मि. सम्म फैलिएको छ। भावरलाई चुरे पहाडको Dry Delta Fan पनि भनिन्छ। यसले सुनसरी जिल्लाको करिब ८.७१ प्रतिशत ओगटेको छ। चुरेको फेदीमा नदीले बगाएर ल्याएका ढुंगा, गिट्टी, बालुवा र कंकडले बनेको भावर क्षेत्रको समथर भू-भाग छ। यसले दक्षिणी समथर तराईका लागि पानी सञ्चित गरी भूमिगत जल भण्डारणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने हुँदा यस क्षेत्रमा प्रशस्त मात्रामा सिमसारहरू समेत रहेका छन्। यस क्षेत्रमा सालको वन सहित मिश्रित वन रहेको छ। हिमालयबाट उत्पत्ति भएका ठूला नदीहरू बाहेक महाभारत चुरे पर्वतबाट उत्पत्ति भएका साना नदीहरू यस क्षेत्रमा लुक्दछन् र तराईमा मात्र देखा पर्दछन्।

तराई क्षेत्र: भावर भन्दा दक्षिण तर्फ समतल र उब्जाउ हुने खेती योग्य जमिन छ। चुरे, महाभारत पर्वत र हिमालयबाट उत्पत्ति भई धरातलीय ढाल अनुरूप दक्षिण तर्फ नियमित रूपमा बहने अनगिन्ती साना-ठूला नदी-नालाले वर्षेनी मिहिन माटोको निक्षेप गरी यो मैदानको निर्माण भएको हो। यो क्षेत्र समुद्र सतहबाट ८२ मि. देखि १७९ मि. उचाईसम्म पर्दछ र यस क्षेत्रमा सालको वन सहित मिश्रित वन रहेको छ।

यस तराई तथा भावर क्षेत्र जैविक विविधताको हिसाबले महत्वपूर्ण रहि यस क्षेत्रमा प्रशस्त मात्रामा सिमसारहरू समेत रहेका छन्। यस तराई तथा भावर क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी राष्ट्रिय वन क्षेत्र रहेको छ। साथै यस जिल्लाको अवस्थिती नक्शा चित्र नं. १ र भौगोलिक अवस्था अनुसारको क्षेत्रफल तालिका नं. २ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चित्र नं. १: सुनसरी जिल्लाको अवस्थिती नक्शा

तालिका नं. २: भौगोलिक विभाजन अनुसारको क्षेत्रफलको विवरण

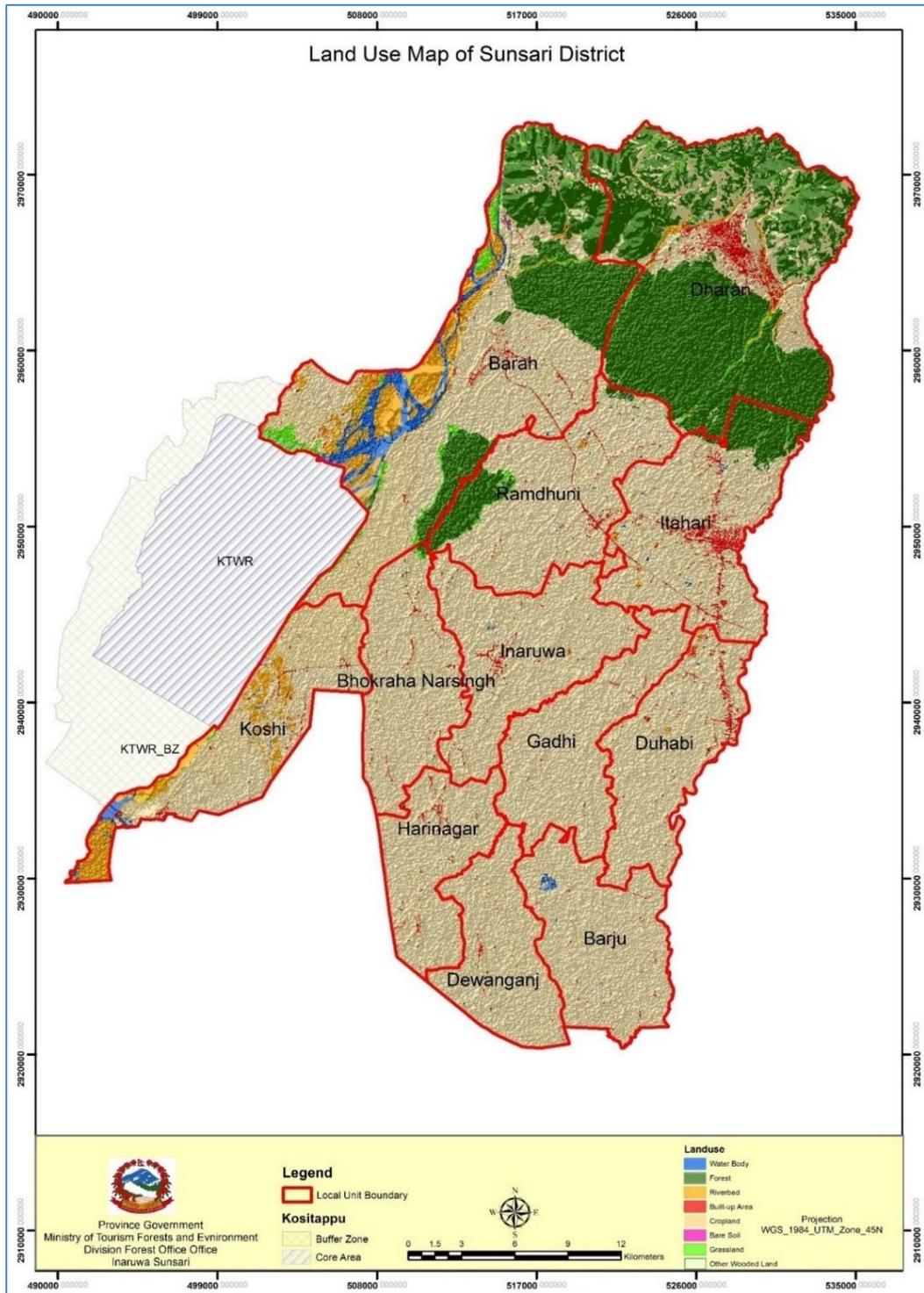
क्र.सं.	भौगोलिक क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत	कैफियत
१	महाभारत	२४.२७	१.९३	
२	चुरे	१०३.५२	८.२४	
३	तराई तथा भावर	११२९.२१	८९.८३	
	जम्मा	१२५७.००	१००.००	

१.१.४. भू-उपयोग

यस जिल्लाको जम्मा भूभाग मध्ये कृषि भूमिको क्षेत्रफल ६४.१२%, वनको क्षेत्रफल १७.५९%, अदर उडेड ल्याण्ड ०.४७ %, कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष ५.३२% र अन्य क्षेत्रको १२.५० प्रतिशत रहि सुनसरी जिल्लाको भू-उपयोगको नक्शा चित्र नं. २ र क्षेत्रफल सहितको विवरण तालिका नं. ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ३: सुनसरी जिल्लाको भू-उपयोगिता

क्र.सं.	भूउपयोग किसिम-	क्षेत्रफल)हे(प्रतिशत
१	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष	६६९१.३३	५.३२
२	जल क्षेत्र	३५३४.५६	२.८१
३	वन क्षेत्र	२२११४.२४	१७.५९
४	नदी तटीय क्षेत्र	७०५९.५८	५.६२
५	आवसिय क्षेत्र (Built up area)	२२९५.७३	१.८३
६	कृषि क्षेत्र	८०५९६.१४	६४.१२
७	बाँझो जमिन	९.८३	०.०१
८	घाँसे मैदान	२८०७.४३	२.२३
९	अदर उडेड ल्याण्ड	५९१.१६	०.४७
	जिल्लाको कूल क्षेत्रफल	१२५७००.००	१००.००

चित्र नं. २: सुनसरी जिल्लाको भू-उपयोग नक्शा

१.१.५. जलवायु र वर्षा

हावापानीको दृष्टिकोणले विविधता बोकेको यस जिल्लामा गृष्म ऋतुमा पहाडी भाग केही चिसो भए पनि तराई भागमा अधिक गर्मी हुन्छ भने हिउँदको समयमा पहाडी भाग निकै चिसो हुन्छ तर तराईमा भने त्यति चिसो हुदैन। यस जिल्लामा सामान्यतया उष्ण, उपोष्ण र समशितोष्ण गरी तीन प्रकारको हावापानी पाइन्छ। यस जिल्लाको वार्षिक अवस्था हावापानीको हिसाबले चिसोयाम, तातोयाम र वर्षा गरी ३ भागमा वर्गिकरण गर्न सकिन्छ। गर्मी मौसममा यँहाको तापक्रम ३५० देखि ४१० से. र जाडो मौसममा १५० देखि २०० से. सम्म रहेको छ। औषत वार्षिक वर्षा १९४३ मि.मि. हुने गरेको तथा मुख्य वर्षा गराउने स्रोत दक्षिण पूर्वी मनसुन रहेको छ।

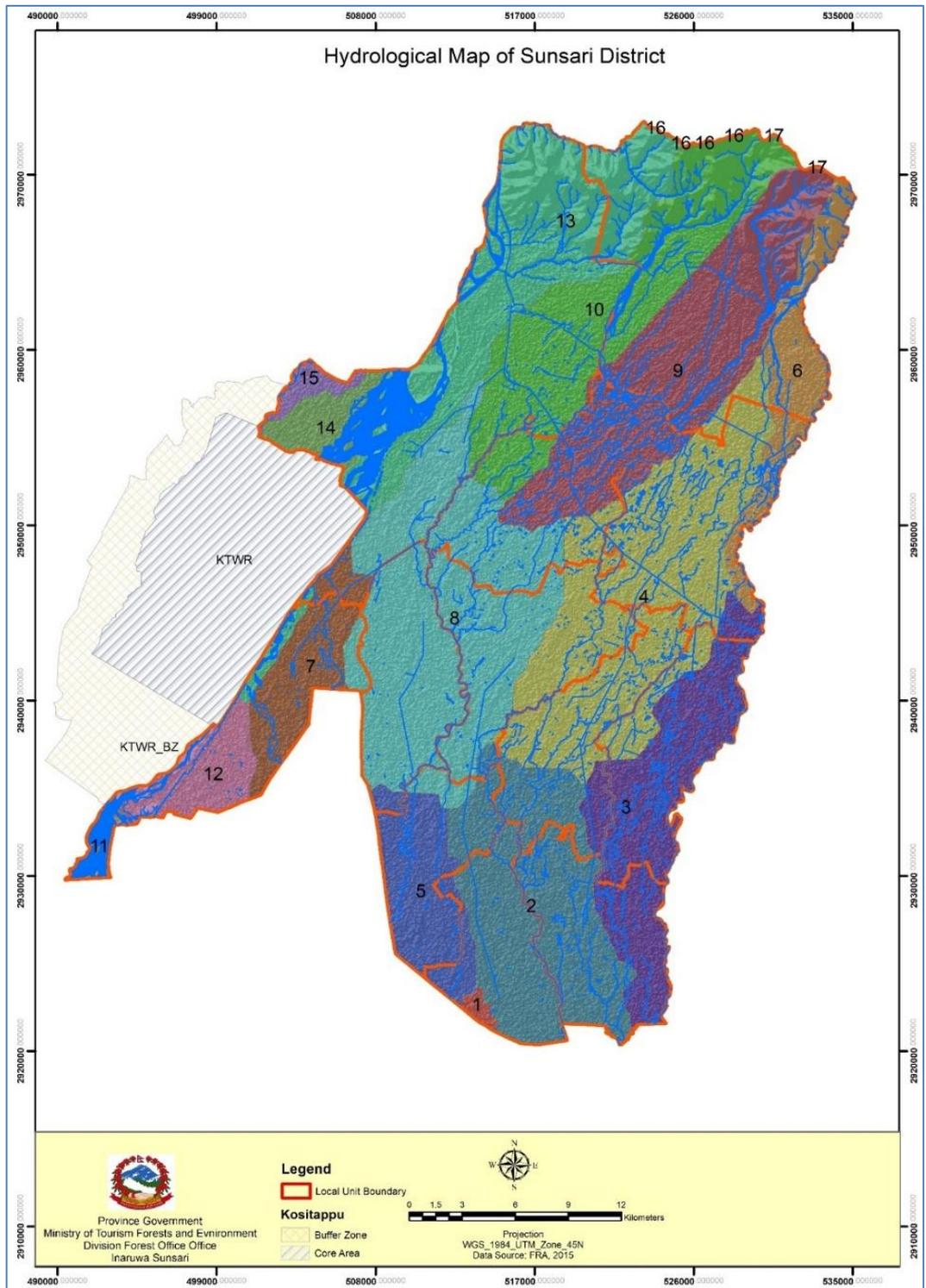
१.१.६. प्रमुख नदी, ताल र सिमसार क्षेत्र

कोशी नदी प्रणालीको निकटतम यस क्षेत्रमा कोशी नदी आफैमा विशाल जलप्रवाह हो। यस बाहेक सुनसरी जिल्ला भएर बग्ने अन्य साना-ठूला खोलानालाहरू छन्। कोशी नदीले सिचाई, जलविद्युत, जलयात्रा, साहसिक पर्यटनको ठूलो सम्भावना बोकेको छ। अन्य खोलानालाहरूलाई सिचाईको स्रोतको रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ। Environment Statistics of Nepal, २०१३ का अनुसार यस जिल्लाको ६२६२ हे. भूभाग पानीले ओगटेको छ। कोशी, सुनसरी, टेङ्ग्रा, गडन, सर्दु, शेरा, बुढी र सेउती यस क्षेत्रका प्रमुख नदीनाला हुन् र सोको विवरण तालिका नं. ४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४: जिल्लामा रहेका प्रमुख नदीनालाहरूको विवरण

क्र.सं.	नदी/खोलाको नाम	लम्बाई (कि.मि.)	क्र.सं.	नदी/खोलाको नाम	लम्बाई (कि.मि.)
१	कोशी	५२	५	सर्दु	१८
२	सुनसरी	५३	६	शेरा	२५
३	टेङ्ग्रा	४६	७	बुढी	२६
४	गडन	२९	८	सेउती	२०

यस जिल्लामा ३९.५० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल रहेको सर्दु जलाधार क्षेत्र रहेको छ र यो धरानको खानेपानीको मुख्य स्रोत रहेको छ। त्यसै गरी Environment Statistics of Nepal, २०१३ का अनुसार यस जिल्लामा १०० मि. भन्दा कम उचाईमा ४१ र १०० देखि ४९९ मि. उचाईमा २८ गरि जम्मा ६९ वटा तालतलैयाहरू रहेका छन्। त्यसै गरी यस जिल्लाको सामुदायिक वन क्षेत्रमा मुख्य गरेर सिमसार क्षेत्रको अमाह सिमसार, राष्ट्रिय सम्मानीत ताल, पञ्चायन ताल, शंकरवेली, तालतलैया रहेका छन् र यी सिमसार क्षेत्रहरू जैविक विविधताको हिसाबले महत्वपूर्ण मानिन्छन्। यस जिल्लामा सबैभन्दा ठूलो कोशी टप्पु सिमसार क्षेत्र रहि, बर्जु ताल (४५ हे.), अमाहा सिमसार क्षेत्र (११.५ हे.), राष्ट्रिय सम्मानीत ताल (७.६ हे.), पञ्चायन सिमसार क्षेत्र (२ हे.), शंकरवेली सिमसार क्षेत्र (८.६ हे.) र तालतलैया सिमसार क्षेत्र (८.५ हे.) मुख्य सिमसार क्षेत्रको रूपमा रहेका छन्। साथै सुनसरी जिल्लामा रहेका प्रमुख नदीनालाहरूलाई चित्र नं. ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चित्र नं. ३: सुनसरी जिल्लाको नदीनाला देखाईएको नक्शा

१.१.७. सुनसरी जिल्लाको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार सुनसरी जिल्लाको जनसंख्या जम्मा ९,२६,९६२ (महिला: ४,७७,९३९ र पुरुष: ४,४९,०२३ जना) रही यस जिल्लाको स्थानीय तह अनुसारको जनसंख्याको विवरण तालिका नं. ५ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ५: जनसंख्या विवरण

स्थानिय निकायको नाम	महिला	पुरुष	जम्मा	स्थानिय निकायको नाम	महिला	पुरुष	जम्मा
बराहक्षेत्र न.पा.	४८०९०	४२९९७	९१०८७	हरिनगर गा.पा.	२५२७८	२४५६७	४९८४५
बर्जु गा.पा.	१८०८०	१८१६९	३६२४९	इनरुवा न.पा.	३८२२५	३६६८९	७४९१४
भोक्राहा नरसिंह गा.पा.	२४९८७	२४२९३	४९२८०	इटहरी उप-म.न.पा.	१०३९५१	९३२९०	१९७२४१
देवानगंज गा.पा.	१९५४२	१९४८८	३९०३०	कोशी गा.पा.	२४४४६	२४३५८	४८८०४
धरान उप-म.न.पा.	८८१२१	७८४१०	१६६५३१	रामधुनी न.पा.	३३६३२	२९८२०	६३४५२
दुहवी न.पा.	३३२७७	३२७९७	६६०७४	संस्थागत	६६७	५०४९	५७१६
गढी गा.पा.	१९६४३	१९०९६	३८७३९				

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.२. डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरीको परिचय

१.२.१. ऐतिहासिक पृष्ठभूमी

२०४० सालमा साविक विराटनगर वन डिभिजनबाट अलग भई सुनसरी जिल्ला वन कार्यालयको स्थापना भएको थियो जसमा राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको जिल्ला वन नियन्त्रक १(एक) र २(दुई) जना सहायक वन अधिकृतको दरबन्दी सहित ३ जना अधिकृत स्तरको कर्मचारीको व्यवस्था गरिएको थियो। ईलाका वन कार्यालय महेन्द्रनगर, धरान र इटहरी गरी ३ (तीन) वटा ईलाका वन कार्यालयहरूमा रा.प.अ.प्र (प्रा) प्रमुख रहने गरी ईलाका वन संरक्षक र ९ वटा वन ईकाई (महेन्द्रनगर ई.व.का. अन्तर्गत भरौल, चतरा, रामधुनी वन ईकाई, धरान ई.व.का. अन्तर्गत पाँचकन्या, दन्तकाली र विष्णुपादुका ईकाई र इटहरी ई.व.का., तरहरा अन्तर्गत बुढी, सेरा र पञ्चायन) जसमा रा.प.अ.प्र.(प्रा.) ईकाई वन सहायकको दरबन्दी कायम रहेको थियो। वन सुरक्षाको लागि सशस्त्र वन सुरक्षा शाखा समेत रहने व्यवस्था भएकोमा तरहरामा क्याम्प राखी सुवेदार १ सहित २४ जना सशस्त्र कर्मचारीहरूबाट समेत वन सुरक्षाको कार्य हुने गर्दथ्यो। त्यस्तै २०४५ सालको वन संगठन अनुसार जिल्ला वन नियन्त्रकको सट्टा जिल्ला वन अधिकृत र ईलाका वन संरक्षकको सट्टा ईलाका वन सहायक गरी नाम परिवर्तन गरिएको थियो। त्यसपछि २०५० सालमा वन संगठन परिमार्जन भई राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको जिल्ला वन अधिकृत १(एक) सहित महेन्द्रनगर ईलाका वन कार्यालय अन्तर्गत ६ वटा रेञ्जपोष्ट र धरान ईलाका वन कार्यालय अन्तर्गत ६ वटा रेञ्जपोष्टहरू सिर्जना भएको थियो। त्यसपछि नेपाल सरकार सचिव स्तरको मिति २०७०/०६/२४ को निर्णयअनुसार जिल्ला वन कार्यालय, सुनसरी वर्ग ख (१) को सांङ्गठनिक अनुसार साविकको ईलाका वन कार्यालयलाई सेक्टर वन कार्यालय र रेञ्जपोष्टलाई ईलाका वन कार्यालयमा परिणत गरी ईलाका वन

कार्यालयमा पनि सहायक वन अधिकृत (रा.प.तु. प्रा.) को व्यवस्था गरियो। संघीय संरचना पश्चात २०७५ सालमा वन संगठन परिमार्जन भई राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको डिभिजनल वन अधिकृत १(एक), सब-डिभिजन वन कार्यालय ८ र जिल्ला अन्तर्गत योजना शाखा, वन व्यवस्थापन शाखा, सशस्त्र वन सुरक्षा शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा, कर्मचारी प्रशासन शाखा गरी ५ वटा शाखा रही र हाल कुल दरबन्दी ११६ जना कायम भएको छ।

मुलुकमा संघीय संरचना लागु गर्ने सिलसिलामा नेपाल सरकारको मिति २०७५/३/३२ को निर्णय अनुसार जिल्ला वन कार्यालयहरू खारेज भई प्रदेश सरकार मातहतमा रहने गरी डिभिजन वन कार्यालयहरू स्थापना गर्ने निर्णय अनुसार जिल्ला वन कार्यालय, सुनसरी खारेज भई डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी स्थापना भएको छ। त्यसै गरी नयाँ संरचना अनुसार साविकमा भई रहेको २ वटा सेक्टर वन कार्यालय र १२ वटा इलाका वन कार्यालयहरू खारेज भई हालको नयाँ संरचना अनुसार डिभिजन वन कार्यालय सुनसरी मातहत (१) पाँचकन्या सब-डि.व.का, धरान (२) विष्णुपादुका सब-डि.व.का, धरान (३) बराह सब-डि.व.का, चतरा (४) नडाहा सब-डि.व.का, नडाहा (५) कुमरखत सब-डि.व.का, कुमरखत (६) तरहरा सब-डि.व.का, तरहरा (७) रामधुनी सब-डि.व.का, इक्राही र (८) हरिनगरा सब-डि.व.का, भुटाहा गरी ८ वटा सब-डिभिजन वन कार्यालयहरू रहेका छन्।

१.२.२. दूरदृष्टि (Vision)

वनको दिगो व्यवस्थापनद्वारा पारिस्थिकीय सेवालार्इ सन्तुलन राख्दै वनको उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याई आर्थिक, सामाजिक र साँस्कृतिक समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउने।

१.२.३. लक्ष्य (Mission)

दिगो वन व्यवस्थापन, पारिस्थितिकीय सेवा, समुह मार्फत वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन र रोजगारीका लागि जनसहभागीतामूलक व्यवस्थापनका माध्यमबाट वन विकास तथा व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरू संचालन गर्दै समावेशी र सुशासनयुक्त वनक्षेत्रमा रूपान्तरण गरी पारिस्थितिकीय सन्तुलन कायम गर्दै स्थानीय, प्रादेशिक र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा योगदान पुऱ्याउने।

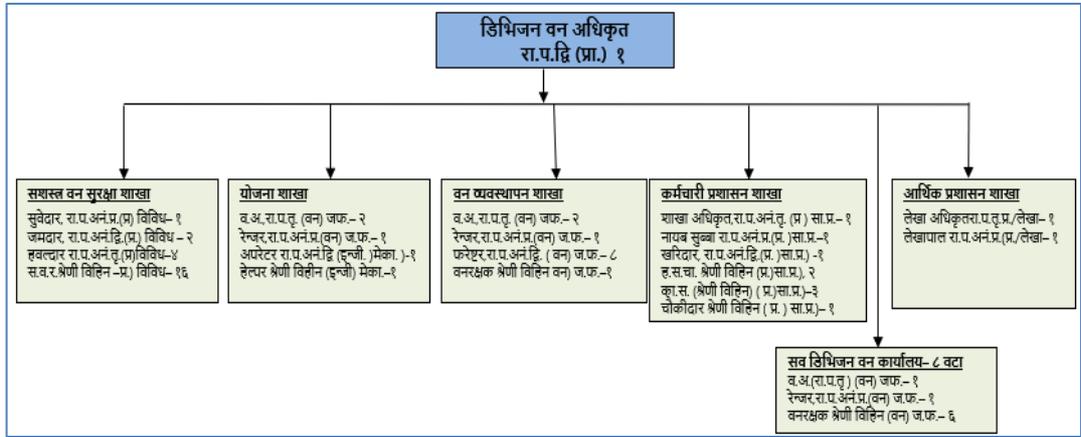
१.२.४. उद्देश्य (Purpose)

- जैविक विविधता तथा वन क्षेत्र अन्तर्गत रहेका जलाधार क्षेत्रहरूको संरक्षण गर्दै पारिस्थितिकीय सेवाको प्रवाहलाई सुदृढ गर्ने र सहज बनाउने।
- डिभिजन वन कार्यालयको क्षेत्रधिकार भित्र पर्ने राष्ट्रिय वनको संरक्षण, विकास, सम्बर्द्धन तथा उपयोगको लागि उपयुक्त वन सम्बर्द्धन प्रणाली मार्फत वनको दिगो व्यवस्थापन गर्ने। साथै वन व्यवस्थापन पद्धती अनुसार स्वीकृत वन व्यवस्थापन कार्ययोजना अनुसार उत्पादन हुन सक्ने वन पैदावारहरूको लिलाम बिक्री गरी राजश्व संकलन तथा आम्दानी गर्ने गराउने।
- मुख्य वन पैदावारको अतिरिक्त जडिबुटी तथा सुगन्धित वनस्पति र अन्य गैह्रकाष्ठ वन पैदावारहरूको सतत् उत्पादन गरी रोजगारीमा वृद्धि गर्ने एवं बिक्री गरी राष्ट्रिय आयमा वृद्धि गर्ने।
- वन व्यवस्थापन कार्यको वृक्षारोपण तथा प्राकृतिक सन्तुलन सम्बन्धी जानकारी सर्वसाधारणलाई उपलब्ध गराई वन व्यवस्थापन कार्यमा जन-सहभागिता परिचालन गर्ने।

- समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन पद्धतिलाई दिगो वनको अवधारणा अनुरूप उत्पादनशील बनाई उपभोक्ताहरूलाई न्यायोचित तवरले काठ दाउरा उपलब्ध गराई वन उपभोक्ता समूहलाई थप सुदृढ तथा सक्षम बनाई समूहमा सुशासन कायम गर्ने।
- सामुदायिक तथा धार्मिक वनमा रहेका पर्यापर्यटकिय क्षेत्रहरूको पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याई पर्यापर्यटन मार्फत रोजगारीको श्रृजना मार्फत स्थानीयहरूको आयस्रोतमा अभिवृद्धी गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा समेत सकारात्मक प्रभाव पुऱ्याउने।
- सामुदायिक वन, कबुलियती वन तथा धार्मिक वनको हस्तान्तरण, नवीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने।
- जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति मार्फत सनसरी जिल्लामा वसोवास गर्ने स्थानीय बासिन्दाहरूलाई सुलभ तथा सहूलियत दरमा काठ दाउरा उपलब्ध गराउने।
- राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा संचालन हुने राष्ट्रिय प्राप्त आयोजनाहरूमा सहजीकरण गराउने।
- वन्यजन्तुको वासस्थानको व्यवस्थापन गर्दै वन्यजन्तुको संरक्षणमा सहयोग पुऱ्याई मानव वन्यजन्तु सहअस्तित्व कायम गराउने।
- मानव-वन्यजन्तु द्वन्द न्यूनिकरणको लागि जनचेतनामूलक सन्देशहरू प्रशारण तथा प्रकाशन गर्नुको साथ साथै मानव-वन्यजन्तु द्वन्द न्यूनिकरण सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने।
- वन विकास तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी योजना तर्जुमा गरी स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने।
- जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, कार्वन उत्सर्जन न्यूनीकरण सम्बन्धी क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्ने/गराउने र वन, वन्यजन्तु, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन, वातावरण संरक्षण र वन डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धी महत्व झल्कने विभिन्न ज्ञानवर्धक तथा चेतनामूलक प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन गरी वितरण गर्ने/गराउने।
- वन्यजन्तु र जडिबुटी चोरी तस्करी, वनडढेलो, अतिक्रमण, काठ दाउरा चोरी कटानी रोकथाम र नियन्त्रण एवं पुनरुत्थान गर्ने।
- वन, वातावरणसँग सम्बन्धित नीति तथा प्रचलित ऐन, नियम, कार्यविधी कार्यान्वयन गर्ने/गराउने।
- निजी वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने।
- वन क्षेत्रको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी र सफल बनाउन स्थानीय तह तथा सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक समन्वय गरि अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई सुदृढ गर्ने।

१.२.५. संगठन संरचना

यस कार्यालयमा जम्मा ११६ जना कर्मचारीको दरबन्दी रहेकोमा हाल जम्मा ९३ जना कर्मचारीहरूको पदपूर्ति रहि जम्मा ३१ जना कर्मचारी रिक्त रहेका छन्। साथै यस कार्यालयको दरबन्दी चार्ट चित्र नं. ४ मा चित्रण गरिएको छ भने दरबन्दी अनुसारको कर्मचारी पदपूर्तिको अवस्था तालिका नं. ६ मा उल्लेख गरिएको छ। त्यसै गरी हाल यस कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण अनुसूची १ र हालसम्म यस कार्यालय अन्तर्गत कार्यरत कार्यालय प्रमुखहरूको नामावली सहितको विवरण अनुसूची २ मा राखिएको छ।

चित्र नं. ४: डि.व.का. सुनसरीको संगठन संरचना

तालिका नं. ६: कर्मचारीहरूको पदपूर्ति विवरण

क्र.स.	पद	सेवा	समुह/ उपसमुह	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	कार्यरत संख्या	रिक्त संख्या	कैफियत
१	डिभिजन वन अधिकृत	नेपाल वन	जनरल फरेष्ट्री	१	१	०	
२	वन अधिकृत	नेपाल वन	जनरल फरेष्ट्री	१२	८	४	१ जना अध्ययन विदामा
३	शाखा अधिकृत	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	०	१	
४	लेखा अधिकृत	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	०	१	
५	नायब सुब्बा	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	०	१	
६	लेखापाल	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	१	०	
७	रेन्डर	नेपाल वन	जनरल फरेष्ट्री	१०	३	७	सबै जना अधिकृत स्तर छैठौँ कार्यरत
८	फरेटर	नेपाल वन	जनरल फरेष्ट्री	८	५	३	१ जना अध्ययन विदामा
९	खरिदार	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	०	१	
१०	सुवेदार	विविध	-	१	०	१	
११	जमदार	विविध	-	२	१०	+८	संघ अन्तर्गत पुल दरबन्दीमा १० जना कार्यरत
१२	हवलदार	विविध	-	४	४	०	
१३	अपरेटर	नेपाल इन्जिनियरिङ्ग	मेकानिकल	१	०	१	
१४	हलुका सवारी चालक	नेपाल इन्जिनियरिङ्ग	मेकानिकल	२	२	०	२ जना सेवा कारारमा कार्यरत

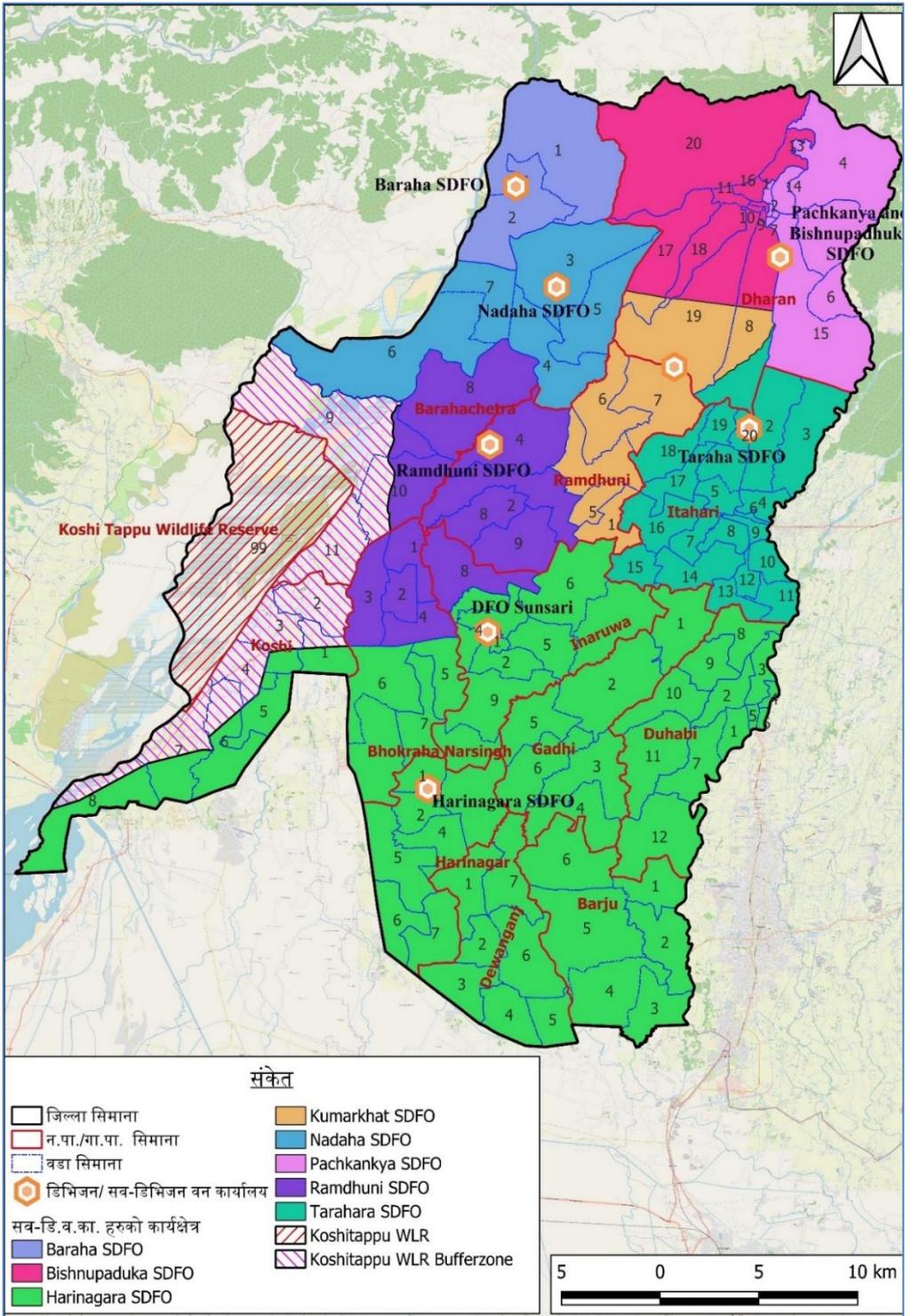
क्र.सं.	पद	सेवा	समुह/ उपसमुह	स्वीकृत दरवन्दी संख्या	कार्यरत संख्या	रिक्त संख्या	कैफियत
१५	वन रक्षक	नेपाल वन	जनरल फरेष्ट्री	४९	४५	४	
१६	स.र.व.	बिविध	-	१६	१४	२	सेवा करारमा कामकाज
१७	हेल्पर	नेपाल इन्जिनियरिङ्ग	मेकानिकल	१	०	१	
१८	कार्यालय सहयोगी	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	३	३	०	१ जना करारमा कार्यरत
१९	चौकिदार	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	१	०	सेवा करारमा कामकाज
जम्मा				११६	९३	३१	

१.२.६. सव-डिभिजन वन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र

यस डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी अन्तर्गत जम्मा ८ वटा सव-डिभिजन वन कार्यालयहरू रहेका छन्। सव-डिभिजन वन कार्यालयहरू मध्ये सबैभन्दा बढी स्थानीय तह हेर्ने हरिनगरा सव-डिभिजन वन कार्यालय रहेको छ। साथै सव-डिभिजन वन कार्यालयको कार्य क्षेत्रगत विवरण तालिका नं. ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ भने सव-डिभिजन वन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र सहितको कार्यालय भवनहरूको अवस्थिति नक्शा चित्र नं. ५ मा देखाईएको छ।

तालिका नं. ७: सव-डिभिजन वन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र

क्र.सं.	सव-डिभिजन	कार्यक्षेत्र	क्षेत्रफल (हे.)
१	विष्णुपादुका	धरान उ.म.न.पा. वडा नं. ९,१०,११,१२,१३,१६,२० र वडा नं. ८,१७,१८,१९ को मध्य फायरलाईन भन्दा उत्तरको वन क्षेत्र	९१४१.२३
२	पाँचकन्या	धरान उ.म.न.पा. वडा नं. १,२,३,४,५,६,७,१४ र १५	६७१३.७१
३	बराह	बराहक्षेत्र न.पा. वार्ड नं. १ र २	५००२.९३
४	नडाहा	बराहक्षेत्र न.पा. ३,४,५,६ र ७	८९८६.६१
५	हरिनगरा	क) दुहवी न.पा. र गढी, बर्जु, हरिनगर, देवानगंज गा.पा. ख) इनरुवा न.पा.को वार्ड नं. १,२,३,४,५,६,७,९ र १० ग) भोक्राहा नरसिंह गा.पा. वार्ड नं. ५,६,७ र ८ घ) कोशी गा.पा. को वार्ड नं. १,३,४,५,६,७ र ८ को कोशीटप्पु मध्यवर्ती क्षेत्र बाहेकको क्षेत्र	४५१९०.००
६	रामधुनी	क) रामधुनी न.पा. वडा नं. २,४,८ र ९ ख) इनरुवा न.पा. ८ ग) बराहक्षेत्र न.पा. ८ तथा ९ र १० को कोशीटप्पु मध्यवर्ती क्षेत्र बाहेकको क्षेत्र घ) भोक्राहा नरसिंह गा.पा. वडा नं. १,२,३ र ४	१२४.०९
७	कुमरखत	क) रामधुनी न.पा. वडा नं. १,३,५,६ र ७ ख) धरान उ.म.न.पा. वडा नं. ८, १७, १८ र १९ को मध्यफायरलाईन भन्दा दक्षिणको वन क्षेत्र	६९७८.७६
८	तरहरा	क) इटहरी उ.म.न.पा. ख) धरान उ.म.न.पा. वडा नं. ८ को सेउती खोला पूर्वको वन क्षेत्र	९९८९.४७

चित्र नं. ५: सब-डिभिजन वन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र सहितको अवस्थिती नक्शा

१.२.७. डिभिजन वन कार्यालयको संस्थागत विवरण

१.२.७.१. जग्गा जमिन तथा भवनको विवरण

यस डिभिजन वन कार्यालयको स्वामित्वमा रहेका जग्गा जमिन तथा भवनको विवरण तपसिलको तालिका बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. ८: जग्गा जमिन तथा भवनको विवरण

क्र.सं.	कार्यालय/ स्थान	घर जग्गाको ठेगाना	घर/जग्गाको किसिम	घर निर्माण वर्ष	क्षेत्रफल	प्राप्तिको श्रोत	कैफियत
१	डि.व.का.	इनरुवा ३ क्रि.नं. ५४६ र ५४८	पक्की २ तले	२०४८	०-१६-१८ वि.	जग्गा खरिद	निवास
			पक्की १.५ तले	२०४८			कार्यालय
			काठको भुइतले	२०५६			कर्मचारी आवास
			पक्की टिनको छाना भएको भुइतले				आपूर्ति स./ आवास
			पक्की भुइतले				श.व.सु. शाखा
			पक्की टिनको छाना भएको भुइतले				श.व.र. निवास
			पक्की टिनको छाना भएको भुइतले	२०८२			वन्यजन्तु उपचार तथा स्याहार भवन
२	महेन्द्रनगर	बराह न.पा.६	पक्की दुईतले	२०४१	अ. १-०-० वि.	वन क्षेत्रमा जोडिएको	
			पक्की २ तले	२०७२			
			काठको कच्ची भूइतले	२०५६			
३	भलुवाचौरी	बराह न.पा. ५	पक्की २ तले	२०७२	अ.०-१०-०	वन क्षेत्रमा जोडिएको	
४	नडाहा	बराह ३	काठको २ तले	२०५६	अ.०-१०-०	वन क्षेत्रमा जोडिएको	
			टिनको छाना भएको पक्की भुइतले	२०७९			वन क्षेत्रमा जोडिएको
५	धरान	धरान	पक्की दुइतले	२०४७	अ.२-०-०	वन क्षेत्रमा जोडिएको	वि.स- डि.व.का.
			पक्की दुइतले	२०४०			पा-स. डि.व.का.
			काठको भुइतले ३ वटा	२०६१, २०५४			आवस
			पक्की भुइतले				भान्सा

क्र.सं.	कार्यालय/स्थान	घर जग्गाको ठेगाना	घर/जग्गाको किसिम	घर निर्माण वर्ष	क्षेत्रफल	प्रासिको श्रोत	कैफियत
६	तरहरा	इटहरी उ.म.न.पा.	पक्की टिनको छाना भएको २ तले	-	अ.१-०-०		
			पक्की टिनको छाना भइको भुइतले	२०४८			
			पक्की टिनको छाना भएको भुइतले	२०४९			
			पक्की दुइतले	२०७८, २०७९			
७	कुमरखत	रामधुनी न.पा. कि.नं.३५५	पक्की २ तले	२०३९	०-३-० सट्टा भर्ना प्राप्त जग्गा	वन क्षेत्रमा जोडिएको	जिर्ण पुरानो
			पक्की टिनको छाना भएको भुइतले	२०७८			कार्यालय
			पक्की टिनको छाना भएको भुइतले	२०७९			भान्सा
८	पंचायन	रामधुनी	काठको भुइतले	२०५४	अ.०-१०-०	वन क्षेत्रमा जोडिएको	
९	पटनाली	धरान	पक्की भुइतले	२०५५	अ.०-१०-०	वन क्षेत्रमा जोडिएको	
१०	रामधुनी	बराहक्षेत्र इकाही	पक्की १.५ तले	२०७८		वन क्षेत्रमा जोडिएको	
११	भुटाहा	हरिनगरा गा.पा.	पक्की टिनको छाना भएको भुइतले	२०७८	अ.०-१०-०	हरिनगरा गा.पा.ले उपलब्ध गराएको	
			भान्सा कोठा				
१२	बराह	चतरा	पक्की भुइतले	२०७९	अ.०-१०-०	वन क्षेत्रमा जोडिएको	

१.२.७.२. सवारी साधनको विवरण

यस कार्यालयमा रहेका सवारी साधनको विवरण तपसिलको तालिका अनुसार रहेको छ।

तालिका नं. ९: सवारी साधनको विवरण

क्र.सं.	सवारी साधनको किसिम	परिमाण	अवस्था	कैफियत
१	Nissan Pickup	१	चालु	
२	Toyota Pickup	१	मर्मत गर्नु पर्ने	
३	Bolero Pickup	१	चालु	
४	Land rover	१	मर्मत गर्नु पर्ने	
५	ट्याक्टर टूली सहित	१	चालु	
६	ट्याक्टर लोडर जडित	१	मर्मत गर्नु पर्ने	
७	मोटरसाइकल	१७	चालु	

१.२.७.३. प्रविधि सम्बन्धि श्रोत साधन (कम्प्यूटर, ल्यापटप, क्यामरा, मोबाइल, जि.पि.एस. आदी)

यस कार्यालयमा मौज्जात रहेका प्रविधि सम्बन्धि श्रोत साधनको विवरण तपसिल बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. १०: प्राविधिक श्रोत साधनको विवरण

क्र.सं.	सामग्रीको नाम	परिमाण	कैफियत
१	कम्प्यूटर	२६	२३ चालु
२	ल्यापटप	११	८ चालु
३	मोबाइल	३६	
४	सिम कार्ड	१८	
५	क्यामरा	३	१ चालु
६	जि.पि.एस.	३८	१७ वटा चालु
७	प्रोजेक्टर	३	२ चालु
८	प्रिन्टर	२६	
९	रेञ्जफाइन्डर	२०	
१०	र्याक होल्ड	५	
११	क्लिनोमिटर	५	

१.२.७.४. वन्यजन्तु उद्धार तथा वन व्यवस्थापनको लागि आवश्यक साधन

यस जिल्लामा घाइते भएका तथा पुनर्स्थापना गर्नु पर्ने वन्यजन्तु ओसारपसार गर्न तथा वन व्यवस्थापन गर्नको लागि यस कार्यालयमा रहेका साधनहरूको विवरण तपसिल बमोजिम रहेको छ।

तालिका नं. ११: वन्यजन्तु उद्धार तथा वन व्यवस्थापनको लागि प्रयोग हुने मौज्जात साधनको विवरण

क्र.सं.	विवरण	परिमाण	अवस्था	कैफियत
१	ट्रलीमा जडित छाना सहितको वन्यजन्तुको लागि खोर	१	चालु	
२	वन्यजन्तु राख्न मिल्ने विभिन्न फरक फरक साइजका छाना सहितका खोर	४	चालु	
३	वन्यजन्तु ओसारपसार गर्ने साना साइजका खोर	२	चालु	
४	ड्रोन	१	चालु	
५	पेट्रोल चैनस	२	चालु	

१.२.८. सुनसरी जिल्लाको वनको अवस्था

१.२.८.१. वनको प्रकार र क्षेत्रफल

सुनसरी जिल्लाको कूल क्षेत्रफल १,२५,७०० हे. मध्ये वनले ढाकेको क्षेत्र २२७०५.४० जुन जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको १८.०६ प्रतिशत रहेको छ। त्यसै गरी सुनसरी जिल्लाको राष्ट्रिय वन क्षेत्र २४२१३.२२ हेक्टर रहेको छ जुन कुल जिल्लाको क्षेत्रफलको १९.२६% रहेको छ। यस जिल्लाको कूल राष्ट्रिय वन क्षेत्र मध्ये तराई क्षेत्रमा १५६४७.८० हे., चुरे क्षेत्रमा ६५९८.२२ हे. र महाभारत क्षेत्रमा १९६७.२० हे. रहेको छ। तराईको समथल भू-भाग देखि महाभारत पर्वत सम्मको भौगोलिक विविधता रहेको हुँदा यस जिल्लामा पाईने वनको किसिम र प्रजातिमा विविधता पाईन्छ। जिल्लामा खास गरेर Tropical Forest अन्तर्गत साल वन, नदी किनारको खयर-सिसौ वन आदि पाईन्छ। साथै यस जिल्लाको उत्पादनशील वनलाई सामान्यतया २ (दुई) भागमा बाँड्न सकिन्छ (क) साल वन र (ख) तराई मिश्रित हार्डउड वन। साल वनमा सालको बाहुल्यता पाइन्छ भने असना (साज), बाँझी, बरौं तथा केही झाडीहरू समेत सहयोगी प्रजातीको रूपमा पाइन्छ। तराई मिश्रित हार्डउड वनमा सालका अतिरिक्त साज (असना), हल्दु, बोटधँगेरो, गुटेल, कालो सिरिष, बाझी, खयर आदि मिश्रित रूपमा पाइन्छन् र सुनसरी जिल्लाको भौगोलिक अवस्था अनुसारको वन क्षेत्रको विवरण तालिका नं. १२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १२: भौगोलिक अवस्था अनुसार वन क्षेत्रको विवरण

क्र.सं.	वनको प्रकार	तराई क्षेत्र (हे.)	चुरे क्षेत्र (हे.)	महाभारत क्षेत्र (हे.)	कैफियत
१	साल वन	२६३४.००	०.००	०.००	
२	साल तराई हार्डउड	४७११.००	०.००	०.००	
३	सिसौ खयर	६५.८०	०.००	०.००	
४	तराई हार्डउड	८२३७.००	०.००	०.००	
५	पहाडी साल वन	०.००	४५०६.९७	०.००	
६	मिश्रित चौडापाते वन	०.००	९७३.०९	८७८.२०	
७	कटुस चिलाउने वन	०.००	१११८.१६	१०८९.००	
जम्मा		१५६४७.८०	६५९८.२२	१९६७.२०	

स्रोत: सुनसरी जिल्लाको आवाधिक योजना सहितको रणनीतिक योजना (०८६/२०८५-०८२/२०८१)

१.२.८.२. स्थानिय तह अनुसार वनको क्षेत्रफल र विवरण

यस जिल्लामा जम्मा १२ वटा स्थानिय तहहरू रहेका छन् जस मध्ये बर्जु, भोक्राहा नरसिंह, देवानगंज, गढी, हरिनगर र कोशी गरी ६ वटा गाँउपालिका; बराहक्षेत्र, दुहवी, इनरुवा र रामधुनी गरी ४ वटा नगरपालिका; र धरान र इटहरी गरी २ वटा उप-महानगरपालिका रहेका छन्। स्थानीय तह अनुसार डिभिजन वन कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने वन क्षेत्रको विवरण निम्न तालिका नं. १३ अनुसार रहेको छ।

तालिका नं. १३: स्थानीय तह अनुसार वनको विवरण

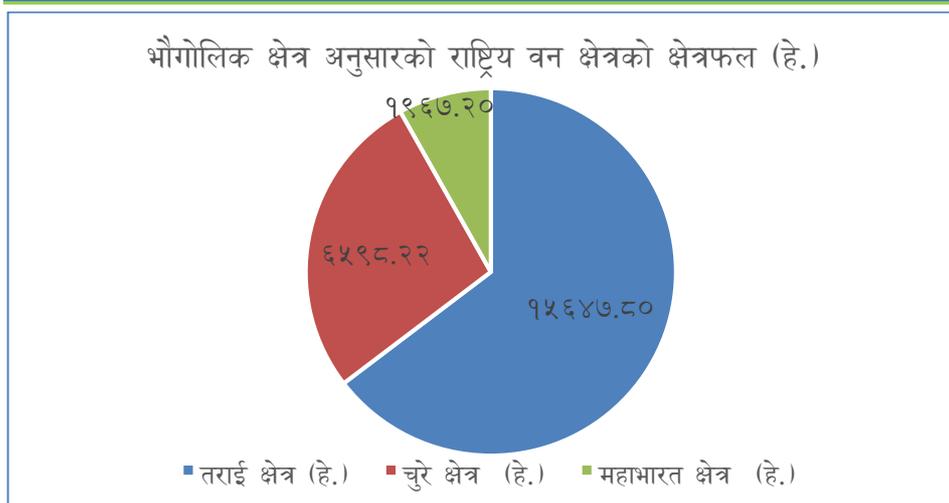
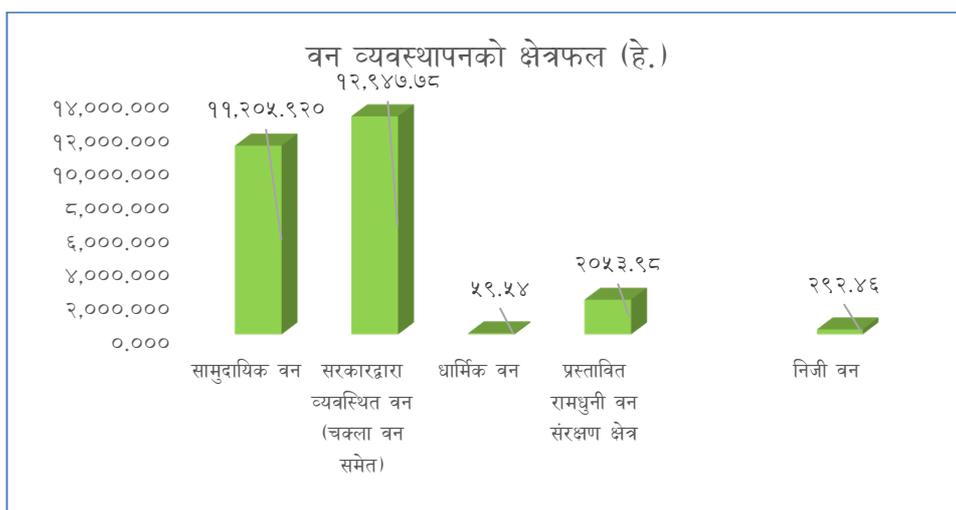
S.N.	Municipality/ Rural Municipality	Total Area (ha.)	Forest Area (ha.)	Forest %	CFUGs			Religious Forest		Private Forest		Remarks
					No.	Area (ha.)	Benefit households	No.	Area (ha.)	No.	Area (ha.)	
१.	इटहरी	९३२०	१२१६.००	१३.०	६	१०७२.७६	११३९६	१	३.२	२७	२६.३४	
२.	धरान	१९१४३	१३२४१.११	६९.२	२७	४६६७.३४८	९६३५	७	३०.८६	१६	१२.०४	
३.	इनरुवा	७७४५	३७.८७	०.५	१	२.१४	७६	०	०	३०	३५.७३	
४.	दुहवी	६७३४	४१.३१	०.६	१	६.७५	८२	१	०.७३	३३	३४.५६	
५.	रामधुनी	९११४	१२९६.९०	१४.३	८	१९९२.९१	५०९७	१	१५.६	३३	२४.१८	
६.	बराहक्षेत्र	२२०७६	६१०४.७२	२७.७	२६	३९९२.०५	१३३९१	१	०.६५	८०	६३.७४	
७.	देवानगंज	५३२४	१४.१६	०.३	०	०	०	०	०	९८	१४.१६	
८.	कोशी	७५५४	१६.३९	०.२	०	०	०	०	०	१२	१६.३९	
९.	गढी	६६६७	९.०९	०.१	०	०	०	१	८.५	१	०.५९	
१०	बर्जु	६९००	१२.४३	०.२	०	०	०	०	०	३३	१२.४३	
११	भोक्राहा नरसिंह	६२९९	१०७.१३	१.७	३	६५.७१	९९६	०	०	७४	४१.४२	
१२	हरिनगर	५१९८	१७.१३	०.३	१	६.२५	१७१	०	०	६	१०.८८	
जम्मा		११२०७४	२२११४.२४	१८.०६	७३	११२०५.९२	४०८४४	१२	५९.५४	४४३	२९२.४६	

१.२.८.३. वन व्यवस्थापन पद्धती

यस जिल्लाको डिभिजन वन कार्यालयले व्यवस्थापन गर्दै आएको २४,२१३.२४ हे. राष्ट्रिय वन क्षेत्र मध्ये राष्ट्रिय वन क्षेत्रको ३४७.४२ हे. वन क्षेत्रको जग्गाको भोगाधिकार नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम विभिन्न विकास आयोजना तथा संघसंस्थालाई अन्य प्रयोजनको लागि उपलब्ध गराईएको छ र सोको विस्तृत विवरण अनुसूची-५ मा राखिएको छ। यस जिल्लामा ७३ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहबाट ११,२०५.९२ हे. वन क्षेत्र व्यवस्थापनबाट ४०,८४४ घरधुरीहरू लाभान्वित भएका छन्। त्यसै गरी यस जिल्लामा १२ वटा धार्मिक वनको रूपमा ५९.५४ हे. १२ वटा धार्मिक समूहहरूलाई वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यको लागि हस्तान्तरण गरिएको छ। ठुलो मानव वस्तीको विचमा १ वटा प्रस्तावित रामधुनी वन संरक्षण क्षेत्र रहेको छ जसमा जम्मा ८ वटा सामुदायिक वन र १ वटा धार्मिक वन रहि बाँकी रहेको ६१७.७८ हे. वन क्षेत्र हाल सरकारद्वारा व्यवस्थित वनको रूपमा व्यवस्थापन हुँदै आइरहेको छ र बाँकी रहेको १२,९४७.७८ हे. वन क्षेत्र सरकारद्वारा व्यवस्थित वनको रूपमा डिभिजन वन कार्यालयबाट व्यवस्थापन हुँदै आएको छ। साथै यस जिल्लामा जम्मा ४४३ वटा निजी वन दर्ता रही निजी वनको रूपमा जम्मा २९२.४६ हे. जग्गा व्यवस्थापन हुँदै आइरहेको छ र यस सुनसरी जिल्लाको वन व्यवस्थापन पद्धती बमोजिमको विवरण तालिका नं. १४ र चित्र नं. ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १४: वन व्यवस्थापन पद्धतीको विवरण

क्र.सं.	वनको किसिम	संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	लाभान्वित घरधुरी	कैफियत
१	सामुदायिक वन	७३	११,२०५.९२०	४०,८४४	
२	धार्मिक वन	१२	५९.५४	-	
३	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन (चक्ला वन समेत)		१२,९४७.७८	-	
४	प्रस्तावित रामधुनी वन संरक्षण क्षेत्र	१	२०५३.९८	१५५६९	सामुदायिक वन १४२०.६० हे. धार्मिक वन १५.६० हे. समेत
५	निजी वन	४४३	२९२.४६	४४३	

चित्र नं. ६: वन व्यवस्थापन पद्धती र भौगोलिक क्षेत्र अनुसारको वन क्षेत्रको विवरण

१.२.८.४. जिल्लाको औषत मौज्दात सञ्चिती (Average Growing Stock)

राष्ट्रिय वन अन्तर्गतको सरकारद्वारा व्यवस्थित वनमा प्रति हेक्टर विरुवा संख्या ५८५९, लाश्रा संख्या ३९६१, पोल संख्या ६३ र रुखको संख्या ७९ छ भने प्रति हेक्टर काठको आयतन २०७.७९ घ.मि. रहेको छ। त्यसै गरी यस जिल्लामा हस्तान्तरण भएका ७३ वटा सामुदायिक वनको स्वीकृत वन व्यवस्थापन कार्ययोजनामा उल्लेखित प्रति हेक्टर संचितीको आधारमा तथ्याङ्कको Weighted Mean लिदा प्रति हेक्टर विरुवा संख्या ४८१८ वटा, लाश्रा संख्या ११९४ वटा र जम्मा आयतन १२८.२८ घ.मी. रहेको छ। साथै यस जिल्लाको अनुत्पादनशिल वन क्षेत्रमा काण्डको आयतनको हिसाबले सबै भन्दा कम (१२२.७६ घ.मि./हे.) संचिती देखिएको छ। समग्रमा हेर्ने हो भने सम्पूर्ण राष्ट्रिय वन क्षेत्रको तथ्याङ्कको Weighted Mean लिदा प्रति हेक्टर विरुवा संख्या ५३७६ वटा, लाश्रा संख्या २६७७ वटा, पोलको संख्या १४७, रुखको संख्या ५७ र जम्मा आयतन १७०.९० घ.मी. रहेको छ जसलाई विस्तृत रूपमा तालिका नं. १५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १५: राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा रहेको औषत मौज्दात संचिती

क्र.सं.	वन व्यवस्थापन पद्धती	जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	विरुवा प्रति हेक्टर	लाश्रा प्रति हेक्टर	पोलको संख्या	पोलको आयतन (घ.मी./हे.)	रुखको संख्या	रुखको आयतन (घ.मी./हे.)	जम्मा आयतन (घ.मी./हे.)
१	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	१२९४७.७८	५८५९	३९६१	६३.००	१३.३९	७९	१९४.४०	२०७.७९
१.१	धरान चकला वन	३५७५	५७२३	३१२६	८५	१५.९७	१०७	२४९.२६	२६५.२३
१.२	इटहरी चकला वन	१६२०	४१२२	२७२७	८४	१८.३४	१०५	२६१.६०	२७९.९४
१.३	नडाहा चकला वन	१४९०	१४६११	८७७९	७६	१४.५२	१२३	२९४.४०	३०८.९२
१.४	रामधुनी वन क्षेत्र	६१७.७८	११४९८	५३४०	११६	१९.१६	९५	२००.१३	२१९.२९
१.५	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन (अनुत्पादक वन)	५६४५	३५१६	३४२१	३४	९.४१	४०	११३.३५	१२२.७६
२	सामुदायिक वन	११२०५.९२	४८१८	११९४	२४४	५१.८	३१	७६.४८	१२८.२८
जम्मा/ भारत औषत		२४१५३.७०	५३७६	२६७७	१४७	३१.२१	५७	१३९.६९	१७०.९०

स्रोत: सुनसरी जिल्लाको आवधिक योजना सहितको रणनीतिक योजना (२०८१/०८२-२०८५/०८६)

१.२.८.५. कार्वन सञ्चिती

यस जिल्लाको वन क्षेत्रमा औषत कार्वन संचिती १३४.६८ टन प्रति हे. रहेको छ र यो कार्वन सञ्चिती नेपालको औषत (१७६.९५ टन/हे.) भन्दा केही कम कार्वन सञ्चित रहेको देखिन्छ। साथै यस जिल्लाको वन व्यवस्थापन पद्धती अनुसार वन क्षेत्रमा रहेको कार्वनको संचिती तालिका नं. १६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १६: सुनसरी जिल्लाको वन व्यवस्थापन पद्धती अनुसार कार्वनको संचितीको विवरण

क्र.सं.	वन व्यवस्थापन पद्धती	जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा आयतन (घ.मी.)/हे.	जैविक पिण्ड टन/हे.	कार्वन संचिती टन/हे.
१	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	१२९४७.७८	२०७.७९	१८०.८५	१६४.०९
१.१	धरान चकला वन	३५७५	२६५.२३	२३३.७९	२१२.१४
१.२	इटहरी चकला वन	१६२०	२७९.९४	२४१.२७	२१८.९१
१.३	नडाहा चकला वन	१४९०	३०८.९२	२७८.२१	२५२.४३
१.४	रामधुनी वन क्षेत्र	६१७.७८	२१९.२९	१९१.३१	१७३.५९
१.५	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन (अनुपात्तक वन)	५६४५	१२२.७६	१०३.१३	९३.५७
२	सामुदायिक वन	११२०५.९२	१२८.२८	११०.९९	१००.७१
जम्मा/ भारत औषत राष्ट्रिय वन		२४१५३.७०	१७०.९०	१४८.४४	१३४.६८

स्रोत: सुनसरी जिल्लाको आवधिक योजना सहितको रणनीतिक योजना (२०८१/०८२-२०८५/०८६)

१.२.८.६. चकला वन व्यवस्थापन

यस जिल्लाको मुख्य उत्पादनशील वन क्षेत्र मध्येको चारकोशे झाडीको नामले परिचित वन यस जिल्लाको उत्पादनशील वन क्षेत्र रहेको छ। उक्त वन क्षेत्रको वस्तीसँग जोडिएको वरीपरीको क्षेत्रलाई सामुदायिक वनको रूपमा स्थानिय उपभोक्ताहरूले व्यवस्थापन गरी रहेका छन भने बिचको भागलाई चकला वनको रूपमा व्यवस्थापन गर्ने लक्ष्य अनुरूप १ वटा धरान चकला वनको कार्ययोजना समेत स्विकृत भइ व्यवस्थापन भइ रहेकोमा हाल कानूनी अड्चन (वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यविधि खारेज) ले उक्त कार्ययोजना कार्यन्वयनमा नरहेको अवस्था छ। त्यस्तै इटहरी र नडाहा चकला वनको कार्ययोजना तयारी कार्य समेत कानूनी अड्चनका कारण तयार हुन सकिरहेको छैन। चकला वनको विवरण तालिका नं. १५ मा उल्लेख गरिएको छ।

१.२.८.७. सामुदायिक वन

सुनसरी जिल्लाको चारकोशे झाडी र रामधुनी वन क्षेत्र मुख्य तराइको वन क्षेत्र रहेको छन। सो बाहेक चुरे क्षेत्रमा र दक्षिण तर्फका सार्वजनिक ऐलानी पर्ति जग्गामा वृक्षारोपण गरी हुर्काएको वन क्षेत्र रहेका छन। वन क्षेत्रको वरीपरी रहेका उपभोक्ताहरूले पहिला देखी नै उपभोग/ उपयोग गरिरहेको वनलाई संरक्षण र व्यवस्थापनको जिम्मेवारी समेत उपभोक्ताले नै बहन गरी जिम्मा दिइएको छ। यस जिल्लामा रहेका ७३ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू मध्ये जिल्लाको दक्षिणी भेगमा रहेका सामुदायिक वनहरू सार्वजनिक ऐलानी पर्ति जग्गामा वृक्षारोपण गरी संरक्षण गरिएको वन क्षेत्र हो र यस जिल्लाको भौगोलिक अवस्था अनुसारको सामुदायिक वनसंग सम्बन्धित विवरण तल तालिका नं. १७ मा प्रस्तुत गरिएको छ। सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १७: सामुदायिक वनको विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या	क्षेत्रफल (हि.)	लाभान्वित घरधुरी संख्या	जनसंख्या		
					महिला	पुरुष	जम्मा
१	चुरे क्षेत्र	३१	५०५६.२६	६१३८	१३०८४	१३१८२	२६२६६
२	भावर क्षेत्र (चारकोशे झाडी)	२६	४७०३.००८	२५९१५	५१२५१	५०७५८	१०२००९
३	तराई क्षेत्र (वृक्षारोपण गरी हुर्काएको वन र रामधुनी वन क्षेत्र)	१६	१४४६.६५	८७९१	२२०१०	२३१०८	४५११८
जम्मा		७३	७३	११,२०५.९२	४०,८४४	८६,३४५	८७,०४८

१.२.८.८. धार्मिक वन

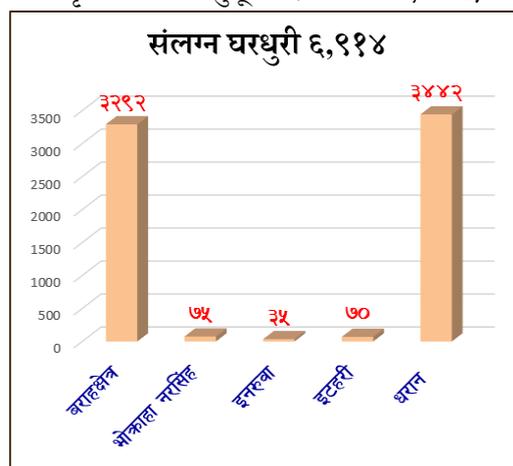
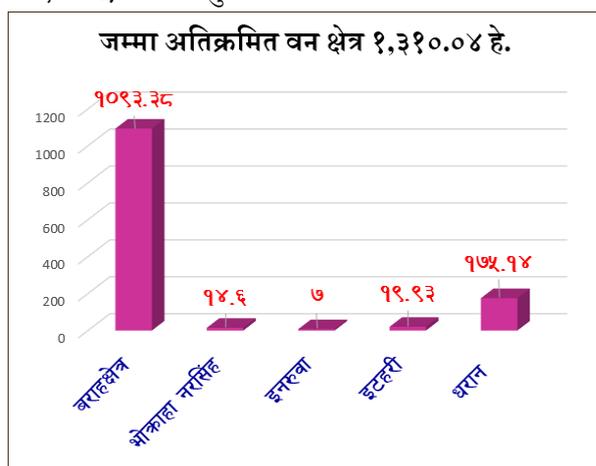
विभिन्न धार्मिक निकाय, समूह र समुदायले धार्मिक स्थल तथा वरिपरीको वनक्षेत्र संरक्षणको लागि यस कार्यालयबाट १२ वटा धार्मिक वन समूहलाई ५९.५४ हे. वन क्षेत्र हस्तान्तरण गरिएको छ। धार्मिक वनको विवरण अनुसूची ४ मा उल्लेख गरिएको छ।

१.२.८.९. निजी वन

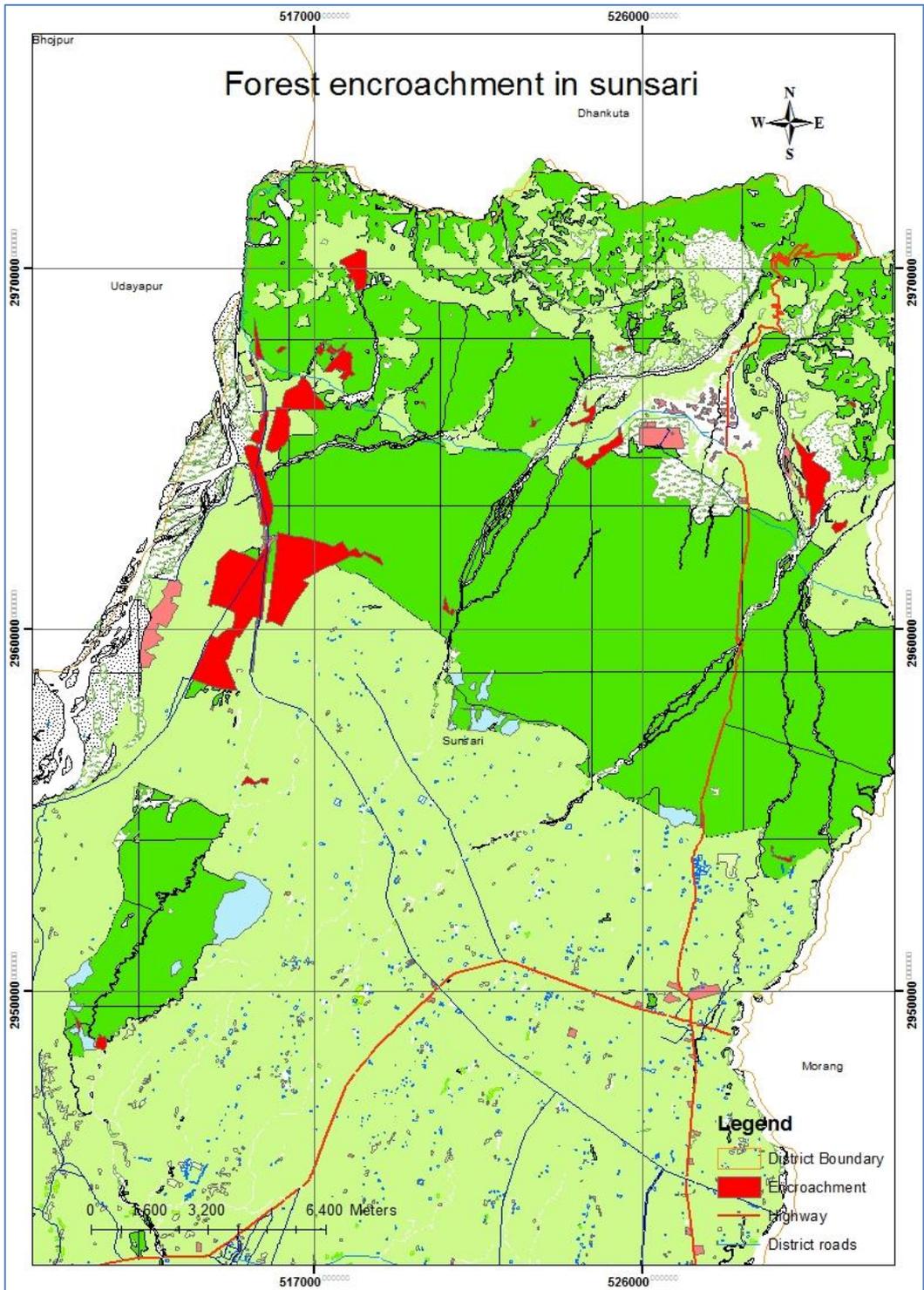
यस जिल्लामा ४४३ वटा निजी वन दर्ता भएको रेकर्ड भएता पनि उक्त दर्ता भएमा निजी वनहरू मध्ये कतिपय निजी वनको रूपमा दर्ता भएको क्षेत्रमा रुख विरुवा हटाइ उक्त क्षेत्रमा अन्य खेती तथा घर लगायतमा संरचना निर्माण भएको पाइन्छ। अधिकांश निजी वनधनीहरूले रुख विरुवा कटान वा सदुपयोग गरी सकेपछि आफ्नो निजी वन दर्ताको दर्ता खारेजि नगर्दा यति सख्यामा निजी वनको तथ्यांक देखिन्छ। वन ऐन, २०७६ तथा वन नियमावली, २०७९ लागु भए पश्चात भने निजी वन दर्ताको लागि सम्बन्धित स्थानिय तहमा सिफारिस गरी पठाउने गरीएको र सो सिफारिस अनुसार निजी वन दर्ता भएको वा नभएको भन्ने जानकारी प्राप्त हुन नआएकोले पछिल्लो वर्षहरूमा निजी वन दर्ता गरिएको यस कार्यालयको रेकर्डमा देखिदैन।

१.२.८.१०. वन अतिक्रमणको अवस्था

यस जिल्लामा पुरानो अतिक्रमणको रूपमा जम्मा १,३१० हेक्टर अतिक्रमित वन क्षेत्र रहेको छ र स्थानीय तह बमोजिमको अतिक्रमित क्षेत्रको वार डायग्राम चित्र नं. ७ र अतिक्रमित वन क्षेत्रको नक्शा चित्र नं. ८ मा प्रस्तुत गरिएको छ। साथै सुनसरी जिल्लाको अतिक्रमित वन क्षेत्रको विस्तृत विवरण अनुसूची-६ मा राखिएको छ।

चित्र नं. ७: अतिक्रमित वन क्षेत्रको विवरण

चित्र नं. ८: अतिक्रमित वन क्षेत्रको नक्शा

१.२.९. उपलब्ध सेवा र प्राप्त गर्ने प्रकृया

यस डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरीबाट सर्वसाधारण जनताहरूलाई उपलब्ध गराइने सेवा तथा सुविधा र लाग्ने शुल्क तथा समय उल्लेख गरिएको नागरिक वडापत्र तालिका नं. १८ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १८: नागरिक वडापत्र

सि.नं.	प्रदान गर्ने सेवाहरु	चाहिने आवश्यक कागजातहरु	प्राप्त सहयोग	लाग्ने राजश्व	लाग्ने समय	लाग्ने समय		सम्पर्क गर्ने	
						शाखा	कोठा नं.	पद	कोठा नं.
१	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन	समूह गठन, विधान तयार गरी तोकिएको ढाँचामा निवेदन	प्राविधिकले सो कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने	नि: शुल्क	नीति तथा प्राथमिकताको आधारमा प्रकृया पुरा भई पेश भएको ३० दिन भित्र	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
२	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको विधान दर्ता	समूहको विधान तथा साधारण सभाको निर्णय र तोकिएको ढाँचामा निवेदन	ऐन, नियम तथा नीति निर्देशिका बमोजिम भए/नभएको	रु. १००।-	नीति तथा प्राथमिकताको आधारमा प्रकृया पुरा भई पेश भएको ३० दिन भित्र	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
३	वन कार्ययोजना स्विकृत गरी उपभोक्तालाई वन हस्तान्तरण सम्बन्धी कार्य	वन ऐन, नियम तथा सा.व. सम्बन्धी निर्देशिका र डि.व.का.ले दिएको निर्देशन अनुसार कार्ययोजना तयार गरी आमभेलाबाट पारित गराई पेश गर्ने	वन उपभोक्ता समूह गठन गर्ने र कार्ययोजना लगायतका कार्यमा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने।	रु. १००।-	प्रकृया पुरा भई पेश भएको ३० दिन भित्र	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
४	सामुदायिक वनको टाँचा दर्ता	तोकिएको ढाँचा अनुसार टाँचा बनाई दर्ताको लागी निवेदन	-	रु. ५००।-	सोही दिन	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
५	सामुदायिक वनको काठ/दाउरा संकलन	वार्षिक स्विकार्य कटान अनुसारको सा.व. को काठ/दाउरा संकलन तथा बिक्री वितरण निर्देशिका, २०७१ को प्रकृया पुरा गरी छपान मूल्यांकन सहितका कागजातहरु	वार्षिक स्विकार्य कटान अनुसार माँग गरेको वन पैदावार संकलन गर्न सकिने हो वा होइन वन प्राविधिकले स्थलगत बुझी राय पेश गर्ने	नि: शुल्क	सम्पूर्ण प्रकृया तथा चेकजाँच भए पश्चात सोही दिन	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
६	सामुदायिक वनको काठ दाउरा समूह बाहिर लिलाम बिक्री	साधारण सभाको निर्णय सहितका कागजातहरु	समूहमा खपत भई बढी भएको परिमाण हो होईन यकिन गर्ने र नियमानुसार जि.व.पै.आ.स.लाई दिनु पर्ने परिमाणको काठ दाउरा छुट्याएको छ छैन चेकजाँच	लिलाम बिक्री पश्चात नियमानुसार लाग्ने राजश्व	सम्पूर्ण प्रकृया पुरा हुन साथ	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
७	धार्मिक वन सम्बन्धी कार्य	कार्ययोजना सहित तोकिएको ढाँचामा निवेदन	वन प्राविधिकले स्थलगत बुझी प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराई योजनामा उल्लेखित कुराहरु थपघट गर्न निर्देशन दिने	रु. ५००।-	सम्पूर्ण प्रकृया पुरा भए पश्चात ३० दिन भित्र	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
८	निजी वनको वन पैदावार कटान तथा स्थानान्तरण इजाजत	निजी वन दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी, निवेदन, नापी तालिका लगायतका कागजात	नापजाँच तथा मुचुल्का	व्यापारिक प्रयोजनको लागी बिक्री वितरण तथा रोपलीको १३% मु.अ.कर र तोकिएको प्रदेश शुल्क	सोही दिन	व्यवस्थापन शाखा	३	डिभिजनल वन अधिकृत	१

सि.नं.	प्रदान गर्ने सेवाहरु	चाहिने आवश्यक कागजातहरु	प्राप्त सहयोग	लाग्रे राजश्व	लाग्रे समय	लाग्रे समय		सम्पर्क गर्ने	
						शाखा	कोठा नं.	पद	कोठा नं.
९	विरुवा वितरण	जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा, मालपोत तिरेको रसिदको नक्कल र तोकिएको ढाँचामा निवेदन	नर्सरीमा उत्पादन भएका विरुवा वितरण हुने	निः शुल्क	सोही दिन	योजना शाखा	५	डिभिजनल वन अधिकृत	१
१०	सः मिल तथा बेण्ड सःको टाँचा दर्ता/ नविकरण	सम्बन्धित उद्योग, दर्ता प्रमाण पत्र र नविकरण समेतका कागजात/ नविकरणका लागी गत वर्ष काम गरेको विवरण समेतको उद्योगको निवेदन	-	नयाँ दर्ता रु. ५०० र नविकरण रु. २००।००	सोही दिन	व्यवस्थापन शाखा	३	डिभिजनल वन अधिकृत	१
११	चिरान आदेश चिरान काठ स्थानान्तरण सम्बन्धी कार्य	दरपिठ समेतको सक्कलै इजाजत पत्र, नापी तालिका सम्बन्धित सः मिलको सहमती पत्र	वन प्राविधिक कर्मचारीको स्थलगत जाँचबुझ राय ठहर प्रतिवेदन	निः शुल्क	सोही दिन	व्यवस्थापन शाखा	३	डिभिजनल वन अधिकृत	१
१२	वन क्षेत्रबाट दुरी खुलाउने कार्य	दुरी खुलाउने स्थानको नक्सा, जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा, नागरिकताको नक्कल र जग्गा भाडामा लिएको भए सम्बन्धित जग्गाधनीको सहमती, घरेलु तथा सा.उ.का.को पत्र	वन प्राविधिक कर्मचारीको स्थलगत जाँचबुझ राय समेतको प्रतिवेदन प्राप्त भए पछि समितिमा पेश भई समितिको सिफारीस अनुसार	निः शुल्क	सोही दिन	प्रशासन शाखा	४	डिभिजनल वन अधिकृत	१
१३	लिलाम बिक्री, टि.सि.एन. आपूर्ति समितिलाई काठ बिक्री	सूचनामा उल्लेख भए अनुसार तथा रितपूर्वक माँगका कागजातहरु	नियमानुसार	सकार मूल्यमा बिक्री स्विकृत भए सोही बमोजिमको रकम, नियमानुसारको मु.अ.कर, व.वि.कोष, संकलन खर्च टि.सि.एन र जि.व.पै.आ.स.को हकमा नियमानुसार मुल्य	कार्य समिति अनुसार	व्यवस्थापन शाखा	३	डिभिजनल वन अधिकृत	१
१४	निजी आवादीको काठ दाउरा कटान तथा स्थानान्तरण सम्बन्धी कार्य	जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा, नागरिकता, मालपोत तिरेको रसिदको नक्कल र नक्सा संलग्न राखी कटान गर्न चाहेको जात र संख्या खुलाई रु. १० को टिकट सहित निवेदन	वन प्राविधिकबाट छानविन गरी राय प्रतिवेदन प्राप्त भए पछि कटान आदेश र स्थानान्तरण इजाजत	व्यापारिक प्रयोजनको लागी नियमानुसार मु.अ.कर.	सोही दिनबाट प्रकृया शुरु	व्यवस्थापन शाखा	३	डिभिजनल वन अधिकृत	१
१५	उजुरी निवेदनको छानविन तथा कारवाही सम्बन्धमा	प्रमाण साथ रु. १० को टिकट सहित निवेदन	सम्बन्धित फाँटबाट सनाखत गरी छानविन गर्न सम्बन्धित क्षेत्रका वन प्राविधिकलाई पठाउने। छानविन गरी आए पश्चात कारवाही अघि बढ्ने	निः शुल्क	सोही दिनबाट अनुसन्धान शुरु	प्रशासन शाखा	४	डिभिजनल वन अधिकृत	१
१६	जडिबुटी संकलन र निकासी	संकलनको लागी रु. १० को टिकट सहित निवेदन	सम्बन्धित वन प्राविधिक	नियमानुसार लाग्ने	सोही दिन	व्यवस्थापन शाखा	३	डिभिजनल वन अधिकृत	१

प्रगति विवरण

विनियोजित बजेट (रु. लाखमा)			खर्च (रु. लाखमा)			वित्तीय प्रगति प्रतिशत			भौतिक प्रगति प्रतिशत
चालु	पुँजीगत	जम्मा	चालु	पुँजीगत	जम्मा	चालु	पुँजीगत	जम्मा	
१०१०.६२	२६२.२५	१२७२.८७	७२५.११५१२	१५७.४२२३६	८८२.५३७४८	७१.७५	६०.०३	६९.३३	७२.३२

सम्पादित मुख्य कृयाकलापहरू

- ✓ तोकिएको लक्ष्य बमोजिमको एकवर्षिय १,०२,३४९, बहुवर्षिय २,१८,१४५, वनजन्य फलफुलको २०,००० र जडिबुटीको ५५,००० गोटा विरुवा उत्पादनको कार्य भई विरुवा वितरण/वृक्षारोपण को कार्य समेत भएको।
- ✓ रामधुनी सालबनी सा.व. मा जटायु गिद्द वासस्थान संरक्षण तथा व्यवस्थापनका निम्ति काञ्ची हाउस निर्माण भएको।
- ✓ डिभिजन/सबडिभिजन/आवास भवन मर्मत तथा स्तरोन्नति अन्तर्गत डि.व.का. तालिम हलको स्तरोन्नती तथा कुमारखत सब-डि.व.का. कम्पाउण्डमा गेट निर्माण कार्य भएको।
- ✓ सब-डिभिजन भवनको संरचनात्मक सुधार अन्तर्गत हरिनगरा, तरहरा र बराह सब-डि.व.का. को भवनको संरचनात्मक सुधार कार्य भएको।
- ✓ पाँचकन्या, विष्णुपादुका र हरिनगरा सब-डि.व.का. मा CC tv जडान भएको।
- ✓ प्रदेश हरित अभियान अन्तर्गत पाँचकन्या सामुदायिक वन , धरान-६ मा ४.९१४ हे र कालापानी सा.व., वराहक्षेत्र-८ मा १.० हे. गरी जम्मा ५.९१४ हे. क्षेत्रफलमा तारवार सहितको वृक्षारोपण कार्य भएको।
- ✓ अमाहा सा.व. को सर्दु खोलाको नदी उकास जग्गामा जम्मा ४.३८ हे. क्षेत्रफलमा तारवार सहितको वृक्षारोपण कार्य भएको।
- ✓ डिभिजन वन कार्यालयको कम्पाउण्डमा काठको डिपो १ गोटा र ट्रष्ट सहितको नर्सरी १ गोटा निर्माण भएको।
- ✓ डिभिजन वन कार्यालयको कम्पाउण्डमा वन्यजन्तु उपचार तथा स्याहार कक्षको स्थापना।
- ✓ सडक खण्ड हरियाली बिकास (road green belt development) अन्तर्गत इनरुवा बसपार्क जाने बाटो, इनरुवा-४ को सडक खण्डमा ७२५.०३ मिटर र जमुवा हरिनगर सडक खण्डको कुम्याही गाँउ, कोशी गा.पा.-५ मा पर्ने सडकखण्डमा १०६७.९० मिटर गरी जम्मा १७९२.९३ मिटर सडकखण्डको दुबै किनारमा बासको ट्रिगार्ड सहित जम्मा १४३६ गोटा विरुवा वृक्षारोपण कार्य भएको।
- ✓ बेरुजु रकम रु. २,८९,५६,४६३.३४ ८७ फछौट भएको।
- ✓ वन पैदावर सम्बन्धी १४ वटा र वन्यजन्तु सम्बन्धी १ वटा गरी जम्मा १५ वटा मद्दा सुनसरी जिल्ला अदालतमा दायर भएको।
- ✓ जिल्ला वन पैदावर आपूर्ती समिति, सुनसरी मार्फत १२३४.३० क्यू.फिट चिरान काठ र दाउरा १०.७५ चट्टा बिक्री वितरण भएको।
- ✓ काठ दाउराको बिक्री वितरणबाट राजस्व रु. ३,६५,८३,१४७, मु.अ.कर रु. ६९,७९,५७३.५८ र प्रदेश शुल्क ६,१२,८८४.९६ संकलन भएको र जम्मा २५,६९४ रोजगार दिन श्रृजना भएको।
- ✓ वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत वितरण अन्तर्गत मानविय क्षति बापत १० लाख र अन्नवाली र घरगोठ क्षति अन्तर्गत ४० हजार गरी जम्मा रु. १०,४०,०००।- राहत रकम वितरण भएको।

परिच्छेद २: आ.व. २०८१/०८२ को प्रगति विवरण

२.१. डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरीको स्वीकृत कार्यक्रमको प्रगति

यस डिभिजन वन कार्यालयको आ.व. २०८१/०८२ को स्वीकृत विनियोजित बजेट १२ करोड ७२ लाख ८७ हजार रहेकोमा डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरीले यो आ.व. मा विनियोजित बजेटको वित्तिय प्रगती ६९.३३ प्रतिशत तथा भौतिक प्रगती ७२.३२ प्रतिशत हासिल गरेको छ जसलाई तालिका नं. १९ मा प्रस्तुत गरिएको छ। साथ साथै विनियोजित बजेट र खर्चको तुलनात्मक चार्ट चित्र नं. ९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १९: आ.व. २०८१/०८२ को स्वीकृत कार्यक्रम अनुसारको प्रगति विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	बजेट उपशिर्षक	विनियोजित वार्षिक बजेट (रु लाखमा)	खर्च भएको जम्मा रकम (रु लाखमा)	वित्तीय प्रगति प्रतिशत	भौतिक प्रगति प्रतिशत
१	डिभिजन वन कार्यालयहरू	३२९०१०१२	७३२.७५	५०७.६९	६९.४८	९९.५
२	प्रदेश वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	३२९०११०१	१३१.२	८९.५४	७१.२६	७७.४
३	प्रदेश हरित अभियान कार्यक्रम	३२९०११०२	५७.२५	३७.८५	५९.८५	९१.७१
४	प्रदेश वन्यजन्तु तथा वासस्थान संरक्षण कार्यक्रम	३२९००१०२	३५	१८.९	५४.१	६२.५
५	वातावरण संरक्षण कार्यक्रम	३२९००१०१	१३	७.८८	५६.३१	१००
६	जडिबुटी विकास कार्यक्रम	३२९०११०३	१०	४.९९	४९.९९	५०
७	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम (संघ शासर्त अनुदान)	३२९९११२४	१५२	७८.११	५१.३९	७०
८	जडिबुटी विकास कार्यक्रम (संघ शासर्त अनुदान)	३२९९११२२	३	०	०	०
९	डिभिजन वन कार्यालयहरू (वन सुरक्षा सैनिक समेत)(संघ शासर्त अनुदान)	३२९९११२४	१३८.६७	१३७.५३	९९.१८	१००
जम्मा			१२७२.८७	८८२.५४	६९.३३	७२.३२

२.१.१. डिभिजन वन कार्यालयहरु कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धीहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.१.३.१	डिभिजन/सव-डिभिजन/आवास भवन मर्मत तथा स्तरोन्नति	३११६१	वटा	२	०.६८	५.००	२	०.६३	४.५८४५१००	डि.व.का. तालिम हलको स्तरोन्नती र कुमरखत सव-डि.व.का. को कम्पाउण्डमा गेट पिलर निर्माण कार्य
११.३.७.४	सिसिटिभी जडान	३११२२	सेट	१	०.३४	२.५०	१	०.३४	२.४७२१०००	हरिनगरा, तरहरा र पाँचकन्या सव-डि.व.का. मा सिसिटिभी जडान
११.५.४२.१	सव-डिभिजन भवनको संरचनात्मक सुधार	३११६१	पटक	३	१.२३	९.००	३	१.१६	८.४९७८३००	हरिनगरा, तरहरा र बराह सव-डि.व.का. को भवनको संरचनात्मक सुधार कार्य भएको
११.६.१३.१	कार्यालयको लागि फर्निचर तथा फिक्चर्स	३११२३	पटक/संख्या	१	०.३४	२.५०	१	०.३४	२.४९४३४००	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				७.०	२.५९	१९.००	७.०	२.४६	१८.०४८७८	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
२.१.१.१	धाराको महसुल	२२१११	रू.	१	०.१४	१.००	१	०.०८	०.६२०००००	
१.१.१.२	अधिकृतस्तर दशौं	२११११	जना	०	१.४३	१०.४९	०	१.०६	७.७७३३२७०	
१.१.१.५	अधिकृतस्तर आठौं	२११११	जना	०	१६.३२	११९.५८	०	८.३९	६१.४७७२१४०	
१.१.१.७	अधिकृतस्तर छैटौं	२११११	जना	०	१२.५४	९१.९०	०	५.००	३६.६२८०७१०	
१.१.१.८	सहायकस्तर पाँचौं	२११११	जना	०	६.८३	५०.०३	०	४.९७	३६.३९८६५५०	
१.१.१.९	सहायकस्तर चौथो	२११११	जना	०	१.६२	११.८६	०	०.००	०.०००००००	
१.१.१.११	का. स. पाँचौं स्तर	२११११	जना	०	१.५३	११.२१	०	१.५३	११.१९६९८४०	

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धीहरू
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१.१.१.१२	वन रक्षक पाँचौ स्तर	२११११	जना	०	२४.१९	१७७.२२	०	१७.७६	१३०.१७०२९७०	
१.१.१.१३	वन रक्षक प्रथम स्तर	२११११	जना	०	७.४८	५४.८१	०	७.४३	५४.४६८८१५६	
२.१.२.१	विद्युत महशुल	२२१११	रू.	१	०.५५	४.००	१	०.५४	३.९८३५३००	
२.१.६.१	टेलिफोन महसुल	२२११२	रू.	१	०.०२	०.१८	१	०.०१	०.०८०००००	
२.१.७.१	ईमेल/ इन्टरनेट/वेबसाइट महसुल	२२११२	पटक/संख्या	१	०.३४	२.५०	१	०.२६	१.९०८४९००	
२.१.९.१	हुलाक/कुरियर खर्च	२२११२	पटक/संख्या	१	०.०३	०.२४	१	०.०२	०.१३०००००	
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महंगी भत्ता	२११३२	जना	१	२.८८	२१.१२	१	२.०४	१४.९२८०२००	
२.२.२.२	डिजेल (कार्यालय प्रयोजन)	२२२१२	लीटर	३६००	०.९२	६.७६	३६००	०.९२	६.७५७०६००	
२.२.२.३	पेट्रोल (कार्यालय प्रयोजन)	२२२१२	लीटर	६००	०.१४	१.०६	६००	०.१४	१.०५९९०००	
२.२.२.५	सब डिभिजन वन कार्यालयहरूलाई इन्धन	२२२१२	पटक/संख्या	२४००	०.५८	४.२३	२४००	०.५८	४.२२८६३००	
२.२.३.२	इन्धन- अन्य प्रयोजन	२२३१४	पटक/संख्या	१	०.०७	०.५०	१	०.०७	०.४९७१०००	
१.२.८.२	प्रसुती स्याहार भत्ता	२११३९	जना	१	०.०३	०.२५	१	०.०१	०.१००००००	
१.२.१०.१	पाले पहरा भत्ता	२११३९	जना	१	०.०३	०.२०	०	०.००	०.०००००००	
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२११२१	जना	८८	१.२०	८.८०	६१	०.८३	६.१००००००	
१.३.१.२	करारमा कार्यरत कर्मचारीलाई पोशाक सुविधा	२११२१	जना	५	०.०७	०.५०	५	०.०७	०.५००००००	
२.३.१.२	दुई पाङ्ग्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	वटा	७	०.२४	१.७५	७	०.२४	१.७४८४२००	
२.३.१.३	चार पाङ्ग्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	वटा	२	१.३६	१०.००	२	१.३६	९.९९८७७००	
२.३.१.४	सब डिभिजन वन कार्यालयहरूलाई सवारी मर्मत खर्च	२२२१३	पटक/संख्या	८	०.२७	२.००	८	०.२७	१.९६५८१००	

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धीहरू
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
२.३.२.१	मेशिनरी औजार मर्मत संभार	२२२२१	पटक/संख्या	१	०.२७	२.००	१	०.२७	१.९९३००००	
२.३.२.२	कम्प्यूटर/ल्यापटप मर्मत खर्च	२२२२१	प्याकेज	१	०.१४	१.००	१	०.१४	०.९९८४४००	
२.३.९.१	कार्यालय भवन रंगरोकन, मर्मत सम्भार कार्य	२२२३१	पटक	२	०.५५	४.००	२	०.५४	३.९८७१७००	
२.३.१८.१	सार्वजनिक सम्पत्तिको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार खर्च	२२२९१	पटक/संख्या	१	०.२७	२.००	१	०.२७	१.९८८६१००	
२.३.१८.२	फर्निचर तथा फिक्चर्सको मर्मत सम्भार खर्च	२२२९१	पटक	१	०.१०	०.७५	१	०.१०	०.७०४०८००	
२.४.१.१	दैनिक प्रयोगका कार्यालय सामानहरू	२२३११	पटक/संख्या	१२	०.७४	५.४०	१२	०.७४	५.३९९७७००	
२.४.१.२	सब डिभिजन वन कार्यालयहरूलाई दैनिक प्रयोगका कार्यालय सामग्री	२२३११	पटक/संख्या	८	०.२२	१.६०	८	०.२२	१.५९७२५००	
१.४.२.१	खाद्यान्न (कर्मचारी रासन)	२११२२	जना	१	८.६९	६३.७०	१	६.१९	४५.३३९३२००	
१.४.३.१	कैदीबन्दीलाइ सिधा	२११२२	जना	१	०.१४	१.००	१	०.०२	०.१४१६०००	
२.४.१३.१	पत्रपत्रिका तथा पुस्तिका	२२३१५	पटक/संख्या	१२	०.१४	१.००	७	०.१४	०.९९९६६००	
२.४.१४.१	विज्ञापन तथा सूचना प्रकासन	२२३१५	पटक/संख्या	१	०.२७	२.००	१	०.२७	१.९८४९८००	
२.४.१५.१	अतिथि सत्कार तथा जलपान	२२३१९	प्याकेज	१	०.२०	१.५०	१	०.२०	१.४९७००००	
२.५.७.१	कार्यालय सरसफाई सेवा करार	२२४१३	संख्या	१	०.२५	१.८०	१	०.२४	१.७९३००००	
२.५.७.२	दरबन्दीको कार्यालय सहयोगी सेवा करार	२२४१३	जना	१	०.४१	२.९८	१	०.३७	२.७१७२२००	
२.५.७.३	दरबन्दीको हलुका सवारी चालक सेवा करार	२२४१३	जना	२	०.९१	६.६५	२	०.९०	६.६२६८८००	
२.५.७.५	दरबन्दीको चौकिदार सेवा करार	२२४१३	जना	१	०.४१	२.९८	१	०.४०	२.९६४२४००	

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धीहरू
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
२.५.७.६	करारमा कार्यरत कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च	२२४१३	जना	१	०.१८	१.३०	१	०.१८	१.२९३३०००	
२.५.७.८	दरबन्दी हेल्पर सेवा करार	२२४१३	जना	१	०.४१	२.९८	१	०.०२	०.१२४९५००	
२.५.७.९	दरबन्दीको करार सेवाका कर्मचारीको महङ्गी भत्ता	२२४१३	जना	५	०.१६	१.२०	४	०.०७	०.४८०००००	
१.६.४.१	कर्मचारीको योगदानमा आधारित वीमा कोष खर्च	२१२१३	पटक/संख्या	१	०.५८	४.२३	१	०.४०	२.९०८९४००	
२.८.१.२	अनुगमन मुल्याङ्कन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च (अनुगमन, मुल्याङ्कन र भ्रमण)	२२६११	पटक	१	०.८२	६.००	१	०.८१	५.९३३६१००	
२.८.२.१	सरुवा/कर्मचारी भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक/संख्या	१	०.०९	०.६६	१	०.०९	०.६३१००००	
२.९.२.२	दुई पाइप्रे सवारी साधनको वीमा तथा नविकरण खर्च	२२२१४	वटा	१५	०.०५	०.३३	१५	०.०५	०.३३०००००	
२.९.२.३	चारपाइप्रे सवारी साधनको वीमा तथा नविकरण खर्च	२२२१४	वटा	२	०.०७	०.५०	२	०.०७	०.५००००००	
२.९.६.२	कार्यालयमा दैनिक चियापान तथा अन्य आवश्यक विविध खर्च	२२७११	प्याकेज	१	०.१४	१.००	१	०.१४	०.९९६५०००	
२.९.९.१	विविध खर्च	२२७११	पटक/संख्या	१	०.२७	२.००	१	०.२७	१.९९६००००	
२.९.९.३	अन्य कार्यालय सञ्चालन खर्च	२२७११	प्याकेज	१	०.१४	१.००	१	०.१४	०.९९६५०००	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा										
कुल जम्मा खर्च										
				६७९६	९७.४१	७१३.७५	६७६२	६६.८२	४८९.६४२११३६	
				६८०३	१००.००	७३२.७५	६७६९	६९.२९	५०७.६९०८९३६	

२.१.२. प्रदेश वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.४.१७.२०	काठको डिपो (घाटगढि) स्थापना र व्यवस्थापन	३११५७	पटक/संख्या	१	३.०	४	१	२.९	३.८४०८८	डि.व.का. सुनसरीको कम्पाउण्डमा काठको डिपो स्थापना
११.४.१७.२४	जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समितिको सचिवालय व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण	३११५७	वटा	१	१.५	२	१	१.५	१.९४४४८	
११.४.१७.४०	दरियाबुर्दी काठको संकलन, व्यवस्थापन र बिक्री	३११५७	पटक/संख्या	१	३.८	५	१	२.०	२.६७२३७	
११.४.१७.५८	अग्निरेखा मर्मत/निर्माण (कि.मि.)	३११५७	कि.मि.	१०	७.६	१०	७.२	७.६	९.९७११५	धरान चक्लावनको ठूलो फयरलाईनको ७.२ कि.मिमर्मत कार्य भएको
११.४.१७.६६	वनजन्य फलफुलको विरुवा उत्पादन/ खरिद तथा रोपण (वन क्षेत्रमा)	३११५७	वटा	१	७.६	१०	१	३.०	३.९९९९९	२०,००० गोटा वनजन्य फलफुलको विरुवा औरावनी वन नर्सरीमा उत्पादन भएको
११.४.१७.१२७	एक सामुदायिक वन एक संरक्षण पोखरी	३११५७	जिल्ला	२	३.०	४	०	०.०	०	
११.४.१७.२४४	सडक खण्ड हरियाली विकास (road green belt development)	३११५७	प्याकेज	१	३.८	५	१	२.६	३.४५५४४	इनरुवा बसपार्क जाने बाटो, इनरुवा-४ को ७२५.०३ मि. सडक खण्डको दुवै किनारमा बासको टिगाई सहित वृक्षरोपण
११.४.१७.२४५	नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापनको लागि IEE प्रतिवेदन तयारी (अनुगमन समेत)	३११५७	वटा	१	४.६	६	०	०.०	०	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				१८.०	३५.०६	४६.००	१२.२	१९.७३	२५.८८४३१	

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धिहरू
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू										
२.५.११.४	रूखको मापन तथा मुल्याङ्कन सम्बन्धि तालिम	२२५२२	पटक	२	२.१	२.८	२	२.१	२.७६०००००	
२.५.११.५	जिल्लाको आवधिक योजना सहितको रणनीतिक योजना तयारी (IEE समेत)	२२५२२	प्याकेज	१	५.३	७	१	५.२	६.७५७४०००	
२.५.११.४७	सरोकारवालासँग वनका कुरा	२२५२२	पटक	८	१.८	२.४	८	१.८	२.३८७००००	
२.६.१.५	कर्मचारी टिम बिलिङ्ग तालिम	२२५११	पटक	१	०.८	१	०	०.१	०.१३०३८००	
२.७.५.१	कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा भ्रमण खर्च	२२५२२	पटक	१	२.३	३	१	२.१	२.७२२०६००	
२.७.५.५	वार्षिक प्रगती पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	संख्या	२००	०.८	१	२००	०.८	०.९९६६६००	
२.७.७.९	सूचना प्रवाह तथा पारदर्शिता सवलीकरण रेडियो एफ.एम./ रेडियो / टि.भी. मार्फत प्रचार प्रसार तथा सामग्री उत्पादन तथा प्रकाशन	२२५२२	प्याकेज	१	०.८	१	१	०.२	०.२८४७६००	
२.७.८.१	वार्षिक प्रगति समिक्षा गोष्ठी	२२५२२	पटक	१	०.४	०.५	१	०.१	०.१४१५०००	
२.७.८.२	वन अपराध अनुसन्धान तथा मुद्दा दायरी तालिम	२२५२२	पटक	१	०.८	१	१	०.७	०.९५९७०००	
२.७.१०.३	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम (वन विकास, लेखा, निति नियम आदी)	२२५२२	पटक	८	१.८	२.४	८	१.८	२.४००००००	

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
२.७.११.१	सब डिभिजन स्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी	२२५२२	वटा	८	१.८	२.४	८	१.८	२.३४८००००	
२.७.१३.१	सामुदायिक तथा कबुलियती वन अनुगमन तथा निरीक्षण (अनुगमन पुस्तिका प्रकाशन समेत)	२२५२२	वटा	७३	०.६	०.७३	०	०.०	०.०००००००	
२.७.१८.२	वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी मुद्दाको अनुसन्धान, तहकिकात र मुद्दाको दायरी	२२५२२	पटक	१	२.५	३.२२	१	१.५	१.९९५५३००	
२.७.१८.३	वन र वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणको लागि नियन्त्रण कक्ष स्थापना र व्यवस्थापन	२२५२२	वटा	१	३.८	५	१	३.८	४.९५२१७००	
२.७.२०.२	डिभिजन स्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी	२२५२२	वटा	१	०.४	०.५	१	०.४	०.५००००००	
२.७.२०.४	चौमासिक प्रगती समिक्षा गोष्ठी	२२५२२	वटा	३	०.७	०.९	२	०.३	०.४५०६०००	
२.७.२१.१०	वन सामाजिक परिचालकलाई पारिश्रमिक	२२५२२	जना	१३	५.०	६.५५	१३	५.०	६.५३४५८००	
२.७.२१.१९	ढलापडा काठ दाउरा संकलन तथा व्यवस्थापन	२२५२२	क्यू. फि.	१	११.४	१५	०	०.०	०.०००००००	
२.७.२५.७	वन, वन्यजन्तु संरक्षणको लागि गस्ति परिचालन	२२५२२	जिल्ला	१	७.६	१०	१	७.६	९.९१९४८००	
२.७.२५.१२	सामुदायिक वन उ.स.गठन, दर्ता, कार्ययोजना तयारी र हस्तान्तरण	२२५२२	संख्या	०	०.०	०	०	०.०	०.०००००००	

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धिहरू
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
२.७.२५.१३	सब डिभिजन स्तरिय समन्वय बैठक	२२५२२	वटा	८	१.८	२.४	८	१.८	२.३१५४१००	
२.७.२५.१४	कर्मचारीहरूको लागि फिल्ड गियर सामान सेट खरिद (जुता, टर्च लाइट, रेन कोट, क्याल्कुलेटर आदी खरिद)	२२५२२	जना	१	४.६	६	१	४.५	५.९४९८०००	
२.७.२५.१६	उत्कृष्ट वन समूह पुरस्कार (निजी वन समेत)	२२५२२	वटा	०	०.०	०	०	०.०	०.०००००००	
२.७.२५.२०	चकला वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारी / कार्यान्वयन	२२५२२	प्याकेज	०	०.०	०	०	०.०	०.०००००००	
२.७.२५.२२	वन डढेलो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन	२२५२२	जिल्ला	१	६.१	८	१	५.२	६.७७५४००	
२.७.२९.१	सामुदायिक वन स्थलगत अभ्यास	२२५२२	समूह	८	१.८	२.४	८	१.८	२.३८०००००	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा				३४४.०	६४.९४	८५.२०	२६८.०	४८.५२	६३.६५६५७००	
कुल जम्मा खर्च				३६२.०	१००.००	१३१.२०	२८०.२	६८.२५	८९.५४०८८००	

२.१.३. प्रदेश हरित अभियान कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगती			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.४.१७.२३	विरुवा उत्पादन (३" * ७" को पोलिथिन थैलामा)	३११५७	हजार वटा	१००	१७.४७	१०.००	१००.६५	१७.४७	१०.००	एकवर्षिय विरुवा १,००,६५० गोटा विरुवा उत्पादन
११.४.१७.२५	वृक्षारोपण (तारवार सहित)	३११५७	हेक्टर	६.५	१७.०३	९.७५	५.९१४	१४.६८	८.४०	पाँचकन्या सामुदायिक वन, धरान-६ मा ४.९१४ हे र कालापानी सा.व., वराहक्षेत्र-८ मा १.० हे. गरी जम्मा ५.९१४ हे. क्षेत्रफलमा तारवार सहितको वृक्षारोपण
११.४.१७.२६	गत साल भएको वृक्षारोपणको पूनः रोपण	३११५७	हजार वटा	३	२.६२	१.५०	०	०.००	०.००	
११.४.१७.२७	बहु वर्षे विरुवा उत्पादन (८" * ५" को पोलिथिन थैलामा) (वर, पिपल, पाकडी, स्वामी जस्ता ठुला वृक्षका विरुवा उत्पादन)	३१२१७	हजार वटा	१०	३.४९	२.००	८.५१३	३.०६	१.७५	बहुवर्षिय विरुवा ८,५१३ गोटा उत्पादन
११.४.१७.३०	नर्सरी मर्मत/स्तरोन्नति	३११५७	वटा	५	४.३७	२.५०	७	४.१७	२.३९	
११.४.१७.५५	बाँसको विरुवा उत्पादन	३११५७	हजार वटा	१०	२१.८३	१२.५०	१.६९९	४.२८	२.४५	१,६९९ गोटा बाँसको विरुवा उत्पादन
११.४.१७.२४४	सडक खण्ड हरियाली विकास (road green belt development)	३११५७	संख्या	२	१७.४७	१०.००	१	६.७४	३.८६	जमुवा हरिनगर सडक खण्डको कुम्याही गाँउ, कोशी गा.पा.-५ मा पर्ने सडकखण्डमा १०६७.९० मि. गरी जम्मा १७९२.९३ मि. सडकखण्डको दुबै किनारमा बाँसको टिगाई सहितको
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				१३६.५	८४.२८	४८.२५	१२४.८	५०.४०	२८.८५२४	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
२.५.७.७	स्थायी नर्सरीको लागि नाइके ज्याला	२२४१३	जना	५	१५.७२	९.००	५	१५.७२	९.००	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा				५.००	१५.७२	९.००	५.००	१५.७२	९.००	
कुल जम्मा खर्च				१४१.५०	१००.००	५७.२५	१२९.७८	६६.१२	३७.८५२४०	

२.१.४. प्रदेश वन्यजन्तु तथा वासस्थान संरक्षण कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.४.२२.११७३	जटायु (गिद्ध) वासस्थान संरक्षण तथा व्यवस्थापन	३११५९	प्याकेज	१	२८.६	१०	१	२८.५	९.९६०५३	रामधुनी सालवनी सा.व. मा जटायु गिद्ध वासस्थान संरक्षण तथा व्यवस्थापनका निम्ति काञ्ची हाउस निर्माण भएको
११.४.२२.११७८	वन्यजन्तुका लागि पानी आहाल तथा क्रिडास्थल निर्माण/ व्यवस्थापन	३११५९	वटा	३	४२.९	१५	०	०.०	०	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				४.०	७१.४३	२५.००	१	२८.५	९.९६०५३	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
२.५.११.३३	सर्प उद्धार तथा पुनस्थापना तालिम	२२५२२	वटा	१	२.८६	१.००	१	२.८६	१.०००००	
२.७.१०.१	वन, वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धि प्रचार प्रसार (होर्डिंग बोर्ड, पम्फलेट, पुस्तिका, ब्रोसर आदी)	२२५२२	संख्या	१	२.८६	१.००	१	२.५२	०.८८१९४	वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धी १८० गोटा हाते डायरी प्रकाशन
२.७.१२.२	मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन	२२५२२	संख्या	१	२०.००	७.००	१	१७.४१	६.०९३६६	
२.७.२५.६०	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (WCCB) को बैठक	२२५२२	पटक	१	२.८६	१.००	१	२.८६	१.०००००	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा				४.०	२८.५७	१०.००	४.०	२५.६४	८.९७५६०	
कुल जम्मा खर्च				८.००	१००	३५.००	५.००	५४.१०	१८.९३६१३	

२.१.५. जडिबुटी विकास कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान) कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.४.२२.८९४	प्राकृतिक रूपमा रहेका जडिबुटी संरक्षण तथा व्यवस्थापन	३११५९	पटक	१	१००	४.००	०	०.००	०.०००००	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				१.०	१००	४.००	०.०	०.००	०.०००००	
कुल जम्मा खर्च				१.०	१००	४.००	०.०	०.००	०.०००००	

२.१.६. प्रदेश वातावरण संरक्षण कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.४.१७.६१	सडक/खोला किनार तथा सार्वजनिक जग्गामा वृक्षारोपण (ट्रीगार्ड सहित)	३११५७	वटा	२	३८.४६	५.००	०	०.००	०.०००००	
११.४.१७.१२०	सार्वजनिक स्थलमा फोहरदानी व्यवस्थापन	३११५७	प्याकेज	१	१५.३८	२.००	१	१५.१६	१.९७०४९ ०	सरकारी कार्यालयहरुमा जम्मा २९ गोटा फ्रेम सहितको फोहरदानी स्थापना
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				३.०	५३.८५	७.००	१.०	१५.१६	१.९७०४९	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
२.७.२१.५	वातावरण सचेतना सहितको विद्यालय वातावरण सुधार कार्यक्रम	२२५२२	पटक/संख्या	१०	३०.७७	४.००	१२	३०.२५	३.९३२९६	
२.७.२५.८	दिवश, समारोह,सप्ताह (वातावरण दिवश, जैविक विविधता,वन डडेलेो सप्ताह आदी)	२२५२२	जिल्ला	१	१५.३८	२.००	१	१५.२३	१.९८०४९	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा				११.०	४६.१५	६.००	१३.०	४५.४८	५.९१२६५	
कुल जम्मा खर्च				१४.००	१००.००	१३.००	१४.००	६०.६४	७.८८३१४	

२.१.७. प्रदेश जडिबुटी विकास कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.४.२२.३	पकेट क्षेत्रमा जडिबुटी खेती विस्तार	३११५९	पटक	१	५०.००	५.००	०	०.००	०.०००००	
११.४.२२.४	जडिबुटी विरुवा उत्पादन तथा खेती विस्तार (डि.व.का.बाट जडिबुटी विरुवा उत्पादन)	३११५९	पटक	१	५०.००	५.००	१	४९.९९	४.९९८५०	जडिबुटी प्रजातिको ५५००० गोटा विरुवा उत्पादन
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				२.०	१००.००	१०.००	१.०	४९.९९	४.९९८५०	
कुल जम्मा खर्च				२.००	१००.००	१०.००	१.००	४९.९९	४.९९८५०	

२.१.८. राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन (संघ शसर्त अनुदान) कार्यक्रमको प्रगति

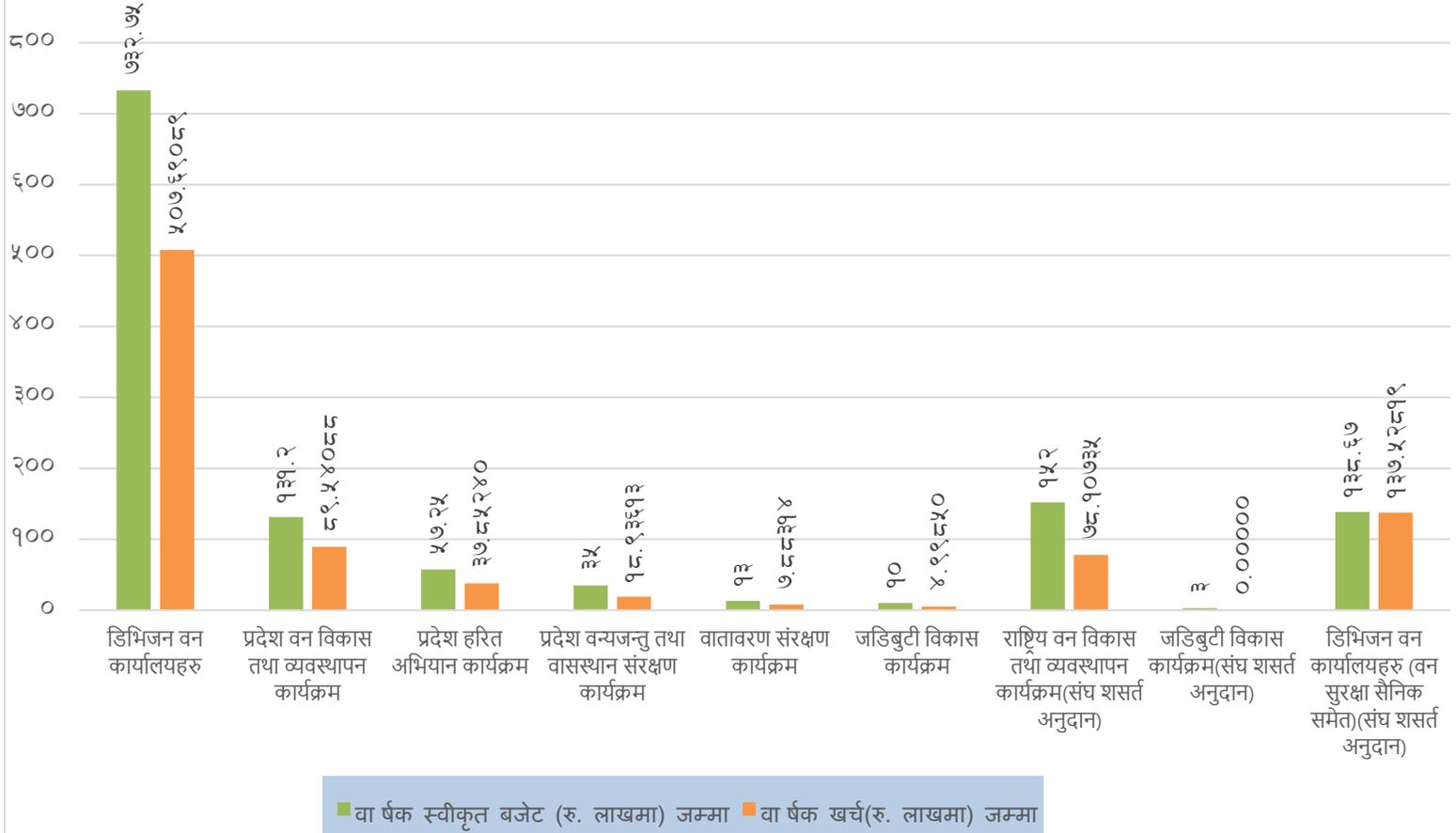
क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			मुख्य उपलब्धिहरु
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
११.४.१७.२६०	बहुवर्षीय विरुवा उत्पादन (नर्सरी नाईकेको ज्याला सहित)	३११५७	पटक	०	१३.२	२०	०	१३.१	१९.९१२६००००	विभिन्न प्रजातीको १,०५,१४१ बहुवर्षीय विरुवा उत्पादन
११.४.१७.२६८	मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण	३११५७	पटक	०	९.९	१५	०	९.८	१४.८६७३९०००	डिभिजन वन कार्यालयको कम्पाउण्डमा वन्यजन्तु उपचार तथा स्याहार कक्षको स्थापना
११.४.१७.२७५	नदी उकास जग्गामा वृक्षारोपण \वन पुनर्स्थापना कार्यक्रम	३११५७	पटक	०	१६.४	२५	०	३.३	४.९६९३४०००	अमाहा सा.व. को सर्दु खोलाको नदी उकास जग्गामा जम्मा ४.३८ हे. क्षेत्रफलमा तारवार सहितको वृक्षारोपण कार्य भएको
११.४.१७.२७६	वन सम्बर्धन प्रणालीमा आधारित दिगो वन व्यवस्थापन मार्फत काठडाउरा उत्पादन कार्यक्रम	३११५७	पटक	०	९.९	१५	०	०.०	०.००००००००	
११.४.१७.२७८	नर्सरी स्थापना /मर्मत /स्तरोन्नती (५० हजार विरुवा उत्पादन क्षमता/ BN:६६,७३,७९)	३११५७	पटक	०	३.३	५	०	३.१	४.७४६४९०००	डिभिजन वन कार्यालयको कम्पाउण्डमा फलामे ट्रेट सहितको नर्सरी स्थापना गरी नर्सरीको स्तरोन्नती कार्य भएको
११.४.१७.२७९	विरुवा उत्पादन/ वितरण (४"×७" को पोलिव्याग (प्रति हजारमा), BN: ६६,७३,७९; (१९ नदीप्रणाली भित्रको विभिन्न स्थान) हजारमा	३११५७	पटक	०	१३.२	२०	०	१३.२	१९.९९९८२०००	विभिन्न प्रजातीको १,०४,५२१ बहुवर्षीय विरुवा उत्पादन
११.४.१७.२९०	उत्पादित बहुवर्षीय विरुवाको हेरचाह (प्रति हजारमा, BN:६६,७३,७९) हजारमा	३११५७	पटक	०	२.६	४	०	२.१	३.२११७१०००	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				०.०	६८.४	१०४.००	०.०	४४.५४	६७.७०७३५००	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु										
२.७.२२.१	सामुदायिक वन व्यवस्थापन योजना तयारी/ परिमार्जन (BN:५०)	२२५२२	पटक	०	५.३	८	०.००	०	०.०	
२.७.२२.६	वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत वितरण	२७२१२	पटक	०	१६.४	२५	१०.००	०	६.८	वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत वितरण अन्तर्गत मानविय क्षति बापत १० लाख र अन्नवाली र घरगोठ क्षति अन्तर्गत ४० हजार गरी जम्मा रु. १०,४०,०००।- राहत रकम वितरण भएको।

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			मुख्य उपलब्धिहरू
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
२.७.२२.९	झापा, सुनसरी, सप्तरी, मोरङ, उदयपुरमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द तथा वन्यजन्तु उद्धार र व्यवस्थापनका लागि भेटनरी डाक्टर सहितको स.व.र.को टोली परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	२२५२२	पटक	०	९.९	१५	०.००	०	०.०	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा				०.०	३१.५८	४८.००	०.०	६.८४	१०.४०००००	
कुल जम्मा खर्च				०.०	१००.००	१५२.००	०.०	५१.३९	७८.१०७३५०	

२.१.९. डिभिजन वन कार्यालयहरू (वन सुरक्षा सैनिक समेत)(संघ शसर्त अनुदान) कार्यक्रमको प्रगति

क्रि.नं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			मुख्य उपलब्धिहरू
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				०.०	०.००	०.००	०.०	०.०	०.०००००	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू										
२.७.२२.३	संघीय दरबन्दीमा रही प्रदेश अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालयहरूमा कार्यरत सशस्त्र वन रक्षकहरूको महंगी भत्ता	२११३२	पटक	०	१.९१	२.६५	०	१.७	२.४०००००	
२.७.२२.४	संघीय दरबन्दीमा रही प्रदेश अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालयहरूमा कार्यरत सशस्त्र वन रक्षकहरूको योगदानमा आधारित विमा	२१२१३	पटक	०	०.३७	०.५२	०	०.३	०.४८००००	
२.७.२२.८	संघीय दरबन्दीमा रही प्रदेश अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालयहरूमा कार्यरत सशस्त्र वन रक्षकहरूको तलब	२११११	पटक	०	८२.२१	११४.००	०	८२.०	११३.७६१३७६०	
२.७.२२.१०	संघीय दरबन्दीमा रही प्रदेश अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालयहरूमा कार्यरत सशस्त्र वन रक्षकहरूको राशन	२११२२	पटक	०	१५.५०	२१.५०	०	१५.१	२०.८८६८१००	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा				०.०	१००.००	१३८.६७	०.०	९९.२	१३७.५२८१८६०	
कुल जम्मा खर्च				०.०	१००.००	१३८.६७	०.०	९९.२	१३७.५२८१८६०	

आ.व. २०८१/०८२ को विनियोजित बजेट र खर्चको विवरण (रु.लाखमा)

चित्र नं. ९: विनियोजित वार्षिक बजेट र खर्च भएको रकमको तुलनात्मक नक्शा

२.२. आ.व. २०८१/०८२ को प्राप्त राजस्व तथा मू.अ.कर को अवस्था

आ.व. २०८१/०८२ मा प्राप्त राजस्व र मु.अ.करको विवरण तल तालिका नं. २० मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २०: आ.व. २०८१/०८२ को राजस्व संकलनको विवरण

राजस्व शिर्षक	प्राप्त रकम रु.	कैफियत
१४२१९- अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	७,१८,०७९।९६	
१४२२९- अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	५,८०,६५५।-	
१४३११- न्यायिक दण्ड जरिवाना र जफत	३५,०००।-	
१४३१२- प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	६७,७०।-	
३३३६१- वन क्षेत्रको रोयल्टी	४,०३,४१,५००।४३	
१४२६४- वन क्षेत्रको अन्य आय	७,५००।-	
१५१११- वेरुजु	१,१८,३६०।-	
१४३१३- धरौटी सदरस्याहा	११,२०,७४८।-	
जम्मा	४,२९,२८,६१३।३९	
मु.अ.कर रु.	६९,७९,५७३।५८	
राजस्व र मु.अ.कर सहितको जम्मा	४,९९,०८,१८६।९७	

२.३. वेरुजुको अवस्था

यस जिल्लाको २०७५/०७६ सम्ममा जम्मा वेरुजु रु. १ करोड ९६ लाख ६० हजार ८२४.१७ कायम रहेको थियो र आ.व. २०८१/०८२ को अवधिमा रु. २ करोड ८९ लाख ५६ हजार ४६३.३४ रकम फछौट भई आ.व. २०७६/०७७ देखी आ.व. २०८०/०८१ सम्मको अवधिमा हाल कायम रहेको वेरुजुको अवस्था तालिका नं. २१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २१: डि.व.का. सुनसरीको वेरुजुको विवरण

आ.व.	नियमित गर्नु पर्ने	असुल गर्नु पर्ने	पेशकी वेरुजु	जम्मा
२०७५/०७६	१७,८५२,८०२.३४	८०८,०२१.८३	१,०००,०००.००	१९,६६०,८२४.१७
२०७६/०७७	१,२३९,८५७.००	१९८,९१०.००	०	१,४३८,७६७.००
२०७७/०७८	७,९४३,४१८.४८	७५,४९१.००	५८२,०००.००	८,६००,९०९.४८
२०७८/०७९	८३५,८०६.००	९,२७०.००	०.००	८४५,०७६.००
२०७९/०८०	२,२२४,५३४.००	२४,९३५.००	०.००	२,२४९,४६९.००
२०८०/०८१	०	०	०	०
जम्मा	३०,०९६,४१७.८२	१,११६,६२७.८३	१,५८२,०००.००	३२,७९५,०४५.६५
जम्मा फछौट	२८,८३१,८७८.३४	१,२४,५८५.००	-	२,८९,५६,४६३.३४

२.४. आ.व. २०८१/०८२ मा काठ दाउरा बिक्री वितरणको अवस्था

यस डिभिजन वन कार्यालय अन्तर्गत आ.व. २०८१/०८२ मा सरकारद्वारा व्यवस्थित वनबाट २०,४९१.६६ क्यू. फिट काठ र ५१.५० चट्टा दाउरा उत्पादन; सामुदायिक वनबाट ३४,५२९.७३ क्यू. फिट काठ र ९१.४६ चट्टा दाउरा उत्पादन; र निजी वनबाट ७६,६५४.१५ क्यू. फिट काठ गरी जम्मा १,३१,६७५.५४ क्यू. फिट काठ र ३५५.२८ चट्टा दाउरा उत्पादन भई सोको बिक्री वितरणबाट रु.३,६५,८३,१४७ राजश्व, रु.६९,७९,५७३.५८ मू.अ. कर तथा रु. ६,१२,८८४.९६ प्रदेश शुल्क बापत संकलन भएको र आ.व. २०८१/०८२ मा काठ/दाउरा उत्पादन, बिक्री वितरण र संकलित रकमको विवरण अनुसूची-७ मा राखिएको छ।

२.५. जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति, सुनसरीको प्रगति विवरण

२.५.१. स्वीकृत क्रियाकलापहरूको प्रगति

यस जिल्ला अन्तर्गत रहेको जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति, सुनसरीको आ.व. २०८१/०८२ मा विभिन्न क्रियाकलाप संचालन गर्नको लागि बजेट रकम रु. १९,९६,०००।- विनियोजित भएकोमा ७७.७७ प्रतिशत भौतिक प्रगति र ८३.२१ प्रतिशत वित्तिय प्रगति रहेको छ जसलाई तालिका नं. २२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २२: जिल्ला वन आपूर्ति समिति, सुनसरीको स्वीकृत कार्यक्रमको प्रगति विवरण

क्र.सं.	विवरण	विनियोजित बजेट (रु.)	खर्च रकम (रु.)	कैफियत
(क) प्रशासनिक तर्फ				
१	समितिको बैठक खर्च	६४,०००.००	५८,४४०.००	
२	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	२०,०००.००	०.००	
३	मसलन्द खर्च	१२,०००.००	११,६२०.००	
(क) को जम्मा		९६,०००.००	७०,०६०.००	
(ख) वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम तर्फ				
१	सिटी सफारी खरिद	२,७०,०००.००	०.००	
२	मेसिनरी औजार खरिद (ल्यापटप/कम्प्युटर)	१,००,०००.००	८८,५००.००	
३	पुनः नम्वरिङ्ग तथा पाइलिङ्ग (३५०० क्यू.फि.)	६०,०००.००	३९,३९१.००	
४	चिरान काठको डिपो व्यवस्थापन	३,९०,०००.००	३,९०,०००	
(ख) को जम्मा		८,२०,०००.००	५,१७,८९१.००	
(ग) हरियाली प्रबर्द्धन कार्यक्रम कार्यक्रम तर्फ				
१	हरियाली प्रबर्द्धनको लागी वन सामाजिक परिचालक परिचालन	७,८०,०००.००	७,७५,६५४.००	
२	विरुवा उत्पादन बहुवर्षिय	३,००,०००.००	२,९७,४०३.००	
(ग) को जम्मा		१०,८०,०००.००	१०,७३,०५७.००	
कूल जम्मा		१९,९६,०००.००	१६,६१,००८.००	

२.५.२. प्राप्त राजस्व, समिति शुल्क तथा मू.अ. करको विवरण

जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति सुनसरीको गत आ.व. २०८१/०८२ मा कूल चिरान काठ १२३४.३४ क्यू. फिट र दाउरा १०.७५ चट्टा बिक्रीबाट राजस्व रु. १९,५५,१७५।- र मू.अ.कर रु. ३,८२,०७२।- प्राप्त भएको छ। त्यस्तै अन्य सेवा शुल्क रु. १४,७४०।- प्रदेश सरकारको कोषमा प्राप्त भएको छ भने काठ दाउरा बिक्रीबाट समितिलाई शुल्क रु. १३,५९,२८५।- रकम आम्दानी भएको छ। साथै जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति सुनसरीको आ.व.२०८१/०८२ मा काठ दाउरा बिक्री विवरणबाट प्राप्त भएको राजस्व, संकलन खर्च, अन्य सेवा शुल्क, समिति शुल्क, मु.अ.कर, आम्दानी तालिका नं. २३ मा दिईएको छ।

तालिका नं. २३: समितिबाट भएको चिरान काठ र दाउरा बिक्रीबाट भएको आम्दानी सम्बन्धी विवरण

प्रयोजन	परिमाण	राजस्व	संकलन खर्च	अन्य शुल्क	समिति शुल्क	मु.अ.कर	जम्मा
घरकाज/मर्मत	१००७.४०	९८५,९३,१८	२,५४,९०१	१२,२१३	११,२८,३४२	३,२६,५२३	३६,१५,९६४
आगलागि	२२६.९२	३०,१९०	८४,४२०	२,५२७	२,२१,०६८	२७,२९७	३,६५,५०२
विकास निर्माण	०.००	०	०	०	०	०	०
दाह संस्कार							
दाउरा (चट्टा)	१.७५	३५००	३०,००२	०	८७५	४,३५६	३८,७३३
शितलहर							
दाउरा (चट्टा)	७	२०,०००	१,२०,००८	०	७,०००	१८,२०३	१,६५,२११
धार्मिक							
दाउरा (चट्टा)	२	७५,००	३४,२८८	०	२,०००	५,६९३	४९,४८१
जम्मा		१९,५५,१७५	५,२३,६१९	१४,७४०	१३,५९,२८५	३,८२,०७२	४२,३४,८९१

२.६. वन डढेलोको विवरण

यस आ.व. २०८१/०८२ मा यस डिभिजन वन कार्यालय, सुनसरी अन्तर्गतको ३३ वटा वन क्षेत्रमा वन डढेलोको प्रकोपबाट करिब १९४.५० हे. वन क्षेत्र प्रभावित भएको छ जसबाट धेरै मात्रामा सा-साना विरुवामा क्षति पुगी लाश्रा, सुखड तथा ढलापडा रुखहरूमा सामान्य क्षति भएको छ। वन डढेलोको क्षतिको विवरण अनुसूची ८ मा प्रस्तुत गरिएको छ। साथ साथै यस आ.व. २०८१/०८२ मा विभिन्न आर्थिक वर्ष (आ.व. २०८१/०८२, २०८०/८१) हरुमा खरिद भएका वन डढेलो नियन्त्रणका सामाग्रीहरू समेत जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति सुनसरीलाई हस्तान्तरण भई सो हस्तान्तरण भएको डढेलो नियन्त्रणका सामाग्रीहरूको विवरण अनुसूची ९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची-१: कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	कार्यरत पद	कार्यरत कार्यालय	मोबाइल नं.
१	खुद्रुस मियाँ	डिभिजनल वन अधिकृत	डि.व.का.सुनसरी	९८५२०५५३६३
२	देवेन्द्र भण्डारी	वन अधिकृत	डि.व.का.सुनसरी	९८५२०३५००५
३	जिवन कुमार यादव	वन अधिकृत	डि.व.का.सुनसरी	९८६२७५६९४०
४	विक्रम अमात्य	वन अधिकृत	डि.व.का.सुनसरी	अध्ययन विदामा रहेको
५	भोगेन्द्र मण्डल	वन अधिकृत	डि.व.का.सुनसरी	९८६७०४४०६६
६	बनिता बजगाई	वन अधिकृत	डि.व.का.सुनसरी	९८६९९९४९७६
७	रमेश कुमार रेग्मी	सहायक वन अधिकृत	डि.व.का.सुनसरी	९८५२०५९५२९
८	उमेश ढकाल	लेखापाल	डि.व.का.सुनसरी	९८५२०७२२२२
९	सुवास पुरी	सहायक स्तर पाचौ	डि.व.का.सुनसरी	अध्ययन विदामा रहेको
१०	विजय कुमार मेहता	वन रक्षक	डि.व.का.सुनसरी	९८४२०५७४०४
११	निरोज कुमार चौधरी	वन रक्षक	डि.व.का.सुनसरी	९८६३५४९९९४
१२	रामजी चौधरी	जमदार	डि.व.का.सुनसरी	९८०४००५८९९
१३	कृष्ण कुमार पौडेल	जमदार	डि.व.का.सुनसरी	९८४२०६६३९२
१४	डिजंग कटुवाल	शसस्त्र वन रक्षक	डि.व.का.सुनसरी	९८४२२९२९९५
१५	केशर बहादुर कार्की	शसस्त्र वन रक्षक	डि.व.का.सुनसरी	९८२४३३०६६०
१६	खेमराज प्रधान	शसस्त्र वन रक्षक	डि.व.का.सुनसरी	९८४२९४६५६३
१७	युवा देवी दाहाल	कार्यालय सहयोगी	डि.व.का.सुनसरी	९८४२२४०८७७
१८	डुकमाया दाहाल भट्टराई	कार्यालय सहयोगी	डि.व.का.सुनसरी	९८४२९७०३४९
१९	जिवेश साह	चौकीदार	डि.व.का.सुनसरी	९८६४५०४६९६
२०	भरत कुमार मेहता	हलुका सवारी चालक	डि.व.का.सुनसरी	९८४२९९७५४३
२१	बैजु प्रसाद	वन अधिकृत	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८६०६३७३८७
२२	भरत यादव	वन रक्षक	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८९५३५९०२७
२३	अशोक कुमार मेहता	वन रक्षक	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८९४३३९३८६
२४	गफार मिया अन्सारी	वन रक्षक	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८२०३७३३९८
२५	इसुफ अन्सारी	वन रक्षक	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८०४३२५०९६
२६	विजय कुमार मेहता	वन रक्षक	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८०५३०७७७२
२७	सद्दाम हुसैन नट	वन रक्षक	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८२९९६०८००
२८	श्याम कुमार सापकोटा	सहायकस्तर पाचौ	हरिनगर सव-डि.व.का.	९८५२०३८८८८
२९	विनोद पोदार	वन रक्षक	पाचौकन्या सव-डि.व.का.	९८०२७५७९४५

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	कार्यरत पद	कार्यरत कार्यालय	मोबाइल नं.
३०	राम विलास मालाकार	वन रक्षक	पाचैकन्या सव-डि.व.का.	९८६२९६२३६५
३१	अरुण खेडवार	वन रक्षक	पाचैकन्या सव-डि.व.का.	९८४२३७५५७४
३२	कमला वि.सी.	वन रक्षक	पाचैकन्या सव-डि.व.का.	९८६४३६९९९३
३३	सरस्वती नेपाली	वन रक्षक	पाचैकन्या सव-डि.व.का.	९८६६७७६९७४
३४	रामनिवास चौधरी	वन रक्षक	पाचैकन्या सव-डि.व.का.	९८२०९३३५९२
३५	लाल बहादुर श्रेष्ठ	शसस्त्र वन रक्षक	पाचैकन्या सव-डि.व.का.	९८०९९७०४२९
३६	प्रमिला श्रेष्ठ	कार्यालय सहयोगी	पाचैकन्या सव-डि.व.का.	९८४२२०८८२६
३७	फुल कुमारी भोटे	सहायकस्तर पाचौ	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८४२०४०७४९
३८	शुसिल पंडित	वन रक्षक	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८४२०५७७७८
३९	धर्मराज मल्ल	वन रक्षक	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८२०४९९४०७
४०	शिव प्रसाद जैसी	वन रक्षक	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८६८६९८२४२
४१	अन्तिम रावत	वन रक्षक	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९७६५७७२३२३
४२	सपना साही	वन रक्षक	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८६०३५६०३५
४३	राज्यलक्ष्मी पाण्डे	वन रक्षक	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८४०४७६६३७
४४	खुब प्रसाद दाहाल	जमदार	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८०७०४८०२२
४५	रमेश थापा	शसस्त्र वन रक्षक	विष्णुपादुका सव-डि.व.का.	९८४२०२४४७८
४६	चुनु अधिकारी	सहायकस्तर पाचौ	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२३५०९७८
४७	हर्क माया थापा	वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२०८०४९८
४८	राजेन्द्र चौलागाई	वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८६६२२४७०८
४९	प्रकाश बुढाथोकी	वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२६६४५२४
५०	अजय कुमार मुखिया	वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८६९६३९३७२
५१	दुर्गा वि.क.	वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८९०९६०९९५
५२	विमला बोहोरा	वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९७६९९५७८९५
५३	कृष्ण प्रसाद गेलाल	जमदार	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२०७८३९२
५४	मोहन बहादुर मगर	जमदार	तरहरा सव-डि.व.का.	९८०३३६७२७५
५५	भविन्द्र कुमार मोक्तान	शसस्त्र वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८०४३७४९२७
५६	कर्ण बहादुर खड्का	शसस्त्र वन रक्षक सिपाही	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२९८०९४३
५७	चन्द्र बहादुर गिरी	शसस्त्र वन रक्षक सिपाही	तरहरा सव-डि.व.का.	९८९५७५०८६२
५८	खगेन्द्र तिमिसिना	शसस्त्र वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२०५७६५०
५९	सन्तुधन चौधरी	शसस्त्र वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८९२३८६९९९
६०	ओम प्रसाद अधिकारी	सहायक वन अधिकृत	कुमरखत सव-डि.व.का.	९८६२३३२६८८
६१	महेश कुमार खड्का	वन रक्षक	कुमरखत सव-डि.व.का.	९८४२२३८०७३

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	कार्यरत पद	कार्यरत कार्यालय	मोबाइल नं.
६२	नैनी लाल चौधरी	वन रक्षक	कुमरखत सव-डि.व.का.	९७४२८३८३५६
६३	सुनील कुमार चौधरी	वन रक्षक	कुमरखत सव-डि.व.का.	९८४०२९६७४६
६४	धिरेन्द्र राना	वन रक्षक	कुमरखत सव-डि.व.का.	९७४९९६२७१५
६५	गोपाल वी.सी	वन रक्षक	कुमरखत सव-डि.व.का.	९८४१०९६०८७
६६	रामसागर मंडल	वन अधिकृत	रामधुनी सव-डि.व.का.	९८४८४८१३११
६७	देवेन्द्र हाड लिम्बु	वन रक्षक	रामधुनी सव-डि.व.का.	९८११०५८२८६
६८	नवराज प्रसाद चौधरी	वन रक्षक	रामधुनी सव-डि.व.का.	९८१७७९४२१४
६९	रमेश मण्डल	वन रक्षक	रामधुनी सव-डि.व.का.	९८०७६८३८०६
७०	रामु मल्लाह	वन रक्षक	रामधुनी सव-डि.व.का.	९७४६९३९१८४
७१	डायलसन पाण्डे	वन रक्षक	रामधुनी सव-डि.व.का.	९८६९३५३५०१
७२	देवेन्द्र चौधरी	वन अधिकृत	नडाहा सव-डि.व.का.	९८६०३५६९५१
७३	लेखनाथ भण्डारी	सहायक वन अधिकृत	नडाहा सव-डि.व.का.	९८५५०४१८६५
७४	शैलेन्द्र कुमार भगत	वन रक्षक	नडाहा सव-डि.व.का.	९८१४३०८२४०
७५	हरिलाल बोहरा	वन रक्षक	नडाहा सव-डि.व.का.	९८६६९७०५६०
७६	धर्मेन्द्र कुमार साह	वन रक्षक	नडाहा सव-डि.व.का.	९८१११९४५४६
७७	अर्जुन कुमार थारु	वन रक्षक	नडाहा सव-डि.व.का.	९८४८०९२६७०
७८	पशुंराम पाण्डे	जमदार	नडाहा सव-डि.व.का.	९८४२५०२९३३
७९	गोपाल श्रेष्ठ	जमदार	नडाहा सव-डि.व.का.	९८१६०२२९१९
८०	केदार नाथ पोखेल	जमदार	नडाहा सव-डि.व.का.	९८४२०७७८८३
८१	रोहित कुमार पोखेल	जमदार	नडाहा सव-डि.व.का.	९८४२४६४३३४
८२	सोमनाथ दाहाल	जमदार	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२१४९६०७
८३	यज्ञ प्रसाद पोखरेल	शसस्त्र वन रक्षक	तरहरा सव-डि.व.का.	९८४२८५५४५२
८४	पदम बहादुर बुढाथोकी	शसस्त्र वन रक्षक	नडाहा सव-डि.व.का.	९८१०४६२१७०
८५	राम बहादुर खड्का	शसस्त्र वन रक्षक	नडाहा सव-डि.व.का.	९८४९६७६४२८
८६	भोलासेन ठकुरी	शसस्त्र वन रक्षक	नडाहा सव-डि.व.का.	९८०४१३४०३६
८७	विकाश चन्द्र पाठक	ह.स.चा.	नडाहा सव-डि.व.का.	९८५२०५७७३९
८८	राजाराम यादव	सहायक स्तर पाचौ	बराह सव-डि.व.का.	९८४४०१७२९७
८९	अक्लेश कुमार यादव	वन रक्षक	बराह सव-डि.व.का.	९८०५९४९८३४
९०	अक्षमेश्वर कुमार यादव	वन रक्षक	बराह सव-डि.व.का.	९८२७७००९२६
९१	प्रदिप राई	वन रक्षक	बराह सव-डि.व.का.	९८२५७२०४६४
९२	मिलन श्रेष्ठ	वन रक्षक	बराह सव-डि.व.का.	९८६५४४४८२१
९३	अदित चौधरी	वन रक्षक	बराह सव-डि.व.का.	९८२२३६५६९४

अनुसूची-२: हालसम्मका कार्यालय प्रमुखहरुको नामावली

क्र.सं.	पद	नाम, थर	कार्यकाल	
			देखि	सम्म
१	निमित्त जिल्ला वन नियन्त्रक	भरत कुमार विमल	२०४०१०४।२६	२०४०१०६।१६
२	जिल्ला वन नियन्त्रक	अन्जनी कुमार सिंह	२०४०१०७।१६	२०४०१०८।०६
३	निमित्त जिल्ला वन नियन्त्रक	खुसीलाल चौधरी	२०४०१०८।०४	२०४०११।०६
४	का.मु. जिल्ला वन नियन्त्रक	चन्द्र बहादुर राजलवट	२०४०११।०७	२०४४।०७।१५
५	जिल्ला वन नियन्त्रक	तुलसी भक्त प्रजापती	२०४४।०७।१६	२०४६।१०।२१
६	जिल्ला वन अधिकृत	दिवाकर दत्त पाण्डे	२०४७।०१।०१	२०२७।०८।२६
७	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	नवराज बराल	२०४७।०९।०१	२०४८।०९।१५
८	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	अरुण शर्मा पौडेल	२०४८।०९।१७	२०४९।१२।१४
९	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	बज्र किशोर यादव	२०४९।१२।२९	२०५०।०६।१४
१०	मिमिन्न जिल्ला वन अधिकृत	खेमनाथ चापागाई	२०५०।०६।१४	२०५०।०८।१४
११	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	राजदेव प्रसाद यादव	२०५०।०८।२७	२०५१।१०।१४
१२	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	टिकाराम ढकाल	२०५१।१२।१६	२०५२।०४।२५
१३	निमित्त जिल्ला वन अधिकृत	पञ्चलाल शाह	२०५२।०५।०५	२०५३।०७।२१
१४	जिल्ला वन अधिकृत	केशवराज कनेल	२०५३।०७।२२	२०५३।०७।२८
१५	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	पञ्चलाल शाह	२०५३।०७।२९	२०५४।१०।१५
१६	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	शम्भुप्रसाद चौरासिया	२०५४।१०।२७	२०५७।०१।२४
१७	जिल्ला वन अधिकृत	माहन कोइराला	२०५७।०१।२५	२०५९।१२।२६
१८	का.मु. जिल्ला वन अधिकृत	शम्भु प्रसाद चौरासिया	२०५९।१२।२७	२०६१।०३।२२
१९	जिल्ला वन अधिकृत	ऋषिराम त्रिपाठी	२०६१।०३।२३	२०६३।०३।२८
२०	जिल्ला वन अधिकृत	मुरारी प्रसाद पोखेल	२०६३।०४।२९	२०६३।११।२७
२१	जिल्ला वन अधिकृत	राम वृक्ष ठाकुर	२०६५।११।२८	२०६७।११।१५
२२	जिल्ला वन अधिकृत	केशव काजी श्रेष्ठ	२०६७।११।१६	२०६८।०७।१९
२३	जिल्ला वन अधिकृत	राज बहादुर राउत	२०६८।०८।०२	२०७१।०६।०५
२४	जिल्ला वन अधिकृत	ज्ञानेन्द्र कुमार मिश्र	२०७०।०७।१६	२०७२।०२।३२
२५	जिल्ला वन अधिकृत	देवी चन्द्र पोखरेल	२०७२।०३।०७	२०७२।०६।०७
२६	जिल्ला वन अधिकृत	राजेन्द्र प्रसाद निरौला	२०७२।०६।१८	२०७५।०६।२८
२७	डिभिजनल वन अधिकृत	शिव प्रसाद शर्मा	२०७५।०७।०५	२०७५।१२।२६
२८	डिभिजनल वन अधिकृत	रामबाबु साह	२०७६।०७।२३	२०७७।०४।१४
२९	नि. डिभिजनल वन अधिकृत	ज्ञान कुमार लामा	२०७७।०४।१५	२०७७।०७।२४
३०	डिभिजनल वन अधिकृत	दान बहादुर श्रेष्ठ	२०७७।०७।२४	२०७८।१२।२३
३१	डिभिजनल वन अधिकृत	भिम बहादुर कालीकोटे	२०७८।१२।२८	२०७९।१२।१९
३२	नि. डिभिजनल वन अधिकृत	धर्मनाथ यादव	२०७९।१२।३०	२०८१।०६।०१
३३	डिभिजनल वन अधिकृत	खुद्रुस मियाँ	२०८१।०६।०२	हालसम्म

अनुसूची-३: सामुदायिक वनहरुको विवरण

क्र. सं.	सव-डि.व.का	सा.व. उपभोक्ता समुहको नाम	भौगोलिक क्षेत्र	समूह दर्ता मिति	सा.व.उ.स.को कोड	ठेगाना		घरघुरी संख्या	समुहको जनसंख्या			वनको कूल क्षेत्रफल (हि.)
						गा.पा./न.पा.	वडा नं		महिला	पुरुष	कूल	
१	पाँचकन्या	पत्रङ्गवारी	चुरे	२०५३.०१.२२	SUN/PK/02/01	धरान	४	७११	१५१७	१६६५	३१८२	१४२.८६
२	हरिनगरा	भुटाहा	तराई	२०५५.११.२२	SUN/PR/36/01	हरिनगरा	२	१७१	४३६	५८३	१०१९	६.२५
३	तरहरा	शान्तिनगरी	भावर	२०५५.११.१२	SUN/IT/09/01	इटहरी	२	३१३४	४५५५	४६२१	९१७६	२५०.००
४	विष्णुपादु	यलम्बर	भावर	२०५५.१२.२१	SUN/BI/03/01	धरान	८	१७२	४८७	४४५	९३२	२९.८३
५	हरिनगरा	बि.पि.	तराई	२०५६.०६.०६	SUN/IT/11/01	दुहवी	९	८२	१८४	२०२	३८६	६.७५
६	तरहरा	ग्रामदेव	तराई	२०५७.०३.२१	SUN/KU/06/01	इटहरी	२०	१५९			०	१.५
७	पाँचकन्या	सुमनटार	चुरे	२०५७.०७.२९	SUN/PK/02/02	धरान	४	११३	२७१	३०३	५७४	५०.००
८	बराह	सिंहदेवी	चुरे	२०५७.०८.२७	SUN/CH/52/05	बराहक्षेत्र	१	११३	२८०	२९१	५७१	१९८.५४
९	तरहरा	हाँसपोसा	भावर	२०५७.१२.२८	SUN/TA/04/02	इटहरी	२०	१६७७	५१३५	४९३३	१००६८	२०८.९९
१०	तरहरा	सरस्वती	भावर	२०५८.०२.१६	SUN/IT/09/03	इटहरी	३	८३२	२०९६	२२१९	४३१५	१८४.०८
११	कुमरखत	शंकरबेली	भावर	२०५८.०३.०६	SUN/PA/05/01	रामधुनी	६	४१०	६५७	६५८	१३१५	१००.२७
१२	कुमरखत	कुमरखत	भावर	२०५८.०३.१८	SUN/KU/05/01	रामधुनी	७	७६१	१५२६	१५७१	३०९७	३१४.०७
१३	रामधुनी	सुनसरी रामधुनी	तराई	२०५८.०३.२०	SUN/PR/50/01	बराहक्षेत्र	८	७८२	१९४८	२२७१	४२१९	११०.६०
१४	रामधुनी	रामधुनी कालापानी	तराई	२०५८.०६.०४	SUN/PR/50/02	बराहक्षेत्र	८	९०५	२३९४	२३१०	४७०४	१३०.४०
१५	तरहरा	भवानीपुर	भावर	२०५८.०६.०८	SUN/TA/04/01	इटहरी	१९	६१८	२१०६	२०४३	४१४९	२१७.१६
१६	पाँचकन्या	पाँचकन्या	भावर	२०५८.०७.१६	SUN/PK/02/04	धरान	६	७४१	१७७२	१७३६	३५०८	३३७.७०
१७	बराह	रमाइलो	चुरे	२०५८.०७.२६	SUN/CH/52/03	बराहक्षेत्र	१	४१	९१	३३	१२४	८४.६०
१८	पाँचकन्या	पानबारी	भावर	२०५८.०७.२८	SUN/PK/02/03	धरान	६	७०२	१७४२	१७२६	३४६८	२४१.४५
१९	रामधुनी	रामधुनी पूर्वोत्तर	तराई	२०५८.१०.१५	SUN/MA/49/03	रामधुनी	४	७७४	१७५३	१८९६	३६४९	१९५.९
२०	रामधुनी	रामधुनी सिक्दारमाझी टोल	तराई	२०५८.११.२०	SUN/MA/49/04	रामधुनी	४	१६८	३८५	३९४	७७९	६२.६
२१	बराह	दुर्बशाघाट महिला	चुरे	२०५८.१२.०६	SUN/CH/52/02	बराहक्षेत्र	१	८१	१९०	१९५	३८५	४६.१०
२२	बराह	आदर्श	भावर	२०५८.१२.१९	SUN/CH/52/07	बराहक्षेत्र	२	५३८	१२२२	१२९१	२५१३	२०२.७१
२३	रामधुनी	रामधुनी कालिझोडा	तराई	२०५८.१२.२५	SUN/MA/49/02	बराहक्षेत्र	२	३५२	८९८	८६२	१७६०	१३३.१०
२४	रामधुनी	रामधुनी प्रकाशपुर	तराई	२०५९.०१.१६	SUN/PR/48/01	बराहक्षेत्र	१०	१८००	४६९०	५०३०	९७२०	२४५.१०

क्र. सं.	सव-डि.व.का	सा.व. उपभोक्ता समुहको नाम	भौगोलिक क्षेत्र	समूह दर्ता मिति	सा.व.उ.स.को कोड	ठेगाना		घरधुरी संख्या	समुहको जनसंख्या			वनको कूल क्षेत्रफल (हि.)
						गा.पा./न.पा.	वडा नं		महिला	पुरुष	कूल	
२५	बराह	सुनकोशी महिला	भावर	२०५९.०२.०३	SUN/CH/52/01	बराहक्षेत्र	१	१०४	२२८	२३४	४६२	४५.९०
२६	पाँचकन्या	बाँझगरा	भावर	२०५९.०७.०८	SUN/PK/03/01	धरान	१५	५८३	१६८०	१५९२	३२७२	२७८.५४
२७	बराह	बराहकुट	चुरे	२०५९.०७.२५	SUN/CH/52/04	बराहक्षेत्र	१	७९	१६८	१८६	३५४	१२७.९९
२८	कुमरखत	सुनसरी	भावर	२०५९.११.२१	SUN/PA/05/02	रामधुनी	७	४५१	१२५६	११९८	२४५४	१९७.८२
२९	विष्णुपादु	लांघाली	भावर	२०५९.११.२५	SUN/BI/03/03	धरान	८	४३२	१०५४	११०५	२१५९	७९.४२
३०	विष्णुपादु	हरियाली	भावर	२०६०.०५.२६	SUN/BI/03/02	धरान	१९	३३८	९०७	१०४०	१९४७	१९७.३८
३१	रामधुनी	रामधुनी शान्ति	तराई	२०६०.०५.२६	SUN/MA/47/01	रामधुनी	८	७१४	१९४४	१९९३	३९३७	१५५.६०
३२	रामधुनी	रामधुनी सालवनी	तराई	२०६०.०५.२६	SUN/PR/50/03	बराहक्षेत्र	८	९९५	२३९०	२५९०	४९८०	२५४.५०
३३	विष्णुपादु	हिमाली	भावर	२०६०.०५.२६	SUN/BI/03/04	धरान	८	३६९	७९०	९६०	१७५०	५८.१२
३४	रामधुनी	सिंहबाहिनी	तराई	२०६०.०५.२६	SUN/PR/41/01	भोक्राहा	१	६०७	१७१२	१७४९	३४६१	५६.३०
३५	हरिनगरा	हनुमान	तराई	२०६१.०२.२८	SUN/MA/40/01	ईनरुवा	४	७६	२०९	२३८	४४७	२.१४
३६	हरिनगरा	टपरा हरियाली	तराई	२०६१.०३.२१	SUN/PR/38/01	भोक्राहा	४	१९१	५८६	४६५	१०५१	२.६
३७	रामधुनी	रामधुनी हरियाली	तराई	२०६२.०४.१७	SUN/MA/47/02	रामधुनी	८	८१७	१९११	१९४३	३८५४	७६.५०
३८	हरिनगरा	सुनसरी मिलन	तराई	२०६२.११.२४	SUN/PR/38/02	भोक्राहा	५	१९८	५७०	५८२	११५२	६.८१
३९	विष्णुपादु	उदय	भावर	२०६३.०४.१७	SUN/BI/03/05	धरान	१७	१९१८	४०८७	४०२०	८१०७	२२७.१६
४०	बराह	ज्वालामुखी	चुरे	२०६६.१०.०२	SUN/CH/52/06	बराहक्षेत्र	१	२०२	४४४	४४३	८८७	१८९.९६
४१	पाँचकन्या	निशानदेवी	चुरे	२०६७.०५.१९	SUN/PK/03/02	धरान	४	७६४	१४५७	१३५७	२८१४	१८५.००
४२	बराह	बागेश्वरी	चुरे	२०५८.०६.०८	SUN/CH/52/10	बराहक्षेत्र	१	२३०	५०४	५४१	१०४५	२४१.२१
४३	बराह	भण्डारीटार	चुरे	२०५८.०७.१६	SUN/CH/52/08	बराहक्षेत्र	१	१०१	२६३	२३१	४९४	६३.५८
४४	बराह	औलिया बाबा	चुरे	२०५८.१०.१८	SUN/CH/52/09	बराहक्षेत्र	१	३०६	७०६	७४४	१४५०	८६.४४
४५	पाँचकन्या	बालऋषि	भावर	२०६६.०५.१४	SUN/PK/03/03	धरान	१५	१७३	४०६	३८६	७९२	३९.११
४६	बराह	पन्चकन्या	चुरे	२०६९.१०.०९	SUN/CH/52/11	बराहक्षेत्र	१	५८	१४३	१५१	२९४	१०६.०१
४७	बराह	भगवती	चुरे	२०५८.०३.२०	SUN/CH/52/12	बराहक्षेत्र	१	१०४	२००	२१२	४१२	११२.४७
४८	कुमरखत	अमाह	भावर	२०६०.०५.२६	SUN/PA/51/04	बराहक्षेत्र	५	१४८०	४५१०	३६९०	८२००	२५७.७७
४९	तरहरा	ब्रहमपुर	भावर	२०५९.०२.१३	SUN/TA/09/04	इटहरी	१९	४९७६	२५४०	२४३६	४९७६	२११.०३
५०	कुमरखत	पन्चायन	भावर	२०५८.०४.१२	SUN/PA/05/03	रामधुनी	७	६५०	१३५२	१२७३	२६२५	१५७.०५
५१	नडाह	जनजागृति	भावर	२०५८.०२.०३	SUN/BH/51/01	बराहक्षेत्र	३	१२४०	२१५६	२०६३	४२१९	१९२.३३

क्र. सं.	सव-डि.व.का	सा.व. उपभोक्ता समुहको नाम	भौगोलिक क्षेत्र	समूह दर्ता मिति	सा.व.उ.स.को कोड	ठेगाना		घरधुरी संख्या	समुहको जनसंख्या			वनको कूल क्षेत्रफल (हे.)
						गा.पा./न.पा.	वडा नं		महिला	पुरुष	कूल	
५२	बराह	कौशिका	भावर	२०५८.११.२२	SUN/CH/52/13	बराहक्षेत्र	२	७२०	१७८७	१८७१	३६५८	२७०.३४
५३	विष्णुपादु	भालढुंगा	चुरे	२०५७.०९.०३	SUN/BI/03/06	धरान	२०	१४०	२६४	२५९	५२३	२९८.८६
५४	पाँचकन्या	बर गैरी	चुरे	२०७३.०३.२०	SUN/PK/03/04	धरान	४	१४०	३३४	३४६	६८०	१४३.०२
५५	पाँचकन्या	टुर्के	चुरे	२०७३.०३.२०	SUN/PK/03/05	धरान	४	११९	२७८	३०८	५८६	११८.३५
५६	विष्णुपादु	कार्कीछाप कालीखोला	चुरे	२०५७.०५.२९	SUN/BI/03/07	धरान	२०	३८७	१०३५	१०१३	२०४८	२३०.१९
५७	विष्णुपादु	गौधारा	चुरे	२०५७.१०.०८	SUN/BI/03/08	धरान	२०	८७	२२१	२२१	४४२	११४.३१
५८	विष्णुपादु	चण्डिका	चुरे	२०५७.०८.२७	SUN/BI/03/09	धरान	२०	११९	२७७	२७४	५५१	१२८.६०
५९	विष्णुपादु	सिंहदेवी	चुरे	२०५८.०६.२६	SUN/PT/03/01	धरान	१७	१७८	३९६	३८४	७८०	२९३.४४
६०	विष्णुपादु	पटनाली	चुरे	२०७३.०३.२५	SUN/PT/03/02	धरान	१७	१९२	४४६	४३८	८८४	१९३.४०
६१	बराह	बयरवन	चुरे	२०६३.०४.१६	SUN/CH/52/14	बराहक्षेत्र	१	४०९	४८७	४४५	९३२	१६८.२३
६२	विष्णुपादु	भवानीथान	चुरे	२०५६.१०.०५	SUN/BI/03/10	धरान	२०	२६५	४६७	४५३	९२०	२८९.७६
६३	विष्णुपादु	जलकन्या	चुरे	२०५८.०५.१४	SUN/BI/03/11	धरान	२०	१३३	३१४	३२३	६३७	१४१.७४
६४	विष्णुपादु	विष्णुपाउँ	चुरे	२०७४.०३.३०	SUN/BI/03/12	धरान	२०	८९	१६६	१९९	३६५	६७.४३
६५	नडाह	ससकोशी	भावर	२०५८.०६.२४	SUN/NA/52/01	बराहक्षेत्र	७	५९१	१३६५	१४२५	२७९०	१०३.०२
६६	पाँचकन्या	मुमै	चुरे	२०६३.०३.०५	SUN/PA/03/13	धरान	१४	१३५	३६२	३५७	७१९	१३२.००
६७	बराह	पंखवती	चुरे	२०६३.११.०३	SUN/CH/52/15	बराहक्षेत्र	१	१२१	२१६	२१३	४२९	१५३.३७
६८	नडाह	कालिन्द्र	भावर	२०५८.१०.१५	SUN/NA/52/02	बराहक्षेत्र	३	२१३८	५४२५	५८४०	११२६५	१८७.२०
६९	बराह	जलकन्या	चुरे	२०५९.०९.०९	SUN/CH/52/16	बराहक्षेत्र	१	१०९	२७३	२९८	५७१	१९६.८५
७०	विष्णुपादु	भुल्के	चुरे	२०७७.०७.०७	SUN/BI/03/14	धरान	२०	६१	१०२	१०६	२०८	१३५.७७
७१	बराह	कोकाहा	चुरे	२०७८.०९.१३	SUN/CH/52/17	बराहक्षेत्र	१	१४४	३५६	३५२	७०८	२१६.८३
७२	विष्णुपादु	नमुना	भावर	२०७८.११.०८	SUN/BI/03/15	धरान	१७	१६७	४१०	३८२	७९२	११४.५६
७३	विष्णुपादु	निशान सारगा	चुरे	२०५६.१०.१७	SUN/BI/03/16	धरान	४	४०७	८५६	८४१	१६९७	३९९.३५
जम्मा								४०८४४	८६३४५	१७३३९३	११२०५,९२	

अनुसूची-४: धार्मिक वनहरूको विवरण

क्र.सं.	हस्तान्तरण मिति	धार्मिक वनको नाम	ठेगाना		क्षेत्रफल (हे.)	कैफियत
			स्थानिय तह	बडा नं.		
१	२०५८-१०-११	साकेला यायोख्या	धरान उप-म.न.पा.	१५	१.६८	
२	२०५८-१०-१०	बौद्ध दाह संस्कार स्थल	धरान उप-म.न.पा.	८	७.५०	
३	२०६९-११-२२	कुलुङ चारीतोसखम्	धरान उप-म.न.पा.	५	२.९४	
४	२०७४-०४-१६	सुर्योदय बुद्ध विहार	धरान उप-म.न.पा.	४	१०.२०	
५	२०७५-०३-१८	वेङ्गरी असमसान घाट	दुहवी न.पा	९	०.७३	
६	२०७५-०३-२६	गढदेव	गढी गा.पा.	२	८.५०	
७	२०७५-१०-२७	इस्लामिक कब्रिस्थान	धरान उप-म.न.पा.	८	१.४२	
८	२०७६-०६-०७	लक्ष्मी नारायण मन्दिर	बराहक्षेत्र न.पा.	६	०.६५	
९	२०७७-०६-१२	किराँत राई यायोख्या साकेला	इटहरी उ.म.न.पा.	२	३.२०	
१०	२०७८-०९-१३	रामधुनी बाबा वनखण्डी	रामधुनी न.पा	४	१५.६०	
११	२०७८-१२-१७	यलम्बर	धरान उप-म.न.पा.	२०	४.६२	
१२	२०७८-१२-१७	किरात राई यायोख्या साकेला	धरान उप-म.न.पा.	५ र ६	२.५०	
हालसम्मको जम्मा					५९.५४	

अनुसूची-५: वन क्षेत्रको जग्गा अन्य प्रयोजनमा दिइएको सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	वन क्षेत्र उपलब्ध गराएको संस्था/आयोजनाको नाम, ठेगाना	जग्गा लिनुको प्रयोजन	आयोजनाले ओगटेको वन क्षेत्रको क्षेत्रफल		नेपाल सरकार (मं. प.) को निर्णय मिति	कैफियत
			स्थायी प्रयोजन (हे.)	अस्थायी प्रयोजन (हे.)		
१.	जलवायु विज्ञान विभाग (जलस्थिति संचार केन्द्र), वराहक्षेत्र न.पा.	मौषमको जानकारी	०.२५	-	२०५०/०४/०१	सम्झौता लगायतका कागजात फेला नपरेको
२.	वि. पि. कोईराला स्वस्थ विज्ञान प्रतिष्ठान, धरान	स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माण	१००	-	१६/०७/२०५२	
३.	खानेपानी संस्थान सुनसरी, धरान शाखा, धरान न.पा.	खानेपानी	०.०५३		२०५६/०३/१३	सम्झौता लगायतका कागजात फेला नपरेको
४.	जडीबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी, इटहरी	जडीबुटी उत्पादन	२५	-		सम्झौता लगायतका कागजात फेला नपरेको
५.	नेपाल रोजिन एण्ड टर्पेनटाइन उद्योग तरहरा, इटहरी	रोजिन एण्ड टर्पेनटाइन उत्पादन	२.०३३	-		
६.	नेपाल बिधुत प्राधिकरण हेटौडा ढल्केबर-दुहवी ४०० के.भि. प्रसारण लाइन आयोजना	बिधुत प्रसारण लाइनको टावर निर्माण	०.४४६	१९.९३९६७	२०७३/०१/०७	
७.	नडाह-कोशीपुल-चतरा-रुपनगर सडक आयोजना	सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	२८.२९	०	२०७३/०५/२९	
८.	धरान खानेपानी आयोजना, धरान	खानेपानी टंकी निर्माण	०.४१	०	२०७३/०९/२७	
९.	कोशी कोरिडोर २२० के.भि. प्रसारण लाइन आयोजना	बिधुत प्रसारण लाइनको टावर निर्माण	३.७४	४३.६७	२०७४/१२/२७	
१०.	ग्रामिण सडक सन्जाल सुधार आयोजना (झुम्का- सिंगिया-रामधुनी- लौकही- सडक आयोजना)	सडक स्तरोन्नती	१.२१	०	२०७६/१२/०९	
११.	मदन भण्डारी राजमार्ग	सडक निर्माण	१४.३८	-	२०७९/०२/०६	
१२.	तरहरा कृषि फर्म		१०८	-		सम्झौता लगायतका कागजात फेला नपरेको
जम्मा			२८३.८१	६३.६१		

नोट: उपरोक्त सि.नं. १२ को तरहरा कृषि फर्मले १०८ हे. वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोग गरेको रेकर्ड मात्र भएकोमा सो सँग सम्बन्धित निणय तथा सम्झौता लगायतका कागजात माग गर्दा कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय प्रदेश नं. १ तरहरा सुनसरीको च.नं. २९१ मिति २०७९।९।१९ को पत्रानुसार वि.सं. २०१६ साल र २०१८ सालमा तत्कालिन श्री ५ को सरकारबाट जग्गा अधिकरण गरिएको र सोही पत्रसाथ क्षेत्रिय कृषि अनुसन्धान केन्द्र तरहरा सुनसरीको नाममा दर्ता कायम रहेको (जम्मा क्षेत्रफल १२९३८३९।१४ व.मी.) ज.ध. प्रमाणपुर्जाको प्रतिलिपी प्राप्त हुन आएको।

अनुसूची-६: अतिक्रमण सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्थान साविक	अतिक्रमित क्षेत्र	अतिक्रमणको किसिम	अतिक्रमित क्षेत्रको किसिम	अतिक्रमण साल	संलग्न घरधुरी	अतिक्रमित क्षेत्रफल हे.	कैफियत
१	बराहक्षेत्र-१	स्वायल कन्जरभेशन पूर्व	पक्की घर बनाई विभिन्न सरकारी कार्यालय रहेको	विशेष	वि.सं. २०४४	४२	२.५	
२	बराहक्षेत्र-१	धरान चतरा जाने बाटो	घर छाप्रो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४४	६०	२.४४६	
३	बराहक्षेत्र-१	कोलेनी सिचाईले अधिकरण गरेको	घर छाप्रो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४४	२४	२	
४	बराहक्षेत्र-१	पुनर्वास	घर छाप्रो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०२२, २०३०, २०३६	१०५०	१९.५२३	
५	बराहक्षेत्र-२,३,६	रेल्वे लाइन पूर्व, पश्चिम	पुर्नवासको लागि ८४ बिघा सरकारले दिएको कोशीटप्पुको मृगकुञ्जवाट बस्ती उठाएर बसालिएको बसोबास प्रहरी सशस्त्र प्रहरी गाविस भवन भएको	विशेष	वि.सं. २०४४	१२	१२२.०८	
६	बराहक्षेत्र-३	चाक्वा टोल दलित बस्ती	घर छाप्रो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४४	१२	८	पुनर्वास
७	बराहक्षेत्र-५	कसिनी टोल राइस मिल, खारखोला	फाटफुट घर बनाई बसोबास, किराईमा खेतीपाती	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४४	७२	३३.१४	
८	बराहक्षेत्र-५	बगुवा	पक्की कच्ची घर टहरा बनाई बसोबास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	२५	१.०२७	
९	बराहक्षेत्र-५	बागेश्वरी सा.व. -		पुरानो अतिक्रमण		२०	२५	
१०	बराहक्षेत्र-७	कटान	फाटफुट घर बनाई बसोबास, किराईमा खेतीपाती	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४४	७०	१०	

क्र.सं.	स्थान साविक	अतिक्रमित क्षेत्र	अतिक्रमणको किसिम	अतिक्रमित क्षेत्रको किसिम	अतिक्रमण साल	संलग्न घरधुरी	अतिक्रमित क्षेत्रफल हे.	कैफियत
११	बराहक्षेत्र-६	बसद्वेझारी तोरीवारी	खेतीपाती गरेको	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	३४	६७.९९३	
१२	बराहक्षेत्र-८	बान्द्रे	घर छाप्रो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४४	२०	५१.१४	
१३	बराहक्षेत्र-८	धामीडाडा	पक्की कच्ची घर टहरा बनाई बसोवास	पुरानो अतिक्रमण	वि.सं. २०१३	४०	७	
१४	महेन्द्रनगर— १,२,४,८,९	महेन्द्रनगर क्षेत्र लक्ष्मीनारायण मन्दिर पूर्व ई.व.का. पूर्व उत्तर	पुरानो बसोवास कोशी बाढी पीडित तथा मृगकुञ्जबाट उठाएर राखिएको खेतीपाती, स्कुल संघ पक्की ३० घर पक्की बनाई खेती गरेको	विशेष	वि.सं. २०३६, २०४१, २०४२, २०४४	१५६०	४०४.७८	
१५	महेन्द्रनगर—६	कुटी	घर टहरा	धार्मिक अतिक्रमण	वि.सं. २०४०	५०	५	
१६	महेन्द्रनगर—८	कगझोडा	फाटफुट घर बनाई बसोवास गरेको	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४४	६०	४०	
१७	महेन्द्रनगर—८	रामधुनी सा.व.	पक्की घर छाप्रो बनाई बसोवास गरेको	पुरानो अतिक्रमण	वि.सं. २०३६	१५	२	
१८	भोक्राहा—३	टोकी	पक्की कच्ची घर छाप्रो बनाई बसोवास गरेको	पुरानो अतिक्रमण	वि.सं. २०३६		९.५९६	
१९	भोक्राहा—३	भोक्राहा-३, खोरिया	घर बनाई बसोवास	पुरानो अतिक्रमण	वि.सं. २०४६		५	
२०	भरौल—३	इकराही	बस्ती	पुरानो अतिक्रमण	वि.सं. २०४६		२८४.१८	
२१	भरौल—५	भलुवाचौरी	घर छाप्रो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	६०	५.५६८	
२२	इटहरी—२,३	सेरा खोला खोसनि	घर बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	१५	१८.४५२	

क्र.सं.	स्थान साविक	अतिक्रमित क्षेत्र	अतिक्रमणको किसिम	अतिक्रमित क्षेत्रको किसिम	अतिक्रमण साल	संलग्न घरधुरी	अतिक्रमित क्षेत्रफल हे.	कैफियत
२३	हाँसपोसा—२	पानीपिया	पक्की कच्ची घर	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०३६	७६	१.४७७	
२४	डुम्राहा—२	रामधुनी हरियाली सा.व.	घर छाप्रो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	५०	७	
२५	धरान न.पा.—१५	महादेवस्थान (खोरिया वस्ती)	जस्ताको छाना भएको	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	२०	४.४५	
२६	धरान न.पा.—१७	रेल्वे लाइन	पक्की टहरो र कच्ची घर स्कुल	पुरानो अतिक्रमण	वि.सं. २०४६	५०	४५	
२७	धरान न.पा. —१७	फक्लैण्ड टापु	पक्की टहरो, कच्ची घर, स्कुल	पुरानो अतिक्रमण	वि.सं. २०४६	३५	१३.५७	
२८	पाँचकन्या—५	सेउती माथि तथा तल्लो दउराली	पक्की जस्ताको छाना भएको स्कुल, प्रहरी चौरी	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	१४५	९४.११	
२९	पाँचकन्या—५	खैरेनी	पक्की जस्ताको छाना भएको	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	२८५	८.५६	
३०	पाँचकन्या—५	निसान डाँडा	धान मकै बानी लगाउने गरेको	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०४६	२७५	२.२३	
३१	विष्णुपादुका—४	सिंहदेवी सा.व.	खेतीपाती गरेको	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०५६	२५००	२.४९८	
३२	विष्णुपादुका—६	जलकन्या सा.व. क्षेत्र	पक्की जस्ता घर टहरो बनाई बसोवास	अस्थायी बसोवास	वि.सं. २०५६	६०	३.७२	
३३	धरान उप.म.न.पा.—२०	कार्किछाप कालिखोला सा.व.	कार्किछाप कालिखोला सा.व. क्षेत्र (धरान १३ र २० जोड्ने झोलुङ्गे पुलको दक्षिण- पश्चिम भाग) (x: 528028, Y: 2967944)	घर, टहरो र होटल	वि.सं. २०७६	२	१	
जम्मा						६९१४	१३१०.०४	

अनुसूची-७: काठ, दाउरा उत्पादन तथा बिक्री वितरणको विवरण

क्र.सं.	विवरण	उत्पादित परिमाण		बिक्री वितरण परिमाण		संकलित रकम (रु.)			कैफियत
		काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (चट्टा)	काठ (क्यू.फि.)	दाउरा (चट्टा)	राजस्व	मु.अ. कर	प्रदेश शुल्क	
१	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	२०,४९१.६६	५१.५०	३८,०५६.९२	४१.३५	३६,५८३,१४७.००	५,२२५,४६८.५८	२४३,२४९.९६	
२	सामुदायिक वन	३४,५२९.७३	९१.४६	३४,५२९.७३	९१.४६	-	-	-	
३	निजी वन	७६,६५४.१५	२१२.३२	७६,६५४.१५	२१२.३२	-	१,७५४,१०५.००	३६९,६३५.००	
	जम्मा	१३१,६७५.५४	३५५.२८	१४९,२४०.८०	३४५.१३	३६,५८३,१४७.००	६,९७९,५७३.५८	६१२,८८४.९६	

अनुसूची-द: आ.व. २०८१/०८२ को वन डढेलोको क्षतिको विवरण

क्र. स.	वन डढेलो लागेको वन क्षेत्रको				डढेलो लागेको मिति	प्रभावित वनको क्षेत्रफल (हे.)	वनमा पुर्‍याएको क्षतिको विवरण	गाँउघरमा पुर्‍याएको क्षतिको विवरण	वन डढेलोको किसिम
	नाम	ठेगाना	वनको किसिम	वनको प्रकार					
१	धरान चकला वन	धरान	सामुदायिक वन	साल वन	२०८२-०१-०७	८.००	विरुवा, लाभ्रा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	कुनै क्षती नपुगेको	Surface Fire
२	निसान देवी सा.व.	धरान-५	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८२-०१-०५	७.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
३	लांघाली सा.व.	धरान-८	सामुदायिक वन	साल वन	२०८२-०१-०३	५.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
४	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	इटहरी-२	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-२६	१.००	विरुवा, लाभ्रा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
५	आदर्श सा.व.	बराहक्षेत्र-२	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-२६	१७.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
६	बगेश्वरी सा.व.	बराहक्षेत्र १	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-२५	११.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
७	जनजागृती सा.व.	बराहक्षेत्र ५	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-२४	६.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
८	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	बराहक्षेत्र	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-२४	४.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
९	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	इटहरी-२	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-२२	२.५०	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
१०	कौशीका सा.व.	बराहक्षेत्र २,५	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-२२	९.००	विरुवा, लाभ्रा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
११	औलिया बाबा सा.व.	बराहक्षेत्र २	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-२२	५.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire

क्र. स.	वन डढेलो लागेको वन क्षेत्रको				डढेलो लागेको मिति	प्रभावित वनको क्षेत्रफल (हे.)	वनमा पुर्‍याएको क्षतिको विवरण	गाँउघरमा पुर्‍याएको क्षतिको विवरण	वन डढेलोको किसिम
	नाम	ठेगाना	वनको किसिम	वनको प्रकार					
१२	कालिन्द्र सा.व.स.	बराहक्षेत्र ३	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-२२	७.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
१३	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	रामधुनी-८	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-२२	७.००	विरुवा, लाथा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
१४	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	बराहक्षेत्र ५	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-२१	१५.००	विरुवा, लाथा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
१५	जनजागृत सा.व.स.	बराहक्षेत्र ५	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-२१	४.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
१६	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	बराहक्षेत्र ३	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-२१	५.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
१७	सप्तकोशी सा.व.	बराहक्षेत्र ७	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-२१	४.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
१८	कौशीका सा.व.	बराहक्षेत्र २,५	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-१९	६.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
१९	सप्तकोशी सा.व.	बराहक्षेत्र ७	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-१९	१३.००	विरुवा, लाथा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
२०	सप्तकोशी सा.व.	बराहक्षेत्र ७	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-१८	१२.००	विरुवा, लाथा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
२१	कालिन्द्र सा.व.	बराहक्षेत्र ३	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-१८	४.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
२२	हरियाली सा.व.	धरान १९	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-१७	६.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
२३	जनजागृत सा.व.	बराहक्षेत्र ५	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-१७	२.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
२४	आदर्श सा.व.	बराहक्षेत्र १	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-१७	५.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire

क्र. स.	वन डढेलो लागेको वन क्षेत्रको				डढेलो लागेको मिति	प्रभावित वनको क्षेत्रफल (हे.)	वनमा पुर्‍याएको क्षतिको विवरण	गौँउघरमा पुर्‍याएको क्षतिको विवरण	वन डढेलोको किसिम
	नाम	ठेगाना	वनको किसिम	वनको प्रकार					
२५	कालिन्द्र सा.व.	बराहक्षेत्र ३	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-१७	०.५०	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
२६	धरान चकला वन	धरान	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-१६	५.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
२७	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	रामधुनी ८	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-१६	३.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
२८	उदय सा.व.	धरान १७	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-१५	३.००	विरुवा, लाभ्रा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
२९	जनजागृत सा.व.	बराहक्षेत्र ५	सामुदायिक वन	मिश्रित वन	२०८१-१२-१५	१.५०	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
३०	शान्तिनगर सा.व.	इटहरी-२	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-१२	२.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	creeping fire
३१	धरान चकला वन	धरान	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन	साल वन	२०८१-१२-१२	७.००	विरुवा, लाभ्रा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
३२	सिंहदेवी सा.व.	धरान १	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-११	३.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
३३	पट्नाली सा.व.	धरान १७	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-०९	२.००	सा-साना विरुवामा क्षती पुगेको	" "	Creeping Fire
३४	पञ्चायन सा.व.	रामधुनी ७	सामुदायिक वन	साल वन	२०८१-१२-४	२.००	विरुवा, लाभ्रा, सुखड तथा ढलापडामा क्षति	" "	Surface Fire
जम्मा						१९४.५०			

अनुसूची-९: वन डडेलो नियन्त्रण सामाग्री हस्तान्तरण सम्बन्धी विवरण

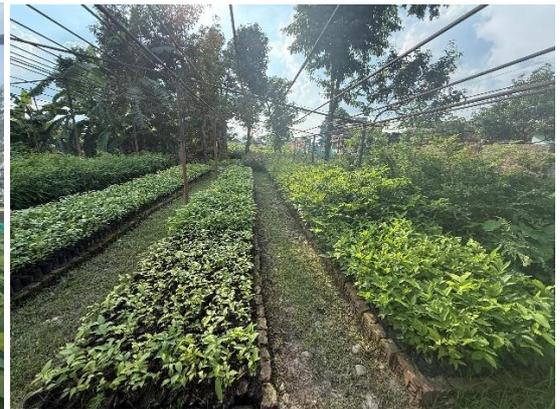
सि.नं.	विवरण	ईकाई	परिमाण	सामाग्री खरिद भएको आ.व.	कैफियत
१	Jump-Suit	पिस/थान	९	२०८१/०८२	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सुनसरीको लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुनसरीलाई हस्तान्तरण भएको
२	Back Pack water pump	पिस/थान	११	२०८१/०८२	" "
३	Fire Swatter	पिस/थान	१६	२०८१/०८२	" "
४	Rake Hoe	पिस/थान	२०	२०८१/०८२	" "
५	Shovel	पिस/थान	२०	२०८१/०८२	" "
६	First Aid Kit	पिस/थान	३	२०८१/०८२	" "
७	Mask	पिस/थान	३	२०८१/०८२	" "
८	Gloves	जोडी	३	२०८१/०८२	" "
९	Safety Helmet	पिस/थान	१५	२०८१/०८२	" "
१०	Fireball	पिस/थान	९०	२०८१/०८२	" "
११	Fire Swatter	पिस/थान	१०	२०८०/०८१	" "
१२	Rake Hoe	पिस/थान	१०	२०८०/०८१	" "
१३	Safety Helmet	पिस/थान	१०	२०८०/०८१	" "
१४	Leather Gloves	जोडी	८	२०८०/०८१	" "
१५	LED Torchlight	पिस/थान	१	२०८०/०८१	" "
१६	Shovel	पिस/थान	१०	२०८०/०८१	" "
१७	Pick hoe	पिस/थान	५	२०८०/०८१	" "
१८	Goggles	पिस/थान	८	२०८०/०८१	" "
१९	Harness Belt	पिस/थान	२	२०८०/०८१	" "
२०	Rake	पिस/थान	१०	२०८०/०८१	" "
२१	Fire Swatter	पिस/थान	४	२०८०/०८१ भन्दा अगाडीको	" "
२२	Safety Helmet	पिस/थान	१०	२०८०/०८१ भन्दा अगाडीको	" "
२३	Gloves	जोडी	६	२०८०/०८१ भन्दा अगाडीको	" "
२४	Alluminium water bottle	पिस/थान	२	२०८०/०८१ भन्दा अगाडीको	" "
२५	Rake	पिस/थान	६	२०८०/०८१ भन्दा अगाडीको	" "
जम्मा			२९२		

अनुसूची-१०: कार्यक्रम संचालनका केही तस्वीरहरु

वहुवर्षिय विरुवाको संरक्षण कार्य

नर्सरीमा विरुवा उत्पादन

डि.व.का. सुनसरी वन नर्सरी

हरिनगरा वन नर्सरी

औरावनी वन नर्सरी

धरान वन नर्सरी

तरहरा वन नर्सरी

रामधुनी वन नर्सरी

चक्रघटी वन नर्सरी

वृक्षारोपण

कार्यक्रम: प्रदेश हरित अभियान कार्यक्रम
क्रियाकलाप: वृक्षारोपण (तारवार सहित)
स्थान: रामधुनी कालापानी सा.व.उ.स., बराहक्षेत्र-८, सुनसरी
तारवार सहितको वृक्षारोपण क्षेत्रफल: १ हेक्टर

कार्यक्रम: प्रदेश हरित अभियान कार्यक्रम
क्रियाकलाप: वृक्षारोपण (तारबार सहित)
स्थान: पाँचकन्या सा.व. धरान-६, सुनसरी
तारबार सहितको वृक्षारोपण क्षेत्रफल:
४.९१४ हेक्टर

कार्यक्रम: राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम
(संघ शसर्त अनुदान)

क्रियाकलाप: नदी उकास जग्गामा वृक्षारोपण/
वन पुनर्स्थापना कार्यक्रम

स्थान: अमाह सा.व. बराहक्षेत्र, सुनसरी
तारवार सहितको वृक्षारोपण क्षेत्रफल: ४.३८ हे.

सडकखण्ड वृक्षारोपण

कार्यक्रम: प्रदेश वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम
क्रियाकलाप: सडक खण्ड हरियाली विकास (Road Green Belt Development)
स्थान: ईनरुवा-४, सुनसरी, बसपार्क जाने बाटो
लम्बाई: ७२५.०३ मिटर (सडकखण्डको दुबै किनारमा)
विरुवा वृक्षारोपण: बाँसको ट्रिगार्ड सहित ५८० गोटा विरुवा वृक्षारोपण

कार्यक्रम: प्रदेश हरित अभियान कार्यक्रम
क्रियाकलाप: सडक खण्ड हरियाली विकास (Road Green Belt Development)
स्थान: जमुवा हरिनगर सडक खण्डको कुम्याही गाँउ, कोशी गा.पा.-५ लम्बाई: १०६७.९० मिटर (सडकखण्डको दुबै किनारमा)
विरुवा वृक्षारोपण: बासको ट्रिगार्ड सहित ८५६ गोटा विरुवा वृक्षारोपण

उत्पादित विरुवा वितरण

कार्यक्रम: राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान)
क्रियाकलाप: नर्सरी स्थापना/ मर्मत/ स्तरोन्नती (५० हजार विरुवा उत्पादन क्षमता/ BN:६६,७३,७९)
स्थान: डि.व.का. सुनसरीको कम्पाउण्डमा नर्सरी स्थापना

कार्यक्रम: राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान)
क्रियाकलाप: नर्सरी स्थापना/ मर्मत/ स्तरोन्नती (५० हजार बिरुवा उत्पादन क्षमता/ BN:६६,७३,७९)
स्थान: डि.व.का. सुनसरीको कम्पाउण्डमा नर्सरी स्थापना

कार्यक्रम: राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम (संघ शसर्त अनुदान)
क्रियाकलाप: मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनिकरण अन्तर्गत वन्यजन्तु उपचार तथा स्याहार कक्षको स्थापना
स्थान: डि.व.का. सुनसरीको कम्पाउण्डमा

कार्यक्रम: प्रदेश वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम
क्रियाकलाप: काठको डिपो (घाटगद्दि) स्थापना र व्यवस्थापन अन्तर्गत डि.व.का. सुनसरीको कम्पाउण्डमा काठको डिपो स्थापना

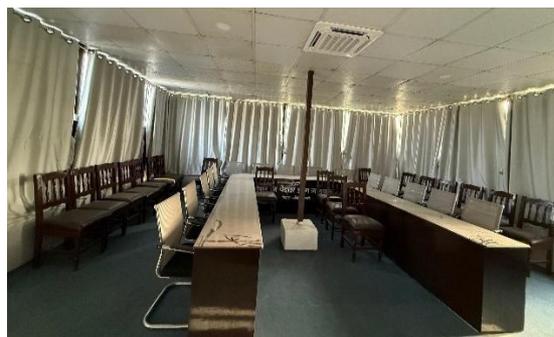

कार्यक्रम: वन्यजन्तु तथा वासस्थान संरक्षण कार्यक्रम
क्रियाकलाप: जटायु (गिद्ध) वासस्थान संरक्षण तथा व्यवस्थापन
स्थान: रामधुनी सालवनी सा.व., बराहक्षेत्र-८, सुनसरी
संचालित कार्य: कान्जी हाउस निर्माण र जटायु (गिद्ध) रेइर्रेन्टको व्यवस्थापन कार्य भएको

कार्यक्रम: प्रदेश वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम
स्थान: धरान चक्ला वनको ठूलो फायरलाईन
क्रियाकलाप: अग्निरेखा मर्मत/ निर्माण (कि.मि.)
लम्बाई: ७.२ कि.मि.

डि.व.का र सब-डि.व.का. भवनहरुको स्तरोन्नती कार्य

डि.व.का. को तालिम हलको स्तरोन्नती

हरिनगरा सब-डि.व.का. को भान्सा घर स्तरोन्नती

भत्किएको डि.व.का. कम्पाउण्ड वालको पूनः निर्माण र नर्सरी मर्मत अन्तर्गत डि.व.का. को वन नर्सरीमा जम्मा ४ वटा १२*१ मि. को पोलिब्याग वेड निर्माण

सरकारी कार्यालयहरुमा फोहरदानी स्थापना (जम्मा २९ वटा)

तालिम गोष्ठी आयोजना

सामुदायिक विद्यालयमा वातावरण सचेतना सहितको विद्यालय वातावरण सुधार कार्यक्रम संचालन

मदरसामा वातावरण सचेतना सहितको विद्यालय वातावरण सुधार कार्यक्रम संचालन

रुखको मापन तथा मुल्याङ्कन सम्बन्धी तालिम

सरोकारवालासंग समन्वय गोष्ठी

सा.व. मा स्थलगत अभ्यास

सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम

सव-डिभिजन स्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी

त्रैमासिक प्रगती समिक्षा गोष्ठी

योजना तर्जुमा गोष्ठी

सर्प उद्धार तथा पुनर्स्थापना तालिम

वायजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई (WCCB) को बैठक

जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समितिको बैठक

दिवस, समारोह आयोजना

सामुदायिक वन दिवस, २०८१ आयोजना

विश्व सिमसार दिवस-२०८१ को अवसरमा अन्तरविद्यालय वक्तृत्वकला प्रतियोगिता आयोजना

सुनसरी बहुमुखी क्याम्पस, इनरुवा-४, सुनसरीमा विश्व वातावरण दिवस-२०८२ को अवसरमा वृक्षारोपण, फोहरदानी स्थापना सहित हजिरीजवाफ प्रतियोगिता आयोजना

पानवारी सा.व., धरान-६, सुनसरीमा वृक्षारोपण कार्यक्रम सहित राष्ट्रिय वृक्षारोपण दिवस-२०८२ समारोह आयोजना

कालिन्द्र सामुवायिक वन, बराहक्षेत्र-३, सुनसरीमा वृक्षारोपण कार्यक्रम सहित राष्ट्रिय वृक्षारोपण दिवस-२०८२ समारोह आयोजना

वन डढेलो सप्ताह (चैत्र १-७, २०८१) आयोजना

वन्यजन्तुको उद्धार तथा पुनर्स्थापना कार्य

रामधुनी मन्दिर छेउको ०.१ हेक्टर अतिक्रमित वन क्षेत्रफल खालि गरिएको

जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समितिका सदस्यहरुवाट आ.व. २०८१/०८२ मा संचालित कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरुको अनुगमन तथा निरीक्षण

सामुदायिक वनहरूको छपान चेकजाँच र घाटगद्दी निरीक्षण कार्य

पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्री माननीय श्री सदानन्द मण्डलज्यूबाट डि.व.का. सुनसरीको निरीक्षणको साथ साथै काठको डिपोको उद्घाटन

कोशी प्रदेश सरकार
पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन निर्देशनालय
डिमिजन वन कार्यालय, सुनसरी
इनरुवा, नेपाल
२०८२

☎ ९८५२०५५३६३

✉ sunsaridfo@gmail.com

🌐 dfosunsari.koshi.gov.np